

Zienswijzennota

Energie landgoed Wells Meer

Gemeente Bergen

Datum: 28 januari 2021

Projectnummer: 190144

INHOUD

1	INLEIDING	1
2	LEESWIJZER	1
3	THEMATISCHE BEANTWOORDING	1
3.1	INLEIDING	2
3.2	ENERGIEBELEID	2
3.3	ZONNELADDER	3
3.4	MEERVOUDIG RUIMTEGEBRUIK	4
3.5	MEEROPBRENGST ENERGIELANDGOED	5
4	ZIENSWIJZEN	7
5	OVERZICHT VAN DE WIJZIGINGEN	148

1 INLEIDING

De gemeente Bergen heeft de ambitie om in 2030 als eerste gemeente in Limburg energieonafhankelijk te zijn. De realisatie van Energielandgoed Wells Meer moet een grote bijdrage leveren aan de verwezenlijking van deze ambitie. Dit Energielandgoed betreft een gebied van circa 400 hectare, waar duurzame energie wordt opgewekt met zonnepanelen en windturbines. Daarnaast is hier plaats voor andere functies, zoals een bezoekerscentrum, een bedrijfsverzamelgebouw en natuurontwikkeling.

De realisatie van het Energielandgoed is binnen de kaders van het geldende bestemmingsplan Buitengebied 2018 niet mogelijk. Het bestemmingsplan 'Energielandgoed Wells Meer' is daarom opgesteld als juridisch planologisch kader voor de realisatie van het Energielandgoed. Daarnaast heeft de gemeenteraad van Bergen op 21 april 2020 besloten om de coördinatieregeling toe te passen.

Het ontwerp van het bestemmingsplan 'Energielandgoed Wellsmeer' met bijbehorende stukken en bijbehorende gecoördineerde ontwerp-omgevingsvergunningen voor de zonnepanelen en de windturbines en ontwerp-watervergunning hebben zes weken ter inzage gelegen. Eenieder is in de gelegenheid gesteld om in de periode van donderdag 8 oktober 2020 tot en met 18 november 2020 zienswijzen in te dienen over het ontwerpbestemmingsplan en de ontwerpvergunningen.

In deze zienswijzennota worden de zienswijzen samengevat en beoordeeld. Er is voor gekozen de zienswijzen per indiener te behandelen. Op deze manier is het voor de indieners duidelijk wat de reactie is op hun zienswijze en staan alle wijzigingen naar aanleiding van hun zienswijze overzichtelijk bij elkaar. Er zijn 17 zienswijzen ingekomen. Deze zienswijzen hebben betrekking op het ontwerp bestemmingsplan, de ontwerp omgevingsvergunningen en de ontwerp watervergunning. Alle zienswijzen zijn ingediend binnen de daarvoor gestelde termijn en zijn derhalve ontvankelijk.

De zienswijzen op de watervergunning worden door het waterschap beantwoord in een aparte nota bij de watervergunning.

2 LEESWIJZER

Verschillende thema's worden bij meerdere zienswijzen genoemd. Deze thema's komen in hoofdstuk 3 aan de orde. In hoofdstuk 4 is elke zienswijze samengevat en beoordeeld. Na de samenvatting en beantwoording van de betreffende zienswijze is aangegeven of dit heeft geleid tot een wijziging van het bestemmingsplan 'Energielandgoed Wells Meer' of een wijziging in de omgevingsvergunningen voor de zonnepanelen of de windturbines. De zienswijzen (of onderdelen daarvan) die betrekking hebben op de ontwerp watervergunning worden door Waterschap Limburg beantwoord.

Aan het einde van deze nota, in hoofdstuk 5, staat een overzicht van de voorgestelde wijzigingen van het bestemmingsplan en de vergunningen opzichte van het ontwerp (met uitzondering van de watervergunning).

3 THEMATISCHE BEANTWOORDING

3.1 INLEIDING

2

Een aantal thema's komt bij verschillende zienswijzen terug. In deze paragraaf is voor deze thema's daarom een thematische beantwoording opgenomen. Hierin komen achtereenvolgens de volgende thema's aan bod:

- energiebeleid: het energiebeleid van de gemeente Bergen;
- zonneladder: de wijze waarop het energiebeleid (incl. realisatie van het energielandgoed) invulling geeft aan de zonneladder;
- meervoudig ruimtegebruik: op welke wijze het energielandgoed aansluit op de doelstellingen voor meervoudig ruimtegebruik;
- meeropbrengst energielandgoed.

3.2 ENERGIEBELEID

Energievisie gemeente Bergen

In de 'Energievisie gemeente Bergen, samen op weg naar een energieneutraal Bergen' van 3 oktober 2017 hebben we het doel geformuleerd om uiterlijk in 2030 energieneutraal te zijn, maar eerder als dat mogelijk is. Op 5 juni 2018 hebben we de ambitie aangescherpt naar een energieonafhankelijke gemeente in 2030. Hiermee dragen we bij aan doelstellingen uit rijks-, provinciaal en regionaal beleid:

- In het Klimaatakkoord heeft het rijk in 2019 afgesproken dat de CO₂-uitstoot in 2030 de helft lager moet zijn dan in 1990;
- De provincie Limburg heeft in de Omgevingsvisie de ambitie opgenomen om het aandeel duurzaam opgewekte energie uit bronnen die hernieuwbaar zijn te laten toenemen tot 14% in 2020;
- In de concept Regionale Energie Strategie regio Noord- en Midden Limburg is uitgewerkt dat de RES-regio Noord- en Midden Limburg onder andere wil bijdragen aan het behalen van de ambities van het Rijk en de Provincie door het grootschalig opwekken van 1.200 GWh duurzame energie. Het project Energielandgoed Wells Meer is opgenomen in de RES om deze doelstelling te kunnen behalen.

We hanteren de volgende voorkeursvolgorde bij de ontwikkeling van duurzame energie:

1. Doe alles wat mogelijk is lokaal decentraal, denk aan zonnecellen op daken;
2. Vul dit aan voor zover noodzakelijk en mogelijk met lokaal grootschalige initiatieven, denk aan zonnevelden, windenergie, gebiedsontwikkeling van energielandschappen;
3. Benut biomassa reststromen uit land en bos lokaal voor warmte en elektriciteit;
4. Wat niet binnen de gemeente mogelijk is, wordt aangevuld met regioprojecten;
5. Tot slot wordt het restant als dat noodzakelijk is ingevuld met import (bijvoorbeeld wind op zee).

We hebben in de Energievisie de ambitie opgenomen om met de stappen 1 tot en met 3 in onze eigen energiebehoefte te kunnen voorzien, eventueel kunnen we met de stappen 4 en 5 (gedeeltelijk) bijdragen voor de regio.

In de energievisie is geconstateerd dat besparen van energie en het lokaal opwekken van duurzame energie niet voldoende is om energieneutraal te worden:

- referentiecijfers geven weer dat een besparingsdoelstelling van ongeveer 20% realistisch is;
- als op 75% van de adressen zonnepanelen worden geplaatst, dat ongeveer 0.00004 PJ per jaar op zal leveren. Dat is niet voldoende om de 1,4 PJ aan duurzame energie op te wekken die nodig is om energieonafhankelijk te worden.

Dit betekent dat stap 2 (lokaal grootschalige initiatieven) ook noodzakelijk is. We zetten met de energievisie daarom ook in op een combinatie van besparen (20%), kleinschalige opwekking en innovatie (30%) en opwekken met duurzame bronnen (50%). Om deze doelstellingen te behalen heeft de gemeente het programma VerduurSAMEN2030 opgezet.

Beleidsnotitie Energie uit zon en wind

Tegelijk met de Omgevingsvisie Bergen 2030 is op 23 april 2019 de Beleidsnotitie Energie uit Zon en Wind vastgesteld. In deze notitie hebben we het beleid op het gebied van zonne- en windenergie voor de komende jaren vastgelegd. Wat waar wel en niet kan wordt bepaald door het onderliggende landschap. Hierbij hebben we op basis van het landschap enkele belangrijke keuzes gemaakt:

- in de hele gemeente is ruimte voor het toepassen van zonne-energie voor eigen gebruik, op daken en overkappingen. Ook binnen het eigen erf, tuin of bouwvlak zijn (met inpassingseisen) mogelijkheden.
- voor grootschalige opwekking is het Energielandgoed aangewezen.

We kiezen nadrukkelijk voor concentratie met als doel de invloed op van grootschalige energieopwekking op het landschap zo veel mogelijk te beperken en de benodigde investeringen zo efficiënt mogelijk te benutten. Hiermee willen we het Maasdal en Nationaal Park De Maasduinen vrijwaren van dergelijke ontwikkelingen.

3.3 ZONNELADDER

Via de moties Dik-Faber is het kabinet verzocht om in samenspraak met decentrale overheden een zonneladder op te stellen voor de inpassing van zonne-energie, die als nationaal afwegingskader kan worden benut bij het opstellen van Regionale Energie Strategieën (RES'en), opdat primair onbenutte daken en terreinen worden benut en landbouw en natuur zoveel mogelijk worden herzien.

Ter beantwoording van de moties heeft minister Wiebes een brief gestuurd naar de Kamer. Hierin wordt gesteld dat een voorkeursvolgorde is overeengekomen. Die zal in de Nationale Omgevingsvisie worden opgenomen en die kunnen provincies en gemeente benutten om af te wegen waar zon-pv het beste kan worden ingezet. In de richtingen die meegeven worden aan de RES'en is daaraan de voorkeur voor grootschalige clustering toegevoegd.

Op basis van de beginselen van de moties Dik Faber en de uitwerking daarvan in de brief van de minister en de (ontwerp) NOVI is een eerste vertaalslag gemaakt naar de Limburgse situatie. In de notitie 'Ruimte voor de zon' is een (interim) voorstel uitgewerkt voor een Limburgse 'zonneladder' als bouwsteen voor de duurzaamheidsladder. In de zonneladder wordt aan de hand van vijf treden een (voorkeurs-)volgorde gehanteerd voor de realisatie van zonnepanelen:

1. Toepassing van zonnepanelen op daken en gevels van gebouwen;

2. Gebruik van (onbenutte) terreinen in bebouwd gebied;
3. Gronden in buitengebied met een andere primaire functie dan landbouw of natuur;
4. Gronden in gebruik voor landbouw;
5. Uitsluitingsgebieden.

Volgordelijke toepassing is geen vereiste voor de Limburgse zonneladder. Na het verkennen van de mogelijkheden voor het toepassen van zonne-energie kan gestart worden met het gelijktijdig benutten van de beschikbare mogelijkheden.

De gemeente Bergen geeft met de realisatie van het Energielandgoed Wells Meer invulling aan de minimaal benodigde 50% van de energiebehoefte door middel van grootschalige opwek van duurzame energie. Dit sluit aan bij trede 4 van de zonneladder. Uit de energievisie blijkt dat kleinschalige opwek van energie (trede 1 en 2) niet voldoende zal zijn om in de energiebehoefte van de gemeente te kunnen voorzien. Dit betekent dat voor de opwekking van een deel van de energie moet worden gekeken naar tredes 3 en 4 van de zonneladder. Uit het MER bij de Structuurvisie Energielandgoed Wells Meer volgt dat het Wells Meer de meest geschikte locatie voor een energielandgoed is in de gemeente Bergen. Hierin zijn de volgende vier aspecten meegenomen: de opwekking van duurzame energie, de impact op het ruimtegebruik, de impact op de leefomgeving en de impact op het landschap. Hiermee is een keuze gemaakt voor opwekking van duurzame energie op landbouwgrond, waarbij de trappen van de zonneladder zijn doorlopen.

Geconcludeerd kan worden dat om te voldoen aan de ambities van rijk, provincie en gemeente op het gebied van duurzame energie, de opwek van zonne-energie op landbouwgronden noodzakelijk is. Om hier tot te komen heeft een zorgvuldige afweging plaatsgevonden, waardoor er ook geen sprake is van strijd met provinciaal en gemeentelijk beleid dat ziet op het zoveel mogelijk ontzien van landbouwgronden.

3.4 MEERVOUDIG RUIMTEGEBRUIK

Het rijk (NOVI), de provincie Limburg (POL 2014 en ontwerp-Omgevingsvisie) en de regio (onder andere in het kader van de RES) stellen in hun beleid dat zorgvuldig en meervoudig ruimtegebruik in het landelijk gebied in de toekomst van belang zal zijn.

Met het Energielandgoed sluiten we aan bij deze doelstellingen: In het Energielandgoed worden diverse functies gecombineerd met zon en wind. Denk hierbij aan natuur, educatie, recreatie en innovatie. Agrarisch medegebruik is binnen het landgoed onder voorwaarden mogelijk met een omgevingsvergunning. Daarnaast vindt grootschalige opwek in het Energielandgoed geconcentreerd en geclusterd plaats, waarmee sprake is van zorgvuldig ruimtegebruik.

3.5 MEEROPBRENGST ENERGIELANDGOED

Met het programma VerduurSAMEN2030 geeft de gemeente Bergen invulling aan haar verantwoordelijkheden in het kader van de energietransitie. De centrale doelstelling is dat de gemeente in 2030 energieonafhankelijk is; de totale energiebehoefte binnen de gemeente wordt voorzien door opwekking met behulp van bronnen afkomstig uit de eigen gemeente.

Met 20% energiebesparing, 30% kleinschalige opwekking en innovatie en 50% grootschalige opwekking in het Energielandgoed Wells Meer kan deze ambitie gerealiseerd worden. Andere verhoudingen zijn ook mogelijk; dat de gemeente Bergen in 2030 energieneutraal moet zijn, staat centraal. Desgewenst kan dit geïnterpreteerd worden dat 20% energie bespaard moet worden, 30% behaald moet worden door kleinschalige opwekking en innovatie en daarmee tot 50% door grootschalige opwekking gerealiseerd mag worden. Dit is echter een beperkte interpretatie van de doelstelling.

De doelstelling voor het Energielandschap Wells Meer is maximaal inzetten op het opwekken van duurzame energie, passend binnen de landschappelijke en milieutechnische kaders en normen binnen de gemeentegrenzen. Voor het Energielandgoed heeft de gemeente de regie zelf in handen. In deze zin is het realiseren van grootschalige opwekking in het Energielandgoed Wells Meer voor de gemeente gemakkelijker te organiseren dan besparing, kleinschalige opwekking en innovatie, waar de gemeente veel afhankelijker is van anderen.

Mede door de verhoging van het rendement van zonnepanelen kan er meer duurzame energie opgewekt worden in het Energielandgoed dan de doelstelling van 50% voor grootschalige opwekking. Hierbij moet worden opmerkt dat de meeropbrengst door de rendementsverhoging van zonnepanelen evengoed als innovatie beschouwd kan worden. Maar dit neemt niet weg dat ook de vier windturbines nodig zijn in het energieneutraal worden van Bergen. Vanuit deze doelstelling om maximaal energie op te wekken in het Energielandgoed is de gekozen mix van zonnepanelen en windturbines de beste invulling, waarbij er negatieve effecten zijn, maar hierbij is geen sprake van onaanvaardbare negatieve effecten.

Uit de volgende tabel blijkt dat na toepassing van de maximale variant van het voorkeursmodel (windenergie in een groot cluster), er nog 136 TJ opgewekt moet worden met behulp van kleinschalige duurzaamheidsinitiatieven.

Tabel 1. Elektriciteitsopbrengst per onderzoeks- en voorkeursmodel (maximaal).

	Productiegericht	Ingepast	Innovatief	VKM
Elektriciteitsopbrengst (in GWh/j)	357	266	261	349
Elektriciteitsopbrengst (in TJ)	1.285	958	940	1.256
<i>Doelstelling ELWM (in TJ)</i>		870		
<i>Doelstelling kleinschalige opwek - VerduurSamen in TJ</i>		522		
<i>Doelstelling totale opwek - VerduurSamen (in TJ)</i>		1.392		
<i>Resterende opgave opwek VerduurSamen (in TJ)</i>	107	434		136

Onder voorwaarden dat het gaat om de opwek van duurzame energie in een landgoed is de meeropbrengst een positief effect. De meeropbrengst ondersteunt de economische uitvoerbaarheid van het plan. De meeropbrengst draagt bij aan de energietransitie en het realiseren van de ambitie van de gemeente om in 2030 energie-onafhankelijk te zijn. De meeropbrengst is in goede verhouding met de mogelijkheden en beperkingen met betrekking tot de andere ambities binnen het Energielandgoed waaronder natuur, educatie en recreatie.

4 ZIENSWIJZEN

	Zienswijzen	Beoordeling	Conclusie: Aanpassing plan
1.	Indiener 01		
1.1	Het plan is door indiener beoordeeld op de adequate doorwerking van de provinciale belangen. Het overleg over het planvoornemen op grond van artikel 3.1.1 Bro, heeft voor indiener niet geleid tot het maken van opmerkingen. Ook ziet indiener geen aanleiding om ten aanzien van het plan een zienswijze in te dienen. Indiener zou het op prijs stellen als de momenteel nog in uitvoering zijnde onderzoeken (bodemonderzoek en onderliggende rapportages natuuronderzoek) voor de vaststelling van het plan ter beoordeling aan indiener worden voorgelegd.	Deze reactie wordt voor kennisgeving aangenomen.	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.
2.	Indiener 2		
2.1	Indiener is het niet eens met het voorontwerpbestemmingsplan Energielandgoed Wells Meer. Indiener woont midden in het plangebied. Het plan heeft nadelige gevolgen voor indiener en is in strijd met een goede ruimtelijke ordening. Dit wordt in de verdere zienswijze toegelicht.	Wij nemen deze zienswijze voor kennisgeving aan. De zienswijze wordt hierna beantwoord.	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.
2.2	Indiener is van mening dat het bestemmingsplan het woongenot van indiener aantast: <ul style="list-style-type: none"> Op grond van het vigerende bestemmingsplan heeft het plangebied de bestemmingen 'Natuur', 'Agrarisch met waarden', 'Wonen', 'Groen', 'Water', 'Bos' en 'Verkeer'. Daarnaast zijn de dubbelbestemmingen 'Waarde - Archeologie 4', 'Waarde - Archeologie 5' en 'Waterstaat - Beschermingszone waterkering' opgenomen. Het gaat 	<ul style="list-style-type: none"> De benamingen van de geldende bestemmingen in het plangebied geven met name aan dat er binnen het plangebied veel verschillende functies aanwezig zijn. Verder kun je eruit opmaken dat delen van het gebied natuurwaarden zullen hebben, gezien de bestemming 'Natuur'. Verder worden in de bodem archeologische waarden verwacht. Hieruit kan echter niet geconcludeerd worden dat het plangebied bestaat uit kwetsbare landschappen of gebieden met hoge 	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.

	<p> dus om een gebied met kwetsbare landschappen of gebieden met hoge natuurwaarden. </p> <ul style="list-style-type: none"> • In de nota van inspraakreactie is bevestigd dat de zonnepanelen ten noorden van de woning van indiener 2,5 meter hoog worden geplaatst. Echter, het ontwerpbestemmingsplan sluit niet uit dat de zonnepanelen met deze hoogte ook rondom de woning van indiener komen. Indiener geeft aan dat de zonnepanelen volgens het bestemmingsplan direct naast zijn woning worden gerealiseerd en het bestemmingsplan heeft een hoogte van 2,5 meter niet uitgesloten. • Rondom de woning van indiener komen geen zonneparken, maar zonnevelden. Volgens de definitiebepaling van artikel 1.89 van het bestemmingsplan zijn zonnevelden gronden die intensief zijn ingericht met zonnepanelen op een constructie, met bijbehorende voorzieningen. Indiener vreest negatieve effecten op zowel de gezondheid, de bodem als een aantasting van het landschap. • Verder komen er vier windturbines. De windturbines komen achter de woning van indiener en hebben een tiphoogte van 250 meter. • In het bestemmingsplan is er plaats gemaakt voor andere functies, zoals een bezoekerscentrum, een bedrijfsverzamelgebouw en natuurontwikkeling. Het bezoekerscentrum krijgt een oppervlakte van 1300 m² en een maximale bouwhoogte van 10 meter. Ook wordt het mogelijk gemaakt om horecagelegenheid bij het bezoekerscentrum te realiseren. Dit betekent dat er veel toerisme in de buurt wordt aangetrokken. 	<p> natuurwaarden. Een dergelijke benaming wordt gegeven aan gebieden als het Maasdal en Nationaal Park de Maasduinen. Deze liggen niet binnen het plangebied. </p> <ul style="list-style-type: none"> • Het klopt dat het bestemmingsplan op ongeveer 300 meter ten noorden van de woning van indiener zonnepanelen met een hoogte van maximaal 2,5 meter mogelijk maakt. Binnen de bestemming Energielandgoed zijn direct ten noorden van de Veenweg zonnepanelen met een bouwhoogte van maximaal 1,6 meter hoogte toegestaan. Zonnepanelen kunnen nooit direct naast de woning van indiener worden gerealiseerd. In artikel 5.2.4. van de regels van het bestemmingsplan is geregeld dat de afstand van zonnepanelen tot geluidgevoelige bestemmingen niet minder mag bedragen dan 25 meter. Een woning is een geluidgevoelige bestemming. Dit betekent dat zonnepanelen altijd op minimaal 25 meter afstand van de woning van indiener moeten worden gerealiseerd. • De zonnepanelen komen op een afstand van minimaal 25 meter van de woningen van indiener te liggen. De mogelijke gevolgen van het voorliggende plan voor gezondheid hebben we behandeld in paragraaf 4.6 van de toelichting. Hierin wordt verwezen naar bijlage 5 van het MER. Geconcludeerd wordt dat er geen reden is om aan te nemen dat er negatieve gezondheidseffecten optreden. • In het MER is de meest recente kennis ten aanzien van de effecten van zonnepanelen op de bodem meegenomen in de effectbeoordeling. Hierin zijn zowel positieve als negatieve effecten benoemd. Mede in reactie op het advies van de commissie voor de m.e.r. zijn wij voornemens om monitoring te laten plaatsvinden op de van de effecten van de zonnepanelen op de bodem. • Het realiseren van een Energielandgoed van dit formaat betekent inderdaad een ingrijpende verandering in het 	
--	--	---	--

		<p>landschap. Er is voor gekozen om de ontsluitings- en kavelstructuur aan te passen, om een efficiënte invulling van het gebied mogelijk te maken en rommelige rafelranden te voorkomen voor een betere ruimtelijke beleving. Bij het vormgeven en inrichten van het landgoed is verder echter zoveel mogelijk rekening gehouden met de landschappelijke kenmerken van het omliggende gebied. Zo is gekozen voor een heldere ruimtelijke structuur en het zoveel mogelijk handhaven van de openheid die kenmerkend is voor het gebied, door de zonnepanelen een hoogte onder ooghoogte te geven en de wegen en paden iets hoger te leggen dan maaiveld.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het klopt dat er vier windturbines met een tiphoogte van maximaal 250 meter in het plangebied worden gerealiseerd. Zoals opgenomen in de nota inspraak en overleg komt de dichtstbijzijnde windmolen op circa 770 meter van de woning van indiener te liggen. • Het is inderdaad mogelijk dat in de toekomstige situatie recreanten gebruik zullen maken van het gebied. 	
2.3	<p>Indiener vindt de regels in het bestemmingsplan onduidelijk:</p> <ul style="list-style-type: none"> • In artikel 5.2.4. van het ontwerpbestemmingsplan staan de hoogtes van de zonnepanelen beschreven. Nergens in de planregels staat de maximale hoogte van de zonnepanelen met de functieaanduiding 'specifieke vorm van bedrijven - zonnevelden' beschreven. • Bovendien is in diezelfde bepaling het bebouwingspercentage geregeld. In deze bepaling (en andere bepalingen in de bestemmingsplanregels) is niet duidelijk beschreven wat het bebouwingspercentage is bij de functieaanduiding 'specifieke vorm van bedrijven - zonnevelden'. 	<p>We lichten de regels graag aan u toe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • In artikel 5.2.4 zijn onder lid a de bouwregels voor zonnepanelen opgenomen. Onder 2 staat dat de bouwhoogte van zonnepanelen niet meer mag bedragen dan 1,60 meter. Hierop is geen uitzondering gemaakt voor zonnepanelen met de functieaanduiding 'specifieke vorm van bedrijven – zonnevelden'. Dit betekent dat de maximale bouwhoogte dus 1,60 meter is. • Onder 1 is opgenomen dat het bebouwingspercentage van zonnepanelen niet meer mag bedragen dan 75%. Hierop is geen uitzondering gemaakt voor 'specifieke vorm van bedrijven – zonnevelden'. Dit betekent dat het maximale bebouwingspercentage 75% is. 	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>

2.4	<p>Indiener geeft aan dat de ontwerpvergunningen die in het kader van het coördinatiebesluit zijn aangevraagd, niet in lijn zijn met het bestemmingsplan. Doordat onduidelijkheid is over de hoogte van de zonnepanelen en de bebouwingspercentage bij de functieaanduiding 'specifieke vorm van bedrijven - zonnevelden', is niet duidelijk waar de bouwhoogte en bebouwingspercentage van de ontwerp omgevingsvergunning voor de bouw van zonnevelden op is gebaseerd. Dit is volgens indiener in strijd met de strekking van de coördinatieregels.</p>	<p>In de regels behorend bij het bestemmingsplan, zijn in artikel 5.2.4 de maximale bouwhoogtes en bebouwingspercentages voor de zonnepanelen vastgelegd. In de vergunningaanvraag zijn het aantal panelen per hectare en de bouwhoogte opgenomen. Dit is conform de afmetingen en het percentage in het bestemmingsplan. Hierdoor is de vergunningaanvraag niet strijdig met het bestemmingsplan. Doordat de aanvraag onderdeel is van de vergunning, is dit bindend voor de realisatie van de zonnevelden.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>
2.5	<p>Indiener vreest dat het plan voor geluidsoverlast zorgt door de panelen met alle bijbehorende apparatuur, bijvoorbeeld transformatoren en omvormers. De ruimtelijke onderbouwing en de inspraaknota zeggen dat er geen geluidsbelasting is gezien de afstand tot de woningen, maar een akoestisch rapport ontbreekt om dit te onderbouwen. De gevolgen van het plan zijn daarom niet goed onderzocht.</p>	<p>De zonnepanelen zelf zijn geen milieuhinderlijke bedrijfsactiviteit en produceren geen geluid. De transformatoren die nodig zijn in een zonnepark produceren wel geluid. Zoals onderbouwd in paragraaf 4.4.2 van de toelichting moet op basis van de publicatie 'bedrijven en milieuzonering' een richtafstand van 50 meter worden aangehouden tot transformatoren. Buiten deze afstand zal geen sprake zijn van geluidsoverlast voor omliggende woningen. Alleen wanneer transformatoren op kortere afstand dan 50 m van een woning worden gerealiseerd, is onderzoek noodzakelijk om aan te tonen dat wordt voldaan aan geluidsnormen.</p> <p>In de regels van het ontwerpbestemmingsplan 'EnergieLandgoed Wells Meer' is vastgelegd dat binnen 50 meter afstand van gevoelige functies geen transformatoren gerealiseerd mogen worden. Op deze wijze is gewaarborgd dat wordt voldaan aan de richtafstand en er sprake is van een goed woon- en leefklimaat ter plaatse van gevoelige functies in en rondom het plangebied. Een akoestisch onderzoek is daarom niet noodzakelijk.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>

2.6	<p>Indiener vraagt zich af of het geluid van de Wezerweg, de Veenweg en de provinciale weg over de grens in Duitsland door de panelen wordt versterkt. Het zijn allen druk bezochte wegen. Als in het gebied op grote schaal zonnepanelen worden geplaatst, komt er een zodanig verhard oppervlak bij, dat indiener zich afvraagt of het geluid niet via de panelen wordt versterkt. Er is onderzoek uitgevoerd naar onder meer cumulatie van geluid. Echter, uit het onderzoek blijkt niet of zonnevelden zijn meegenomen (enkel zonnepark). Ook blijkt niet of het akoestisch onderzoek ook in relatie met reflectie van geluid tot wegverkeer is gedaan en dat met name in relatie met de provinciale weg.</p>	<p>Zonnepanelen kunnen geluid als gevolg van wegverkeerslawaaï reflecteren. Door de schuine opstelling van de panelen zal het meeste geluid door de voorzijde van panelen naar boven worden gereflecteerd en door de achterzijde naar beneden.</p> <p>In het akoestisch onderzoek dat ten behoeve van het MER is uitgevoerd (bijlage 7 bij het MER) is een vergelijking gemaakt tussen de huidige situatie zonder zonnevelden en de toekomstige situatie met zonnevelden en een toename van verkeer.</p> <p>Indien alle activiteiten die het bestemmingsplan toelaat ook daadwerkelijk worden uitgevoerd zal de gecumuleerde geluidbelasting op de woning van indiener met 1 dB toenemen (van 60 dB(A) naar 61 dB(A)). Deze verslechtering is meegewogen in het MER. Aan de hand van de methode Miedema is geoordeeld dat hier sprake is van een aanvaardbaar leefklimaat. Dit zal in de toelichting van het bestemmingsplan worden aangevuld.</p>	De zienswijze leidt tot aanpassing van de toelichting van het bestemmingsplan.
2.7	<p>Indiener vreest voor hinder door het glinsteren van zonnepanelen. Volgens de milieueffectrapportage is de reflectie van zonlicht niet uitgesloten. Zeker doordat de zonnepanelen hoog komen te staan en de zonnepanelen volgens indiener tegen zijn woning aangebouwd kunnen worden, is er sprake van glinsteringen van zonnepanelen. Dit is volgens indiener ruimtelijk niet aanvaardbaar en heeft enorme invloed op het woon- en leefklimaat.</p> <p>Bovendien is er volgens indiener onvoldoende onderzoek gedaan naar het glinsteren van de zonnepanelen. Uit onderzoek blijkt slechts dat er sprake is van glinsteringen van de zonnepanelen. In het onderzoek is niet ingegaan naar de intensiteit en hinder door de glinsteringen. Er had een</p>	In het bestemmingsplan 'EnergieLandgoed Wells Meer' is in paragraaf 4.6 een onderbouwing met betrekking tot het aspect gezondheid opgenomen. Hierin is onder andere lichtreflectie van zonnepanelen meegenomen, waarbij wordt verwezen naar bijlage 5 van het MER. Geconcludeerd wordt dat er geen reden is om aan te nemen dat er negatieve gezondheidseffecten optreden.	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.

	<p>uitgebreider onderzoek moeten plaatsvinden naar de weerkaatsing van zonlicht bij verschillende weersomstandigheden en bij de verschillende standen van de zon in het jaar. Over het laatste is niets terug te lezen. Ook is geen onderzoek gedaan naar de impact van glinsteringen op omwonenden van een hogere leeftijdscategorie.</p>		
2.8	<p>Indiener geeft aan dat het een feit van algemene bekendheid is dat de temperatuur oploopt door zonnepanelen. Een zonnepaneel kan heet worden. Als er een zonneveld met meerdere zonnepanelen staat, stijgt de temperatuur in de omgeving. Indiener vreest dat de temperatuurstijgingen nadelige effecten hebben op het woon- en leefklimaat en onder andere leiden tot onbehagelijke omstandigheden. In de zomermaanden is de zijgevel van indiener 50 graden Celsius. Dit komt door de ligging van de woning van indiener in het gebied. Er is niet onderzocht wat de effecten zijn van de zonnepanelen door de temperatuurstijging op de omgeving, met name de woning van indiener.</p>	<p>De effecten van warmte op de gevel zijn niet onderzocht in het MER. Het kan zo zijn dat de aanwezigheid van zonnepanelen ervoor zorgt dat er een geringe toename van de warmte in de omgeving plaats vindt. De verwachting is echter dat dit niet een invloed van betekenis is ten opzichte van de huidige situatie.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>
2.9	<p>Indiener geeft aan dat het landschap onnodig wordt aangetaast. In de zonneladder zijn afwegingsprincipes opgenomen die leiden tot een voorkeur voor zonnepanelen op daken en gevels van gebouwen. Waar al sprake is van bebouwing zal het introduceren van panelen op deze plekken meestal minder invloed hebben op de kenmerken of identiteit van een gebied. Vanuit diezelfde principes hebben daarna onbenutte terreinen in bebouwd gebied de voorkeur. Wanneer vanwege de grote energieopgave locaties in het landelijk gebied nodig zijn, gaat ook in dat geval de voorkeur uit naar gronden met een andere primaire functie dan landbouw of natuur. Eind oktober 2019 heeft het College van Rijksadviseurs bovendien aan het kabinet geadviseerd het</p>	<p>Juist het landschap bepaalt wat wel en niet kan bij het opwekken van duurzame energie in onze gemeente. We verwijzen hiervoor naar de thematische beantwoording in hoofdstuk 3 van deze nota met betrekking tot het gemeentelijk beleid en de zonneladder.</p> <p>Met het hierin beschreven gemeentelijk beleid (waar de realisatie van het energielandgoed onderdeel vanuit maakt) beschermen we het landschap in onze gemeente en voldoen we aan de doelstelling om compacter, geconcentreerder en multifunctioneler met de opwekking van duurzame energie om te gaan.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>

	landschap veel beter te beschermen en grootschalige bebouwing op nog 'groene' grond te verbieden. Het moet minder, compacter, geconcentreerder en multifunctioneler.		
2.10	Indiener geeft aan dat het plan in strijd is met de Nationale Omgevingsvisie. In de uitvoeringsagenda is de zonneladder opgenomen die inzet op het beperken van de benutting van landbouwgrond en natuur voor energieopwekking in de volgorde zoals in bovengenoemde reactie. De onderbouwing van het plan voldoet hiermee niet aan de omgevingsvisie van het Rijk.	We verwijzen voor het antwoord op deze zienswijze naar de thematische beantwoording in hoofdstuk 3 van deze nota.	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.
2.11	De ruimtelijke onderbouwing gaat onvoldoende in op de bestaande bestemmingen: 'Agrarisch met waarden', 'Waarde archeologie', 'Natuur', 'Wonen' en 'Bos'. Volgens de planregels van het geldende bestemmingsplan zijn de gronden bestemd voor de ontwikkeling van natuurwaarden, grondgebonden landbouw, beheer en ontwikkeling flora en fauna en recreatief medegebruik. Zowel in de inspraakreactie als in de ruimtelijke onderbouwing is onvoldoende gemotiveerd ingegaan op waarom deze beoogde ontwikkelingen wel passend zou moeten zijn.	In paragraaf 1.3 van de toelichting van het bestemmingsplan 'Energie landgoed Wells Meer' zijn de geldende bestemmingen in het plangebied benoemd. Deze bestemmingen worden met het voorliggende plan gewijzigd in onder andere de bestemming 'Energie landgoed'. In de toelichting bij het bestemmingsplan 'Energie landgoed Wells Meer' is onderbouwd waarom de nieuwe bestemmingen passend zijn op deze locatie, waarbij onder meer is onderbouwd dat kan worden voldaan aan wetgeving en een goede ruimtelijke ordening. Wat op basis van deze bestemmingen in de huidige planologische situatie mogelijk is, is in het kader van dit bestemmingsplan niet relevant om in het algemeen uitgebreider toe te lichten.	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.
2.12	Indiener geeft aan dat het plan het doel overschrijdt. Volgens de milieueffectrapportage wordt er meer energie opgewekt dan het gestelde doel. Er wordt namelijk tussen de 32 en 45 % meer energie opgewekt. Dit botst met de strekking van de zonneladder. Het is namelijk mogelijk om minder zonnepanelen of windmolens te realiseren en toch genoeg energie op te wekken.	Voor de beantwoording van deze zienswijze verwijzen we naar de thematische beantwoording in hoofdstuk 3 van deze nota met betrekking tot de meeropbrengst van het energielandgoed en de zonneladder.	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.

2.13	<p>Indiener geeft aan dat de bodem in ernstige mate wordt aangetast door realisering van dit plan. De zonnevelden komen tussen de bestaande natuurgebieden. Uit wetenschappelijke studies blijkt dat zonneparken een negatieve invloed kunnen hebben op biodiversiteit, watergebruik en bodemkwaliteit. Als minder / diffuus licht de bodem bereikt, heeft dat gevolgen voor de fotosynthese. Er is onderzoek dat laat zien dat na 3 jaar 92% minder fotosynthese wordt gemeten bij gras onder zonnepanelen. Er komt dus minder organisch materiaal in de bodem. De bodem wordt ook droger. En is sprake van uitloging van metaal van de stalen constructies. De conclusie is dat zonne-energie beter kan worden opgewekt op andere oppervlakten dan op de bodem. Het advies van de onderzoekers is dat er veel meer onderzoek moet worden gedaan naar de schadelijke gevolgen voor de bodem.</p>	<p>In het MER is de meest recente kennis ten aanzien van de effecten van zonnepanelen op de bodem meegenomen in de effectbeoordeling. Mede in reactie op het advies van de commissie voor de m.e.r. zijn wij voornemens om monitoring te laten plaatsvinden op de van de effecten van de zonnepanelen op de bodem.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>
2.14	<p>Indiener geeft aan dat het plan schaduw hinder dreigt te veroorzaken:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De uitvoering van het plan beperkt de inval van zonlicht op het perceel van indiener door slagschaduw van windturbines. De windturbines staan ruim binnen een straal van 800 meter van de woning van indiener. Dit valt binnen de twaalf maal rond de diameter. • Bovendien komen de windturbines ten zuidwesten van de woning van indiener. Deze positie is nadelig voor indiener. Slagschaduw tast niet alleen het woongenot van indiener aan, maar brengt ook schade toe aan de beplanting. Indiener vindt dat de gemeente vooraf moet onderzoeken in hoeverre de lichtinval wordt beperkt. Dit blijkt onvoldoende uit de Milieueffectrapportage. Verder dient de gemeente het plan aan te passen om die beperkingen zoveel mogelijk te voorkomen. 	<ul style="list-style-type: none"> • De effecten van slagschaduw zijn onderzocht in zowel het MER als in het kader van de vergunningaanvraag. Ook voor de woning van indiener. • De effecten van slagschaduw op de gevel en in de omgeving van de woning van indiener zijn meegenomen in het MER. In afbeelding 17.7 is de woning van indiener opgenomen in een kaart met daarop de contouren van verwachte slagschaduw van het VKM dat in het bestemmingsplan is opgenomen. Hieruit valt te herleiden dat er in ongemiteerde situatie gering meer dan 6 uur slagschaduw per jaar kan optreden. Dit is van een dergelijk geringe aard dat effecten op begroeiing uitgesloten kunnen worden. • Het construct van de zonnepanelen in de directe nabijheid van de woning van indiener mogen niet hoger worden dan 160 cm. Slechts het construct van de zonnevelden tegen de Duitse grens mogen een hoogte hebben van 250 cm (zie 	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Tevens vreest indiener schaduwwerking door de zonnepanelen. De zonnepanelen kunnen volgens het ontwerpbestemmingsplan 2,5 meter hoog worden. De woning van indiener is op begane grond. Dit betekent dat cliënten worden ingedamd door hoge zonnepanelen. De ramen van de woning zijn klein. De functieaanduiding van de woning is 'specifieke vorm van waarde - WOII'. Dit betekent dat de ramen niet vergoot kunnen worden. Door de komst van de zonnepanelen wordt hierdoor enorm veel licht weggenomen. 	<p>ook de beantwoording van reactie 2.2). Het zal dus niet zo zijn dat door de komst van de zonnepanelen enorm veel licht wordt weggenomen.</p>	
2.15	<p>Indiener verwacht dat het plan zal zorgen voor parkeeroverlast. De bezoekers van het bezoekerscentrum en het bedrijfsverzamelgebouw kunnen in de directe omgeving van de gebouwen parkeren. Uit de stukken blijkt niet dat hiervoor parkeervakken gerealiseerd zullen worden, waardoor parkeeroverlast zal ontstaan. Indiener heeft in de inspraakreactie gevraagd om door een voorwaardelijke verplichting vast te leggen dat er voldoende parkeerplaatsen op eigen terrein komen. Dit is echter niet vastgelegd in een voorwaardelijke verplichting in het bestemmingsplan.</p>	<p>Het bezoekerscentrum en bedrijfsverzamelgebouw liggen hemelsbreed op circa 900 meter van de woning van indiener. De afstand over de weg is groter. Bezoekers voor het bezoekerscentrum en het bedrijfsverzamelgebouw zullen niet op deze afstand parkeren en parkeeroverlast is voor indiener daarom niet te verwachten.</p> <p>Daarnaast is er binnen het Energielandgoed voldoende ruimte om parkeerplaatsen op eigen terrein in de directe omgeving van de gebouwen te realiseren.</p> <p>In de regels van het bestemmingsplan is bij de bestemmingsomschrijving in artikel 5.1.1. opgenomen dat parkeervoorzieningen zijn toegestaan mits parkeren op eigen terrein plaatsvindt. Hiermee is voldoende gewaarborgd dat op eigen terrein in de benodigde parkeergelegenheid zal worden voorzien en is een voorwaardelijke verplichting in het bestemmingsplan niet nodig..</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>
2.16	<p>Indiener verwacht dat het nieuwe plan leidt tot een forse toename van de verkeersdruk. Het plan zal zorgen voor meer verkeersbewegingen. Het bestemmingsplan voorziet onvoldoende in mogelijkheden voor een goede ontsluiting. Ondanks dat dit eerder in de inspraakreactie is aangehaald,</p>	<p>In het verkeersonderzoek (bijlage 10 van het MER) is geconstateerd dat de verwachte extra motorvoertuigbewegingen als gevolg van de komst van het bezoekers- en innovatiecentrum niet voor doorstromingsproblemen op de Wezerweg zullen zorgen. Daarnaast volgt hieruit dat de verkeersveiligheid op de</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>

	<p>blijft het verkeersonderzoek onvolledig. Het is niet duidelijk op welke dagen dit heeft plaatsgevonden en hoe lang het onderzoek heeft geduurd. Indiener verwacht dat er maatregelen worden getroffen om de overlast zo veel mogelijk te beperken en staat ervoor open om deze met de gemeente te bespreken.</p>	<p>Wezerweg niet in het geding zal komen.</p> <p>In de regels van het ontwerpbestemmingsplan is bovendien toegevoegd dat het Energielandgoed jaarlijks door maximaal 15.000 auto's bezocht mag worden. Dit is ruim minder dan waar in het verkeersonderzoek vanuit is gegaan. We willen dit aantal monitoren en handhaven met bijvoorbeeld een slagboom en camera's.</p> <p>Het verkeersonderzoek is tot slot een bureaustudie. De dagen waarop het onderzoek heeft plaatsgevonden en de duur van het onderzoek zijn daarom niet relevant.</p>	
2.17	<p>Het plan tast de privacy van indiener aan. In de nieuwe situatie is inkijk mogelijk in de woning en tuin van indiener, doordat er meer recreanten het gebied verkennen (onder meer fietsers en wandelaars). Uit zowel het plan als de nota van inspraakreactie is niet naar voren gekomen dat de fietsroutes en wandelroutes niet langs de woning van indiener zullen plaatsvinden. Doordat dit onduidelijk is, vreest indiener dat de bestaande situatie ernstig wordt aangetast in de privacy. Aanpassing van het plan is volgens indiener noodzakelijk om de privacy van indiener te beschermen.</p> <p>Indiener geeft aan dat dit een enorme inbreuk is op de bestaande situatie en een ernstige aantasting van de privacy.</p>	<p>Aangrenzend aan de woning van indieners worden intensieve zonnevelden gerealiseerd (bebouwingspercentage van 75% ten opzichte van het bestemmingsvlak). Deze zonnevelden worden niet toegankelijk voor particulieren. In de directe omgeving van de woning van indiener zullen daarom geen recreanten kunnen komen en zorgen voor een aantasting van de privacy. In het Zonnepark kunnen wel recreanten komen. Dit is op een afstand van bijna 400 meter. Op deze afstand is van een ernstige aantasting van de privacy geen sprake.</p> <p>Met indieners zijn al gesprekken gevoerd over de landschappelijke inpassing van hun woning. De maatregelen die we daarin meenemen zullen er voor zorgen dat er aan de achterzijde minder inkijk is in de tuin en de woning van indieners. Hiermee zal de privacy van de indieners voldoende zijn gewaarborgd.</p>	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.
2.18	<p>Indiener dreigt door het plan het huidige vrije uitzicht over het akkerland rondom de woning te verliezen. Nu worden in hoofdzaak graszoden verbouwd, dit dreigt te veranderen in een statisch aanzicht op zonnepanelen, windturbines,</p>	<p>Het is niet mogelijk om op deze locatie een Energielandgoed met zonnepanelen te realiseren en de huidige agrarische inrichting te behouden.</p>	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.

	bedrijfsgebouwen en een bezoekerscentrum. Om het vrije uitzicht zoveel mogelijk te behouden is een aanpassing van het plan noodzakelijk	<p>Echter door de maximale hoogte van de zonnepanelen van 1,60 meter zal het vrije uitzicht zeker veranderen, maar niet geheel verdwijnen.</p> <p>We zijn we met indieners in gesprek over de landschappelijke inpassing van de woning en hierbij wordt rekening gehouden met het wegnemen van het zicht op de zonnevelden.</p> <p>Het plan zal niet zodanig kunnen worden aangepast dat het vrije uitzicht over het akkerland van indiener behouden blijft.</p>	
2.19	Indiener geeft aan dat privaatrechtelijke belangen het plan in de weg staan. Bij het vaststellen van een bestemmingsplan moet de gemeente ook privaatrechtelijke belangen meenemen. Door dit bestemmingsplan ervaart indiener onrechtmatig hinder op grond van artikel 6:162 BW door onder meer glinsteringen van de zonnepanelen. Als dit plan wordt vastgesteld, kan indiener de gemeente aansprakelijk stellen wegens onrechtmatige hinder.	<p>De zienswijze maakt niet duidelijk welke privaatrechtelijke beperking het plan in de weg staat.</p> <p>In het bestemmingsplan 'Energie landgoed Wells Meer' is in paragraaf 4.6 een onderbouwing met betrekking tot het aspect gezondheid opgenomen. Hierin is onder andere lichtreflectie van zonnepanelen meegenomen, waarbij wordt verwezen naar bijlage 5 van het MER. Geconcludeerd wordt dat er geen reden is om aan te nemen dat er negatieve gezondheidseffecten optreden.</p> <p>We zijn met u in overleg over de landschappelijke inpassing van uw woning. Met deze landschappelijke inpassing zullen wij ons inspannen om eventuele hinder tot een minimum te beperken.</p>	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.
2.20	De gemeente hoort in het kader van een goede ruimtelijke ordening alternatieve locaties te onderzoeken. De gemeente kan haar doel ook bereiken door zich in te zetten in duurzame energie in de binnenstad, zoals op daken of op onbenutte terreinen in bebouwd gebied.	De locatiekeuze voor het Energie landgoed is na een zorgvuldige afweging tot stand gekomen. In de Beleidsnota Windenergie (vastgesteld op 19 juli 2016) hebben wij onderzocht wat geschikte locaties binnen onze gemeente zijn voor de plaatsing van windturbines. Hieruit zijn drie geschikte locaties naar voren gekomen. In het MER van de Structuurvisie Wells Meer zijn deze locaties beoordeeld en is gebleken dat de keuze voor het grootschalig opwekken van duurzame energie gezien de impact op energieopbrengst, ruimtegebruik, leefomgeving en landschap	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.

		<p>valt op het Wells Meer.</p> <p>Wat betreft het benutten van andere locaties verwijzen we verder naar de thematische beantwoording in hoofdstuk 3 met betrekking tot de zonneladder.</p>	
2.21	<p>Indiener is bereid om met de gemeente mee te denken over een alternatieve oplossing, die de komst van zonnepanelen, windmolens en bedrijfsterreinen mogelijk maakt, maar de inbreuk op onder meer privacy en uitzicht vermindert (zie 5.13). Als u het volgende met een voorwaardelijke verplichting in het bestemmingsplan regelt en in stand houdt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dat er zoals besproken met mevrouw Arts van de gemeente Bergen een diepe groenstrook van 25 meter rondom de woning van indiener komt, zodat geluids-overlast, schaduwwerking en glinsteringen van de zon worden verminderd; • Wandelaars en fietsers niet de woning van cliënten kunnen inzien door langs de wandel- en fietsroutes groen te realiseren; • Geen transformatoren en/of andere bouwwerken binnen een straal van 50 meter in de buurt van de woning van cliënten komen; en • zoals besproken met mevrouw Arts het perceel van en rondom de woning van indiener (nadat het perceel in eigendom is van de gemeente) wordt samengevoegd als 1 perceel. 	<p>Wij zijn zeker bereid om met de indieners mee te denken over een alternatieve oplossing. Dat is ook de reden dat wij al met hen in gesprek zijn over de landschappelijke inpassing. Door H+N+S zijn al een aantal schetsen gemaakt die tegemoet komen aan de wensen van indieners. Conform hun wensen komt er een soort talud om de woning heen oplopend tot 1,60 meter hoog zodat ze geen zicht hebben op de zonnepanelen en er minder zicht is vanuit het landgoed op de woning/tuin aan de achterzijde. Hiermee komen wij tegemoet aan de wensen van de indieners.</p> <p>De schets over de definitieve landschappelijke inpassing zal nog met indieners worden afgestemd en ter besluitvorming worden voorgelegd aan ons college.</p> <p>Inmiddels zijn wij ook eigenaar van de betreffende gronden en hebben hiermee ook zeggenschap over de realisatie van de gewenste landschappelijke inpassing.</p> <p>In de regels van het bestemmingsplan is onder artikel 5.2.1 geregeld dat de afstand van zonnepanelen tot geluidsgevoelige objecten minimaal 25 meter bedraagt. De afstand tot nutsvoorzieningen (waaronder de transformatoren en de omvormers bij de zonnepanelen) moet 50 meter bedragen. Aangezien in de vergunning op 25 m afstand van de woning van indiener zonnepanelen zijn aangevraagd, voegen we aan deze vergunning een voorschrift toe dat hier geen omvormers en transformatoren zijn toegestaan. Hiermee komen we aan de 3^e eis</p>	<p>De zienswijze leidt tot aanpassing van de omgevingsvergunning voor de zonnevelden.</p>

		<p>tegemoet dat geen transformatoren binnen 50 m worden gerealiseerd. Bouwwerken zijn op een afstand van minimaal 25 meter wel toegestaan.</p> <p>De vierde wens heeft betrekking op het kadastraal samenvoegen tot 1 perceel. Dit staat los van het bestemmingsplan, maar we gaan als nieuwe eigenaar van de gronden graag het gesprek aan met indieners over deze kwestie.</p>	
2.22	Indiener vraagt om het bestemmingsplan niet vast te stellen en in ieder geval om hem tegemoet te komen deze zienswijze en het plan aan te passen.	In bovenstaande reactie hebben we de zienswijze van indiener per onderdeel beantwoord. We zijn tot de conclusie gekomen dat de zienswijze alleen op onderdeel 2.6 aanleiding geeft om de toelichting van het bestemmingsplan aan te passen.	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.
3	Indiener 3		
3.1	Indiener heeft gezien dat er in het ontwerp bestemmingsplan verlichting is toegestaan binnen de bestemming "Energie-landgoed". Deze bestemming grens aan zijn tuin en indiener wil geen verlichting direct achter zijn tuin en die van zijn burens geplaatst hebben in verband met lichtvervuiling.	<p>Artikel 5 Energielandgoed staat inderdaad onder artikel 5.2.4. overige bouwwerken onder lid b sub 1 verlichting toe met een maximale bouwhoogte van 15 meter.</p> <p>Er is nu nog niet bekend hoe de verlichting van het Energielandgoed er precies uit komt te zien.</p> <p>Bij de verdere uitwerking van het inrichtingsplan voor het Energielandgoed wordt er meer duidelijk over deze verlichting. Uiteindelijk zal er een definitief verlichtingsplan worden opgesteld waarin deze duidelijkheid wel kan worden gegeven. Hierbij wordt er rekening mee gehouden dat omwonenden zo min mogelijk last hebben van deze verlichting, dus niet inschijnend in woning of slaapkamer. Ook wordt voldaan aan de landelijke norm voor de maximale lichtintensiteit. Daarnaast is het nog mogelijk om gebruik te maken van dynamische verlichting die op bepaalde tijdstippen aan of uit gaat of alleen aan gaat als er iemand voorbij komt.</p> <p>Voor de beveiliging van de zonnevelden is geen verlichting</p>	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.

		nodig.	
4	Indiener 4		
4.1	<p>Reeds in 2019 heeft indiener als luchtvaartautoriteit voor vliegveld Weeze bij de plannen voor het Energielandgoed betrokken. In deze context zijn potentiële locaties voor de windturbines met maximale bouwhoogten gecontroleerd.</p> <p>De in het voorliggende bestemmingsplan opgenomen locaties corresponderen grotendeels met de gecontroleerde optie 2, waarbij na conversie van de in het plan opgenomen coördinaten in WGS-84 een verschuiving van de locatie 165 naar het noorden vast te stellen is (dichterbij de luchthaven Weeze). Zoals al in de inspraakreactie is opgenomen, is bij verandering van de locatie en bouwhoogten een nieuwe controle noodzakelijk. Dit was door de korte termijn voor het indienen van de zienswijze niet mogelijk.</p> <p>Bij de vorige beoordeling werd een hoogtebeperking of een verplaatsing naar het zuiden of westen noodzakelijk geacht ten opzichte van de oorspronkelijke noordoostelijke locatie.</p> <p>Zonder deze maatregelen zou een missed approach nadering van de luchthaven voor de NDB-anflug in werkingsrichting 09 nadelig worden beïnvloed, aangezien de bijbehorende obstakelhoogte voor de gehele procedure aanzienlijk zou moeten worden vergroot. Dit zou de bruikbaarheid van de bijbehorende naderingsprocedure aanzienlijk beperken. In het NLR-rapport is rekening gehouden met de NDB-anflug in werkingsrichting 09, waaruit hoogtebeperkingen voor het oorspronkelijke noordelijke plangebied zijn afgeleid. Het is echter helemaal niet duidelijk of in het NLR-rapport rekening is gehouden met de daarbij behorende procedures voor</p>	<p>In het ontwerpbestemmingsplan zijn de toekomstige locaties voor de windturbines vastgelegd met aanduidingen. Deze aanduidingen zijn cirkelvormig en hierbinnen moeten de windmolens (inclusief rotordiameter) worden gerealiseerd. In het vast te stellen bestemmingsplan wordt geregeld dat de realisatie van windturbines alleen op vaste coördinaten mogelijk is. Door NLR is een toets uitgevoerd. Wij hebben onze analyse nogmaals geverifieerd en vastgesteld dat beide windturbines buiten het beschermingsgebied van de NDB liggen. Derhalve zien wij niet waarop het bezwaar van DFS gebaseerd kan zijn.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>

	<p>missed approach naderingen.</p> <p>Als met dit bestemmingsplan de definitieve locatie voor de windturbines wordt bepaald, dan worden hiertegen nog steeds bedenkingen geuit. Met name op de noordoostelijke locatie valt te verwachten dat een maximale bouwhoogte van 250 m boven de grond niet kan worden bereikt zonder het vliegverkeer te hinderen.</p> <p>Het is zinvol om de verschillende bevindingen van Nederlandse en Duitse zijde te bespreken om tot een zo minnelijke mogelijke oplossing te komen. Voor een eventuele verhoging van de barrièrevrije hoogtes voor de betreffende procedure is in ieder geval de goedkeuring van de luchtvaartautoriteit vereist.</p>		
4.2	<p>Monumentenbehoud:</p> <p>Er zijn geen bedenkingen over de veranderingen in het bovengenoemde gebied in het administratieve district van Düsseldorf, aangezien er voor zover bekend geen architectonische of grondmonumenten in het plangebied zijn die eigendom zijn van of worden gebruikt door de deelstaat- of federale overheid. Aangezien monumentenbehoud alleen verantwoordelijk is voor het behoud van monumenten in eigendom of gebruiksrecht van de staat of federale overheid, wordt aanbevolen contact op te nemen met het LVR-bureau voor monumentenzorg in Rijnland, Pulheim en het LVR-bureau voor het behoud van grondmonumenten in het Rijnland, Bonn, evenals met de verantwoordelijke van de gemeentelijke lagere monumentenautoriteit om alle belangen van de monumentenwet te waarborgen.</p>	<p>Goed om te horen dat er geen bedenkingen zijn in relatie tot het Energielandgoed ten aanzien van architectonische of grondmonumenten die eigendom zijn van of worden gebruikt door de deelstaat of federale overheid. De nabije buurgemeenten hebben wij over de voorgenomen ontwikkelingen geïnformeerd. Zij hebben hier niet op gereageerd of aangegeven dat zij geen belemmeringen zien. Wij gaan er dan ook vanuit dat er ten aanzien van monumenten geen belemmeringen zijn. Hierbij nemen wij ook in de overweging mee dat er op Duits grondgebied al een flink aantal turbines staat, dicht bij Duitse objecten dan de turbines die wij voornemens zijn op te richten. Tenslotte hebben wij naar aanleiding van het advies van de Commissie m.e.r. ook de landschappelijke effecten over de grens in beeld gebracht. Hieruit leiden wij ook geen verdere belemmeringen af voor monumenten in Duitsland dan die er al zijn vanuit de Duitse windmolens.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>

4.3	<p>Natuur- en landschapsbescherming en visserij: Indiener verwelkomt de voorgestelde landschappelijk inpassing van de zonnepanelen, door een aaneengesloten rij bomen en struiken langs de staatsgrens te behouden.</p> <p>Afgezien daarvan worden vanuit het oogpunt van de gespecialiseerde afdelingen verkeer, plattelandontwikkeling / landbeheer, afvalbeheer, verontreinigingsbeheersing en waterbeheer, geen verdere suggesties gedaan.</p>	Dit onderdeel van de zienswijze is voor kennisgeving aangenomen.	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.
5	Indiener 5		
5.1	<p>Als opmerking vooraf wil indiener aangeven dat, hetgeen indiener in eerdere reacties heeft aangegeven, onvoldoende is opgenomen in het ontwerp-bestemmingsplan. Met name hetgeen in het kader van de inspraakreactie tegen het voorontwerp-bestemmingsplan is aangegeven is uiterst summier afgedaan en heeft niet geleid tot aanpassingen van het ontwerp-bestemmingsplan. Naar mening van indiener ten onrechte. Hierop gaat indiener nog nader in.</p>	<p>In de inspraaknota zijn we ingegaan op uw inspraakreactie. We hebben hier inhoudelijk gemotiveerd waarom dit niet heeft geleid tot aanpassingen in het ontwerpbestemmingsplan. Wij delen de mening van indiener daarom niet.</p>	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.
5.2	<p>De Provincie Limburg heeft in 2009 tezamen met de indiener de Verklaring van Roermond opgesteld, waarin onder meer is afgesproken dat bij ruimtelijke ontwikkelingen zuinig zal worden omgegaan met agrarische grond. Zoals in de Verklaring van Roermond is vastgelegd dienen aanspraken op landbouwgrond te worden afgewogen tegen het maatschappelijk belang om ook voor de land- en tuinbouw voldoende productieruimte te behouden. Als een ingreep op landbouwgrond noodzakelijk is moet daarna worden gekeken naar meervoudig ruimtegebruik en als dat niet mogelijk is compensatie.</p> <p>In de inspraakreactie is al aangegeven dat het (toen nog</p>	<p>Voor de beantwoording van dit deel van de zienswijze verwijzen we naar de thematische beantwoording in hoofdstuk 3 van deze nota met betrekking tot de zonneladder en meervoudig ruimtegebruik.</p> <p>De verklaring van Roermond is opgesteld door de indiener en de provincie Limburg. Wij vormen hierin geen partij en zijn enkel gehouden aan het provinciale beleid zoals opgenomen in het provinciale omgevingsplan en de omgevingsverordening. In paragraaf 3.2 van de toelichting wordt geconcludeerd dat het plan voldoet aan dit provinciale beleid.</p>	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.

	<p>voor)ontwerp-bestemmingsplan onvoldoende beantwoordt aan de Verklaring van Roermond. Indiener verwijst naar hetgeen is vermeld in de inspraakreactie onder 1 met het verzoek dit als hier herhaald en ingelast te beschouwen.</p> <p>In de Nota inspraak en overleg wordt de provinciale notitie 'Ruimte voor de zon' en de plek die het Energielandgoed daarin heeft, aangegrepen om én het gebruik van landbouwgrond voor het Energielandgoed Wells Meer te billijken én onder meervoudig ruimtegebruik en landbouwcompensatie uit te komen. Naar mening van indiener gaat dit niet op. Op dit moment is het POL 2014 het geldende provinciale beleid en hieruit blijkt dat meervoudig ruimtegebruik met de landbouw de voorkeur heeft boven het onttrekken van landbouwgrond ten behoeve van de opwekking van duurzame energie.</p> <p>Overigens hecht zowel het Ontwerp-Nationale Omgevingsvisie (NOVI) als het ontwerp-POVI eveneens veel waarde aan meervoudig ruimtegebruik. In het ontwerp-POVI is zelfs aangegeven dat meervoudig ruimtegebruik meer nog dan in het verleden van belang zal zijn. Hieruit blijkt dat de uitgangspunten van de Verklaring van Roermond geenszins achterhaald zijn.</p> <p>Nog afgezien daarvan is bij de Verklaring van Roermond sprake van een convenant met indiener. Tot op heden is de Verklaring van Roermond niet door de Provincie Limburg in samenspraak met indiener herzien, zodat de Verklaring van Roermond en de daarin afgesproken uitgangspunten nog steeds van toepassing zijn.</p>		
5.3	Daarnaast geeft indiener aan dat de in de Nota inspraak en	Voor de beantwoording van dit deel van de zienswijze verwijzen	De zienswijze leidt niet

	<p>overleg aangehaalde zinsnede uit de notitie "Ruimte voor de zon", inhoudende dat het Energielandschap Wells Meer een goed voorbeeld van gebruik van landbouwgrond voor zonneweides is, enkel slaat op de opwekking van duurzame energie met zonnepanelen. De aangehaalde passage zegt in het geheel niets over de overige gebruiksdoelen die in het ontwerp-bestemmingsplan worden mogelijk gemaakt, zoals duurzame opwekking van energie met windturbines, het realiseren van een bezoekerscentrum, een bedrijfsverzamelgebouw met horeca en parkeerplaatsen, de aanleg van een Energieboulevard en natuurontwikkeling. Uit de betreffende zinsnede uit de notitie "Ruimte voor de zon" kan derhalve - anders dan in de Nota inspraak en overleg wordt gesteld - volgens indiener niet worden geconcludeerd dat de plannen voor het Energielandgoed in hun geheel goed passen binnen de recente provinciale uitgangspunten.</p>	<p>we naar de thematische beantwoording in hoofdstuk 3 van deze nota met betrekking tot de zonneladder en meervoudig ruimtegebruik. De provincie Limburg stelt dat meervoudig ruimtegebruik in de toekomst in het landelijk gebied van belang zijn en in het energielandgoed wordt hier door de combinatie van functies toepassing aan gegeven.</p>	<p>tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>
5.4	<p>Naast het POL 2014 en de Verklaring van Roermond is ook in de Handreiking regionale energiestrategie, toelichting ruimtegebruik, opgenomen dat om tot een optimaal ruimtegebruik voor alle functies te komen een zuinig en meervoudig ruimtegebruik van belang is.</p> <p>Indiener is dan ook ongewijzigd van mening dat in het ontwerp-bestemmingsplan meer dan strikt noodzakelijk beslag wordt gelegd op landbouwgrond, zodat niet, althans onvoldoende, is voldaan aan het uitgangspunt van zuinige ruimtegebruik.</p>	<p>Voor de beantwoording van dit deel van de zienswijze verwijzen we naar de thematische beantwoording in hoofdstuk 3 van deze nota met betrekking tot meervoudig ruimtegebruik.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>
5.5	<p>De aangehaalde zinsnede uit de notitie "Ruimte voor de zon" houdt -anders dan in de Nota inspraak en overleg wordt verondersteld- niet in dat de uitgangspunten van de Verklaring van Roermond niet meer gerespecteerd hoeven te</p>	<p>Voor de beantwoording van dit onderdeel van de zienswijze verwijzen we naar de beantwoording bij 5.2.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>

	<p>worden. In de aangehaalde zinsnede staat nergens dat deze niet meer hoeven te worden toegepast. En die uitgangspunten zijn dat, indien en voor zover al wordt geconstateerd dat een realisatie van de onderhavige plannen op landbouwgrond noodzakelijk is, er nog moet worden gekeken naar gecombineerd gebruik van de gronden ten gunste van zowel de landbouw- als de beoogde nieuwe functie en dat indien en voor zover dat niet mogelijk is maatregelen worden getroffen om de landbouw te compenseren en de mogelijkheid wordt geboden om het beheer van compensatiegronden voor de natuur door de landbouw te laten plaatsvinden.</p>		
5.6	<p>Voor wat het gecombineerd grondgebruik ten gunste van de landbouw en de nieuwe gewenste functie betreft, heeft indiener in de inspraakreactie de zorg uitgesproken dat dit met dit plan (toen nog voorontwerp nu ontwerp) onvoldoende mogelijk wordt gemaakt.</p> <p>Dit ziet indiener bevestigd in de Nota inspraak en overleg waarin wordt aangegeven dat agrarisch medegebruik slechts zeer beperkt mogelijk zal zijn in het plan en dat het klopt dat exacte oppervlaktes hiervoor niet bekend zijn. Aangegeven wordt dat pas bij het uitwerken van het inrichtingsplan zal worden bekeken in hoeverre er gebruik zal worden gemaakt van de mogelijkheid van agrarisch medegebruik en in welke vorm.</p> <p>Dit is volgens indiener echter de omgekeerde volgorde. Uit de Verklaring van Roermond volgt dat dit eerst behoort te worden onderzocht alvorens een ontwikkeling ten koste van landbouwgrond mogelijk te maken. Nog afgezien daarvan vindt indiener het niet passend om bij een plan dat een sterk negatief effect heeft op de landbouw (hetgeen blijkt uit</p>	<p>Binnen het Energielandgoed willen we graag ruimte bieden voor agrarisch medegebruik in combinatie met zonnepanelen. De stikstofdepositie die de aanleg en het gebruik van het Energielandgoed veroorzaakt op Natura 2000-gebieden, zorgt ervoor dat voor agrarisch medegebruik (dat ook stikstofdepositie veroorzaakt) geen onbeperkte mogelijkheden zijn. We maken in het vast te stellen bestemmingsplan agrarisch medegebruik, beweiding en bemesting daarom onder voorwaarden mogelijk met een omgevingsvergunning.</p> <p>Wij kunnen eventuele prijsverhogingen van landbouwgronden niet volledig uitsluiten. In die zin volgen wij de indiener. Echter het effect van de realisatie van het Energielandgoed zal zeer beperkt zijn. Er is ook behoefte aan ruimte voor rivieren, natuurontwikkeling, woningbouwprojecten, de ontwikkeling van bedrijventerreinen enzovoort. Voor al deze ontwikkelingen wordt vaak gekeken naar landbouwgronden. Dit kan prijsverhoging veroorzaken. Hierbij moet wel worden opgemerkt dat de landbouwsector sterk is geglobaliseerd. Dit geldt eens te meer voor de bedrijven die actief zijn in het plangebied. Een onevenredige marktverstoring is ons inziens niet aannemelijk.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>

	<p>paragraaf 17.9 van het MER (Tabel 17.7.1 .) en in de Nota inspraak en overleg ook wordt erkend) deze mogelijkheden niet reeds tevoren te bekijken. Dit speelt des te meer gezien de sterk negatieve gevolgen die het plan heeft voor de landbouwgronden in de regio (o.a. opdrijving van koop- en pachtprizen van landbouwgrond, intensivering van grondgebruik en verlies aan mestplaatsingsruimte). Op deze manier worden verantwoordelijkheden niet genomen en op de lange baan geschoven.</p>		
5.7	<p>De door het ontwerp-bestemmingsplan veroorzaakte intensivering van grondgebruik is nu juist in strijd met het (in de Nota inspraak en overleg aangehaalde) ontwerp- POVI.</p>	<p>We verwijzen voor de beantwoording van deze zienswijze naar de beantwoording van zienswijze 5.2. Het toekomstige grondgebruik sluit aan op de ambities van de ontwerp-omgevingsvisie van de provincie Limburg.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>
5.8	<p>Indiener is van mening dat ten onrechte niet wordt toegezegd dat het bekijken van de mogelijkheden voor meervoudig ruimtegebruik met de landbouw gebeurt in (tijdig) overleg met de LLTB-regio Noord-Limburg. De agrariërs in de regio Noord-Limburg worden niet gehoord. Met de belangen van de landbouw wordt op deze manier ten onrechte volstrekt ontoereikend rekening gehouden.</p>	<p>Binnen het Energielandgoed willen we graag ruimte bieden voor agrarisch medegebruik in combinatie met zonnepanelen. De stikstofdepositie die de aanleg en het gebruik van het Energielandgoed veroorzaakt op Natura 2000-gebieden, zorgt ervoor dat voor agrarisch medegebruik (dat ook stikstofdepositie veroorzaakt) geen onbeperkte mogelijkheden zijn. We maken in het vast te stellen bestemmingsplan agrarisch medegebruik, beweiding en bemesting daarom onder voorwaarden mogelijk met een omgevingsvergunning.</p> <p>We zijn zeker bereid om te overleggen welke innovatieve mogelijkheden er zijn in de innovatiezone.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>
5.9	<p>Indiener geeft aan dat het onvoldoende duidelijk is hoe compensatie van de landbouw zal plaatsvinden. Sterker nog uit de beantwoording van de inspraakreactie leidt indiener af dat er geen landbouwcompensatie zal plaatsvinden.</p>	<p>Het is inderdaad zo dat er geen landbouwcompensatie zal plaatsvinden.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>

5.10	<p>Indiener heeft in de inspraakreactie aangegeven, dat in paragraaf 17.9.6. van het MER weliswaar is aangegeven er geen additionele mitigerende maatregelen mogelijk zijn, maar dat dit naar mening van indiener niet juist is. Indiener heeft gewezen op de mogelijkheid van additionele mitigatie buiten het plangebied. Tevens is de gemeente Bergen opgeroepen om samen met indiener te onderzoeken op welke wijze mitigatie mogelijk is binnen en buiten het plangebied.</p> <p>Hierop wordt in de Nota inspraak en overleg gereageerd met de stelling: "Wij zien geen ruimte voor nieuwe agrarische gebieden in de gemeente. Wij gaan graag in gesprek als de indiener daarvoor wel mogelijkheden ziet." Hiermee wordt miskend dat additionele mitigatie behalve in aanwijzing van vervangende agrarische gebieden ook (en vooral) in andere vorm kan plaatsvinden. Dit is ten onrechte totaal niet onderzocht en in kaart gebracht en kennelijk zelfs naar aanleiding van de inspraakreactie niet overwogen.</p>	<p>Ondanks dat indiener aangeeft dat het onjuist is dat we aangeven dat er geen additionele mitigerende maatregelen mogelijk zijn, komt indiener niet met eventuele mogelijkheden die er wel zouden zijn. Wij zien de ruimte voor nieuwe agrarische gebieden buiten het plangebied niet. We zijn wel bereid om te overleggen welke innovatieve mogelijkheden er zijn in de innovatiezone.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>
5.11	<p>Op het verzoek van indiener om mogelijkheden te bieden om het beheer van compensatiegronden voor de natuur door de landbouw te laten plaatsvinden wordt in de Nota inspraak en overleg niet ingegaan. Dit terwijl het wel het minste is wat de gemeente Bergen kan doen om de plaatselijke agrariërs uit de eigen gemeente (diegenen die de rekening betalen voor het onderhavige plan) nog enigszins te compenseren voor een aanzienlijk verlies aan landbouwareaal in het plangebied en de hiervoor reeds omschreven negatieve gevolgen voor de landbouwgronden in de regio.</p>	<p>Het bestemmingsplan en de omgevingsvergunningen voor het Energielandgoed regelen niet hoe het beheer in de toekomstige situatie vorm moet krijgen en dit is daarom in dit kader niet relevant. Het beheer wordt in een later stadium geregeld.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>
5.12	<p>Recentelijk heeft indiener vernomen dat de gemeenteraad een motie heeft aangenomen om onderzoek te doen naar de</p>	<p>In de raadsvergadering van 10 november 2020 is hierover inderdaad een motie aangenomen. Het betreft de "Motie</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het</p>

	<p>oprichting van een eigen "sociaal werkbedrijf terreinbeheer" ook voor het natuurbeheer van het Energielandschap Wells Meer. Het is indiener niet bekend of de mogelijkheden van natuurbeheer door de agrariërs uit het gebied hierin meegenomen worden.</p>	<p>onderzoeksociaal werkbedrijf terreinbeheer". In de motie wordt het college opgeroepen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Onderzoek te doen naar de oprichting van een eigen 'sociaal werkbedrijf terreinbeheer' met als doelstellingen een klimaatbestendig terreinbeheer en maximale participatie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt ter ondersteuning van de activiteiten van de eigen buitendienst; 2. De gemeenteraad over de voortgang en resultaten van dit onderzoek te informeren. <p>Deze motie richt zich specifiek op mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en niet op agrariërs uit het gebied.</p>	<p>bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>
5.13	<p>In de inspraakreactie heeft indiener aangegeven dat het (toen nog voor)ontwerp- bestemmingsplan in strijd is met de Omgevingsvisie van de gemeente Bergen. In hoofdstuk 3 van de Omgevingsvisie is vermeld: "Op de overgang tussen het Nationaal Park en het ontginningenlandschap is de inzet vooral gericht op het ontwikkelen van een agrarisch landschap met kwaliteiten."</p> <p>In de Nota inspraak en overleg wordt aangegeven dat de ontwikkeling van natte natuur langs de grens van het nationaal park hiermee niet in strijd is met en goed aansluit op de huidige natuurfuncties van de aangrenzende Maasduinen.</p> <p>Hiermee is indiener het niet eens. Het ontwikkelen van natte natuur is iets volstrekt anders dan het ontwikkelen van een agrarisch landschap met kwaliteiten. Het kan toch niet zo zijn dat de gemeente Bergen een Omgevingsvisie opstelt en zich hierdoor niet gebonden voelt? Wat is dan nog de waarde van de Omgevingsvisie als de agrariërs binnen de gemeente Bergen niet kunnen vertrouwen op hetgeen in de Omge-</p>	<p>In de omgevingsvisie staat inderdaad dat op de overgang tussen het Nationaal Park en het ontginningenlandschap de inzet vooral is gericht op het ontwikkelen van een agrarisch landschap met kwaliteiten. Echter in de paragraaf die gaat over duurzaamheid wordt aangegeven dat met name het oostelijk deel van de gemeente, ten oosten van Nationaal Park De Maasduinen geschikt is voor grootschalige energiewinning. Voor deze specifieke locatie (Wells Meer) zetten we dus niet in op de ontwikkeling van een agrarisch landschap met kwaliteiten, maar op de ontwikkeling van het Energielandgoed. Bovendien is de locatie Wells Meer uit de Omgevingsvisie gelaten. Onze Omgevingsvisie staat dit plan dus niet in de weg.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>

	<p>vingsvisie is opgenomen?</p> <p>Natte natuur leidt bovendien voorts tot een vernatting van de aangrenzende landbouwgebieden met agrarisch productieverlies tot gevolg.</p> <p>Ook in dit verband vindt indiener het verder vreemd dat in de Nota inspraak en overleg zelfs niet wordt ingegaan op het verzoek van indiener om mogelijkheden te bieden om het beheer van compensatiegronden voor de natuur door de landbouw te laten plaatsvinden. Zoals in de (in de Nota inspraak en overleg aangehaalde) ontwerp-POVI is aangegeven kan bijvoorbeeld met agrarisch natuurbeheer, natuurinclusieve landbouw en biologische landbouw worden bijgedragen aan biodiversiteitsdoelstellingen en aan landschappelijke kwaliteit.</p>		
5.14	<p>Verder is indiener er in de inspraakreactie reeds op ingegaan dat het grootschalig verlies van landbouwgrond als gevolg van het plan ook verdere ernstige effecten heeft op de landbouw in het gebied. Deze bestaan uit onder meer opdrijving van koop- en pachtprizen van landbouwgrond, intensivering van grondgebruik en verlies aan mestplaatsingsruimte. Hierop wordt in de Nota inspraak en overleg niet ingegaan. Naar mening van indiener blijkt ook hieruit een onevenwichtige ontwikkeling en belangenafweging</p>	<p>We verwijzen voor de beantwoording van deze zienswijze naar de reactie bij 5.6.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>
5.15	<p>Indiener verzoekt de gemeenteraad om deze zienswijze in uw overweging en de daaropvolgende besluitvormingsprocedure te betrekken en in het kader van het ontwerp- bestemmingsplan zodanige aanpassingen aan te brengen dat wordt tegemoetgekomen aan hetgeen in deze zienswijze naar voren wordt gebracht.</p>	<p>Zoals beschreven in de beantwoording van de verschillende onderdelen van de zienswijze, heeft deze niet geleid tot aanpassingen in het bestemmingsplan.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>

6	Indiener 6		
6.1	Indiener bedankt voor het informeren over het ontwerp bestemmingsplan "Energie landgoed Wells Meer". Met betrekking tot het voorontwerp zijn geen nieuwe veranderingen opgenomen die invloed hebben op het stadsgebied van Goch. Daarom maakt de indiener op basis van de voorliggende documenten geen bezwaar tegen het ontwerpbestemmingsplan en de ontwerp-vergunningen voor het "Energie landgoed Wells Meer".	Deze reactie wordt voor kennisgeving aangenomen.	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.
7	Indiener 7		
7.1	Indiener is van mening dat sprake is van vooringenomenheid, dan wel in ieder geval de schijn van vooringenomenheid. Uit de toelichting in combinatie met het masterplan Energie landgoed Wells Meer is af te leiden dat de gronden worden aangekocht door de gemeente. Betreffende gronden zijn nu (deels) in eigendom van de provincie. Echter tegelijkertijd blijkt ook uit het ontwerpplan, de MER en het advies hierop van de commissie MER, dat de doelstelling van 0,87 PJ per jaar aan grootschalige duurzame energieopwekking ruim gehaald wordt met alleen zon. Onduidelijk is waarom de ontwerpbesluiten een aanzienlijk hogere elektriciteitsproductie dan deze doelstelling mogelijk maken. Er kan ook gekozen worden voor een oplossing met een elektriciteitsproductie die voldoet aan de duurzaamheidsdoelstelling, maar veel minder nadelige milieugevolgen heeft. Met andere woorden: vanuit ruimtelijke ordeningsoogpunt en de duurzaamheidsdoelstelling die er ligt, is een energieproject van de thans gekozen omvang niet nodig. Het verbaast indiener dan ook dat toch wordt gekozen om 'groen licht' te geven voor een energieproject met de omvang die uit de ontwerpbesluiten is af te leiden.	<p>Voor de beantwoording van dit onderdeel van de zienswijze verwijzen naar de thematische beantwoording in hoofdstuk 3 van deze nota met betrekking tot meeropbrengst Energie landgoed.</p> <p>De aankoop van de gronden van de provincie is noodzakelijk om de ontwikkeling van het Energie landgoed mogelijk te maken. De gronden die we als gemeente zelf in eigendom hebben binnen het Wells Meer zijn hiervoor onvoldoende.</p>	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.

	<p>Indiener kan zich niet aan de indruk onttrekken dat de belangrijkste beweegreden voor de gemeente wellicht de mogelijkheid is voor de aankoop van gronden. Immers door 'groen licht' te geven aan dit energieinitiatief krijgt de gemeente nu de kans om de gronden te verwerven die nu nog in eigendom zijn van de provincie. Gezien het feit dat de aankoop niet nodig blijkt te zijn vanuit de duurzaamheidsdoelstelling wordt cliënt gesterkt in deze gedachtegang. Hierbij wellicht ten overvloede nog het volgende. In het masterplan wordt aangegeven dat de gemeente andere doelstellingen wil realiseren en zo een kwaliteitsimpuls wil geven aan het gebied, en dat het initiatief schaalvoordelen biedt? Dit wordt echter verder niet toegelicht.</p>		
7.2	<p>Indiener stelt dat de besluiten in strijd zijn met het EVRM en het Verdrag van Aarhus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De besluiten zijn in strijd met artikel 6 EVRM. Op de onderhavige besluitvorming is de Crisis- en herstelwet van toepassing. De zeer korte periode voor het indienen van zienswijzen en uiteindelijk beroep, gelet op de Crisis- en herstelwet, draagt er zorg voor dat burgers en bedrijven, waaronder cliënt, zich onvoldoende kunnen verdedigen tegen de voorgenomen plannen. De verplichting voor omwonenden om binnen zeer kort tijdsbestek te reageren op de plannen en onderzoeken, past niet in de grondgedachte van de Algemene wet bestuursrecht om zonder deskundige te procederen. Dit voorgaande klemt te meer, nu uiteindelijk de Afdeling bestuursrecht spraak van de Raad van State niet alleen formele aspecten van de besluitvorming toetst, maar ook de materiële aspecten. Indiener is hierdoor in een nadeliger positie gekomen, hetgeen strijd oplevert met de Europese grondbeginselen vastgelegd in het EVRM. 	<p><i>Inspraak</i></p> <p>Deze zienswijze verrast ons. Al vanaf eind 2017 werken wij met omwonenden, experts en andere geïnteresseerden samen aan de realisatie van het Energielandgoed. In elke ontwikkelfase hebben wij nagedacht hoe wij inwoners en vooral de omwonenden het beste bij het project kunnen betrekken. De wettelijke inspraak momenten zijn georganiseerd maar veel belangrijker is dat wij buiten wettelijk veel hebben opgehaald in de samenleving. Er zijn vele verschillende bijeenkomsten georganiseerd om ideeën en informatie op te halen, inwoners te informeren, vragen te beantwoorden en invulling te geven aan de wettelijke inspraak- en raadpleegmomenten. In het begin van het project is een meedenkgroep opgericht die bestond uit inwoners die mee wilden denken over de invulling van het Energielandgoed. Bij het concreter worden van het Energielandgoed zijn direct omwonenden bezocht voor een-op-een gesprekken door leden van het projectteam. Het Energielandgoed Wellsmeer is van en voor Bergen.</p> <p>Eén van de voorkeursmodellen omvatte een lijnopstelling in</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> De voorgenomen besluiten zijn in strijd met het Verdrag van Aarhus, omdat geen sprake is van vroegtijdige inspraak als alle opties nog open zijn. Op het moment dat de ontwerpbesluiten ter inzage worden gelegd, zoals in dit geval, zijn de kaarten al geschud en kan niet meer worden gesproken over vroegtijdige inspraak waarbij alle opties nog open zijn. Uit de uitspraak van de Blankenburgverbinding (ABRvS 18 juli 2018, ECLI:NL:RVS:2018:2454, r.o.11.4) kan worden afgeleid dat er voldoende inspraak moet worden geboden voordat een ontwerpbesluit ter inzage komt. Deze insteek wordt ook in de literatuur aangehangen. <p>De bedoeling van het Verdrag van Aarhus is dat belanghebbenden niet voor een voldongen feit worden geplaatst op het moment dat er een ontwerp-besluit ter inzage ligt. Dit is nu wel de situatie die zich hier voordoet, zodat moet worden vastgesteld dat het voornemen niet voldoet aan het Verdrag van Aarhus.</p> <p>Indiener beseft zich dat niet elke reactie tot aanpassing van een plan kan leiden, maar de wijze waarop nu invulling wordt gegeven aan de vereiste inspraak, getuigt niet van het voldoen aan hetgeen in het Verdrag van Aarhus is gesteld. Omdat de windturbines 250 meter hoog worden (tiphogte) en cliënt binnen een straal van 10 keer de tiphoogte als een belanghebbende moet worden beschouwd, had contact op moeten worden genomen met iedereen die binnen een straal van 2500 meter van de windturbines gronden heeft en/of woonachtig is en/of een bedrijf exploiteert. Ook gezien het feit dat indiener daarbij komt te wonen tussen een veld van zonnevelden van 264 hectare in combinatie met vier</p>	<p>oost-westrichting van vier windturbines. Reacties van omwonenden van de Wezerweg leerde dat zij de afstand van de meest westelijk geprojecteerde turbine tot hun woningen te kort vonden. Als gevolg van deze reacties is deze lijnopstelling niet toegelaten in het bestemmingsplan. Door de keuze voor een carré opstelling is de afstand van de woningen nabij de Wezerweg, waaronder de woning van indiener, tot de dichtstbij toegelaten windturbines vergroot ten opzichte van het lijnopstelling model.</p> <p>Indiener is vanaf november 2017 als direct omwonende persoonlijk op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen rond het Energielandgoed. Er heeft twee keer een bezoek aan huis plaats gevonden en er zijn meerdere uitnodigingen en informatieve brieven per brief verstuurd. Ook heeft er een gesprek plaats gevonden over de landschappelijke inpassing van de woning en de wensen die die de indiener daarover heeft.</p> <p><i>Europees verdrag tot bescherming van de rechten van de mens</i> Artikel 6, eerste lid, eerste volzin, van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens (EVRM) luidt: "Bij het vaststellen van zijn burgerlijke rechten en verplichtingen of bij het bepalen van de gegrondheid van een tegen hem ingestelde vervolging heeft een ieder recht op een eerlijke en openbare behandeling van zijn zaak, binnen een redelijke termijn, door een onafhankelijk en onpartijdig gerecht dat bij de wet is ingesteld."</p> <p>Het recht op een eerlijk proces als bedoeld in artikel 6 van het EVRM omvat onder meer het recht op gelijke proceskansen (equality of arms). De kern van het beginsel van gelijke proceskansen is erin gelegen dat tussen partijen evenwicht moet bestaan met betrekking tot de mogelijkheid om bewijsmateriaal aan te dragen.</p>	
--	---	--	--

	<p>windturbines klemt het nog meer om actief met indiener rond de tafel te gaan over het initiatief. Dat is echter tot op heden niet gedaan.</p>	<p>Het is juist dat in de onderhavige procedure de bepalingen uit de Crisis- en herstellwet (ChW) van toepassing zijn. Dit betekent onder meer dat op grond van artikel 1.6a van de Chw na afloop van de termijn voor het instellen van beroep geen beroepsgronden meer kunnen worden aangevoerd.</p> <p>Uit de jurisprudentie van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (onder meer het arrest van 28 mei 1985, Ashingdane tegen het Verenigd Koninkrijk, ECLI:CE:ECHR:1985:0528JUD000822578) volgt dat in artikel 6 van het EVRM niet een absoluut recht op toegang tot de rechter is neergelegd. Aan de verdragsstaten komt een zekere beoordelingsvrijheid toe tot het stellen van regels die zekere beperkingen inhouden, mits daardoor het recht op toegang tot de rechter niet in zijn kern wordt aangetast, de gestelde beperkingen een rechtmatig doel dienen en aan de evenredigheidseis is voldaan.</p> <p>In haar uitspraak van 17 november 2010, ECLI:NL:RVS:2010:BO4217 heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State overwogen, dat artikel 1.6a van de Chw het recht op toegang tot de rechter niet in de kern aantast. Daarnaast volgt uit deze uitspraak dat het doel van deze bepaling is om vertragingen in de beroepsprocedures zo veel mogelijk te voorkomen en het voor de rechter mogelijk te maken om binnen zes maanden na afloop van de beroepstermijn uitspraak te doen, een rechtmatig doel is.</p> <p>In haar uitspraak van 8 augustus 2018, ECLI:NL:RVS:2018:2672, heeft de Afdeling bovenstaande bevestigd en geoordeeld dat er geen aanleiding bestaat voor het oordeel dat de beperkte termijn voor het aanvoeren van beroepsgronden zoals opgenomen in artikel 1.6a van de Chw zich niet verdraagt met artikel 6 van het EVRM.</p>	
--	--	--	--

		<p>Wij zien geen aanleiding voor het oordeel dat de termijn voor het naar voren brengen van zienswijze over het ontwerpbestemmingsplan van zes weken, zoals neergelegd in artikel 3:16 eerste lid van de Algemene wet bestuursrecht in strijd is met artikel 6 van het EVRM. Hierbij merken wij op dat gedurende deze termijn de mogelijkheid openstaat om een pro forma zienswijze naar voren te brengen. Indiener 12 heeft van deze mogelijkheid gebruik gemaakt.</p> <p>Gelet op het voorgaande is naar het oordeel van de Afdeling van een schending van artikel 6 van het EVRM geen sprake.</p> <p><i>Verdrag van Aarhus</i></p> <p>Anders dan de Europese Unie en haar lidstaten zijn de gemeente Bergen en haar bestuursorganen geen partij bij het Verdrag van Aarhus. Vaste jurisprudentie van de Afdeling leert dat van rechtstreekse werking van de bepalingen van een richtlijn enkel sprake kan zijn in gevallen van incorrecte implementatie of indien de volledige toepassing van de richtlijn niet daadwerkelijk is verzekerd.</p> <p>Richtlijn 2003/35/EG van het Europees Parlement en de Raad van 26 mei 2003 tot voorziening in inspraak van het publiek in de opstelling van bepaalde plannen en programma's betreffende het milieu en, met betrekking tot inspraak van het publiek en toegang tot de rechter, tot wijziging van de Richtlijnen 85/337/EEG en 96/61/EG van de Raad (PB 2003 L 156/17), strekt mede tot uitvoering van de verplichtingen die voortvloeien uit het Verdrag van Aarhus. Richtlijn 2003/35/EG voorziet onder meer met betrekking tot artikel 6, vierde lid, van het Verdrag van Aarhus in een wijziging van Richtlijn 85/337/EG van de Raad van 27 juni 1985 betreffende de milieueffectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten (PB 1985 L 175),</p>	
--	--	---	--

		<p>nadien vervangen door Richtlijn 2011/92/EU (codificatie) van het Europees Parlement en de Raad van 13 december 2011 betreffende de milieueffectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten (PB 2012 L 26; hierna: de MER-richtlijn). In dit kader is aan artikel 6 van de MER-richtlijn een vierde lid toegevoegd dat bepaalt dat het betrokken publiek in een vroeg stadium reële mogelijkheden tot inspraak in de in artikel 2, tweede lid, van de richtlijn bedoelde milieubesluitvormingsprocedures dient te krijgen en daartoe het recht heeft, wanneer alle opties open zijn, opmerkingen en meningen kenbaar te maken aan de bevoegde instantie(s) voordat het besluit over de vergunningaanvraag wordt genomen.</p> <p>De artikelen 7.2, eerste lid, aanhef en onder a, van de Wet milieubeheer in samenhang met artikel 2, vijfde lid, van het Besluit milieueffectrapportage, en de artikelen 7.11 en 7.32 van de Wet milieubeheer, in samenhang met de artikelen 3.8 en 3.35, vierde lid, van de Wet ruimtelijke ordening en afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht strekken mede ter uitvoering van artikel 6, vierde lid, van de MER-richtlijn. Deze bepalingen brengen met zich dat een ieder zienswijzen naar voren kan brengen over het ontwerpplan met inbegrip van het MER. In haar uitspraak van 8 augustus 2018, ECLI:NL:RVS:2018:2672 heeft de Afdeling geoordeeld dat inspraak over het ontwerpbesluit vroegtijdige inspraak is op een moment dat alle opties open zijn en doeltreffende inspraak kan plaatsvinden. Gelet hierop is artikel 6, vierde lid, van de MER-richtlijn in zoverre correct geïmplementeerd.</p> <p>In hetgeen reclamant naar voren brengt geeft geen aanleiding voor het oordeel dat de volledige toepassing van de richtlijn in zoverre niet daadwerkelijk is verzekerd. Gelet hierop is van rechtstreekse werking van artikel 6, vierde lid, van de MER-</p>	
--	--	---	--

		<p>richtlijn geen sprake.</p> <p>Ten overvloede merken wij op dat voorafgaand aan het ontwerpbestemmingsplan een voorontwerpbestemmingsplan is opgesteld en ter inzage is gelegd. Iedereen is uitgenodigd om op het voorontwerpbestemmingsplan te reageren.</p> <p>Uit het voorgaande volgt dat met de inspraakprocedure over het ontwerpplan, de overige ontwerpbesluiten en het daarbij behorende MER is voldaan aan het vereiste uit artikel 6, vierde lid, van de MER-richtlijn. Met deze procedure is dan ook een inspraakmogelijkheid geboden op een vroeg genoeg moment, in overeenstemming met artikel 6, vierde lid, van de MER-richtlijn. De zienswijze kan niet worden gevolgd.</p>	
7.3	<p>Indiener is van mening dat, indien de gemeenteraad definitief de besluiten vaststelt zonder wijziging, deze besluiten de toets van rechtmatigheid niet kunnen doorstaan. Er is immers geen aanvaardbaar woon- en leefklimaat gegarandeerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bij een planologische afweging moet u nagaan of er sprake is van een goede ruimtelijke ordening. Daarbij is niet relevant of aan de geldende (milieu)eisen wordt voldaan maar dient ook te worden nagegaan of er sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat. Ook indien aan geldende (milieu)eisen wordt voldaan, kan toch de conclusie worden getrokken dat geen aanvaardbaar woon- en leefklimaat kan worden gegarandeerd. Hetzelfde geldt als op dit moment nog onvoldoende duidelijkheid bestaat over de effecten van deze windturbines, bijvoorbeeld met betrekking tot laagfrequent en infrason geluid. • Als gemeenteraad hebt u een grote mate van beleids- 	<p>In het MER is toegelicht dat ten aanzien van laagfrequent geluid de huidige norm zoals vastgesteld in het Activiteitenbesluit milieubeheer voldoende bescherming biedt. Ook wordt in bijlage 5 (gezondheid) nader ingegaan op de huidige stand der kennis omtrent gezondheidseffecten van windturbinegeluid. De gemeente deelt de visie niet dat er geen sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat en hiermee een goede ruimtelijke ordening.</p> <p>In het MER is bovendien aan de hand van de methode Miedema geoordeeld dat met betrekking tot geluid sprake is van een aanvaardbaar leefklimaat. Dit zal in de toelichting van het bestemmingsplan worden aangevuld.</p> <p>Ook ten aanzien van alle andere aspecten die bij de onderbouwing van dit plan zijn betrokken concluderen we dat sprake is van een goede ruimtelijke ordening.</p>	De zienswijze leidt tot aanpassing van de toelichting van het bestemmingsplan.

	<p>en beoordelingsvrijheid. Om een gedegen en afgewogen besluit te kunnen nemen, dient u zich ervan te vergewissen dat na het oprichten het energielandgoed een aanvaardbaar woon- en leefklimaat gegarandeerd is. Indien er teveel onzekerheid bestaat over deze garantie, dan moet u afzien van het nemen van een besluit waarmee het energielandgoed als initiatief planologisch mogelijk wordt gemaakt. Dit geldt uiteraard ook voor de noodzakelijke vergunningen die met het initiatief zijn gemoeid. In deze zaak betreffen dit diverse omgevingsvergunningen -te weten voor het windpark en zonnepark- en een watervergunning.</p>		
7.4	<p>Indiener stelt dat de nut en noodzaak ontbreekt. Zoals reeds aangegeven blijkt dat de doelstelling van 0,87 PJ per jaar aan grootschalige duurzame energieopwekking ruim gehaald kan worden met gebruikmaking van alleen zon. Vanuit ruimtelijke ordeningsoogpunt en de duurzaamheidsdoelstelling die er ligt, is een energieproject van de thans gekozen omvang niet nodig. In het bijzonder betreft dit de mogelijkheid voor de plaatsing van windturbines. Het energieproject levert een onevenredige impact op voor het woon- en leefklimaat van indiener.</p>	<p>Voor de beantwoording van dit onderdeel van de zienswijze verwijzen we naar de thematische beantwoording in hoofdstuk 3 van deze nota.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>
7.5	<p>Indiener stelt dat het alternatieven onderzoek gebrekkig is. Er zijn geen passende alternatieven onderzocht die aansluiten op de duurzaamheidsdoelstelling. Dit terwijl die er simpelweg wel zijn. Zo had kunnen worden gekozen voor de aanleg van alleen zonnevelden. Een alternatief dat in mindere mate inbreuk maakt op het woon- en leefklimaat van indiener.</p>	<p>Eén van de doelstellingen voor het Energielandgoed Wells Meer is het opwekken van duurzame energie met behulp van verschillende bronnen. Doordat andere technieken niet als voldoende haalbaar zijn geacht, is uiteindelijk gekozen voor wind- en zonne-energie. We verwijzen hiervoor ook naar de thematische beantwoording in hoofdstuk 3 van deze nota met betrekking tot de meeropbrengst van het energielandgoed.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>
7.6	<p>Indiener stelt dat de gekozen inrichtingsvariant onevenredige</p>	<p>In het MER zijn meerdere opstellingen voor windenergie</p>	<p>De zienswijze leidt niet</p>

nadelen met zich meebrengt voor hem. Het perceel wordt strak omsloten door velden met zonnepanelen en een windturbine wordt op circa 250 meter van het landgoed en circa 400 meter van de woonbestemming van indiener gesitueerd. Indiener zou graag zien dat de dichtstbijzijnde windturbine verdwijnt of anders wordt gesitueerd. Een windturbine minder is een praktische oplossing, aangezien de windturbines niet noodzakelijk zijn om de energiedoelstellingen te bereiken en heeft voorkeur van de indiener. Daarnaast zijn er volgens indiener ook mogelijkheden voor verplaatsing. In onderstaande afbeelding is de voor indiener meest logische oplossing weergegeven, maar er zijn uiteraard ook andere oplossingsvarianten mogelijk (lijnopstelling, draaien cluster). Belangrijk is dat de windturbines op grotere afstand van de woning van indiener komen te liggen dan nu het geval is.

onderzocht. Uit de drie onderzoeksmodellen is gebleken dat zowel ten aanzien van geluidhinder als ten aanzien van ecologie de plaatsing van windenergie in het midden van het plangebied geringere negatieve effecten tot gevolg hebben. Op basis van deze input zijn de drie opstellingsvarianten ontworpen, waaruit het grote cluster als voorkeur naar voren is gekomen, dat tevens in het bestemmingsplan is opgenomen.

tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.

	<i>Oplossingsmogelijkheid: verplaatsing windturbine naar rode ster</i>		
7.7	<p>Indiener kan net als de commissie MER, niet volgen hoe gekomen is tot het voorkeursmodel en de varianten daarin. Voor zover al wordt gekozen voor dit voorkeursmodel stelt indiener dat ook andere varianten binnen dit voorkeursmodel mogelijk zijn (waaronder de onder 7.6 genoemde mogelijkheden). Als de ontwerpbesluiten zonder wijziging en nadere toelichting worden vastgesteld, missen de besluiten een zorgvuldige belangenafweging en deugdelijke onderbouwing.</p>	<p>Voorafgaand aan de besluitvorming is de afweging ten aanzien van het voorkeursmodel aangevuld. Hierin wordt nader ingegaan op de overwegingen van de gemeente tijdens het afwegen van het voorkeursmodel ten aanzien van zonne-energie en de drie varianten ten aanzien van windenergie. Voor een uitgebreidere beantwoording van deze vraag verwijzen naar onze reactie op het advies van de commissie MER.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>
7.8	<p>Indiener stelt vast dat het energieproject leidt tot horizonvervuiling. Uiteraard is dat altijd het geval bij het plaatsen windturbines, maar het plaatsen van deze turbines kan achterwege blijven als voor andere alternatieve energiebronnen wordt gekozen. Concreet valt te denken aan zonneparken in reeds bebouwd gebied of zonnepanelen op gebouwen. Uit de MER is af te leiden dat op zichzelf ook met het aanleggen van zonnevelden kan worden volstaan.</p> <p>In het kader van een zorgvuldige belangenafweging en deugdelijke onderbouwing in het kader van een goede ruimtelijke ordening is het voor indiener onbegrijpelijk waarom het initiatief zich bijvoorbeeld niet heeft beperkt tot zonnevelden.</p>	<p>Voor de beantwoording van deze zienswijze verwijzen we naar onze beantwoording bij zienswijze 7.5 en de thematische beantwoording in hoofdstuk 3 van deze nota met betrekking tot de meeropbrengsten van het energielandgoed.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>
7.9	<p>In de MER is voor de gekozen modellen uitvoerig onderzoek verricht naar de schaalniveaus. Echter indiener kan zich op basis van de gekozen variant nu geen beeld vormen hoe het aspect horizonvervuiling nu moet worden beoordeeld. Immers de nu gekozen situering in de ontwerpbesluitvorming</p>	<p>Er is zowel voor de onderzoeksmodellen als voor het voorkeursmodel inclusief de drie varianten, onderzoek verricht naar de effecten op landschap. De effecten van de zonnevelden, -parken en de windturbines op het landschap zijn hiermee voldoende inzichtelijk om een zorgvuldig besluit te kunnen nemen ten</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>

	wijkt hiervoor teveel af van de modellen waarnaar onderzoek is verricht.	aanzien van het bestemmingsplan en bijbehorende vergunningen.	
7.10	Het ontwerpplan is volgens indiener in strijd met de zonneladder die voortkomt uit de bijbehorende uitvoeringsagenda bij de Nationale Omgevingsvisie. De zonneladder zet in op het 'beperken van de benutting van landbouwgrond en natuur voor de energieopwekking' en benoemt de volgorde waarin de zonnepanelen gerealiseerd moeten worden.	We verwijzen voor de beantwoording van deze vraag naar de thematische beantwoording in hoofdstuk 3 van deze nota met betrekking tot de zonneladder.	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.
7.11	<p>Indiener stelt dat er sprake is van strijd met de Provinciale verordening. Er is onvoldoende onderbouwing voor wat betreft de locaties van de windturbines. In de provinciale verordening wordt uitgegaan van twee strategieën voor de windopstellingen. In de plaatsingsvisie valt te lezen dat nieuwe ontwikkelingen met name plaatsvinden in de voorkeursgebieden. Eveneens is aangegeven dat bij de planning of de bouw van turbines vooraf afspraken worden vastgelegd over de sloop van de turbines.</p> <p>De projectlocatie is gesitueerd buiten de aangewezen voorkeursgebieden. Gelezen de toelichting en de MER valt niet in te zien waarom in redelijkheid tot het besluit kan worden gekomen om windturbines te realiseren buiten deze voorkeurslocaties. Hier speelt mede mee dat (zoals meermaals al is aangegeven) de windturbines ook niet noodzakelijk zijn.</p>	In paragraaf 3.2.1. van de toelichting van het bestemmingsplan is onderbouwd waarom met het plan is afgeweken van het beleid uit het provinciaal omgevingsplan om windturbines zoveel mogelijk in voorkeursgebieden te realiseren. Voor de locatiekeuze van het Energielandgoed is een zorgvuldige afweging gemaakt, waaruit blijkt dat het Wells Meer het meest geschikt is. Met uitzondering van uitsluitingsgebieden voor windturbines is het beleid met betrekking tot windturbines niet verwerkt in een regeling in de Provinciale verordening. Het plangebied ligt niet binnen een uitsluitingsgebied en het plan is derhalve niet in strijd met de Provinciale verordening. Bovendien is het plan voorgelegd aan de provincie Limburg en hebben zij geen bezwaren geuit tegen de realisatie van windturbines op deze locatie.	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.
7.12	Indiener stelt dat er sprake is van strijd met de provinciale Omgevingsvisie. Hieruit blijkt dat bij de land- en tuinbouw wordt ingezet op de ondersteuning van alternatieve energiebronnen bij bedrijfsprocessen. Het beoogde plan is in deze aanpak niet passend, omdat nu primair wordt ingezet op	Zoals indiener stelt gaat dit beleid van de provincie over alternatieve energiebronnen bij agrarische bedrijven. Hier is in het Energielandgoed geen sprake van en dit beleid is dan ook niet relevant voor het Energielandgoed en het bestemmingsplan.	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.

	<p>duurzame energiebronnen en het agrarisch gebruik ondergeschikt wordt gemaakt. Dit volgt ook uit de planregels, artikel 5. In de doeleindeomschrijving behorende bij de bestemming Energielandgoed (artikel 5) is aangegeven dat de gronden ook zijn bestemd voor 'agrarisch medegebruik'.</p>		
7.13	<p>Indiener stelt dat de besluiten ook in strijd zijn met het gemeentelijk beleid, specifiek de Structuurvisie Energielandgoed Wells Meer. In de structuurvisie is in paragraaf 4.2 aangesloten bij de onderliggende MER. Daarin zijn randvoorwaarden opgenomen. Hiervan kan niet worden afgeweken, immers het gaat om randvoorwaarden. Bij het aspect 'slagschaduw' is duidelijk aangegeven dat de plaatsing van windturbines plaatsvindt aan de noordzijde van woningen.</p> <p>Ook is in deze structuurvisie een visiekaart opgenomen. Daarin zijn aandachtsgebieden terug te vinden voor windturbines. Gelet op de ligging van deze aandachtsgebieden en de situering van de windturbines ten opzichte van het landgoed is de keuze voor de locaties van de windturbines onbegrijpelijk.</p> <p>Aandachtsgebieden zijn gebieden waarbinnen de situering van windturbines binnen vuistregelafstanden komt te liggen. Drie van de vierwindturbine liggen buiten of nagenoeg aan de rand van deze aandachtsgebieden. De vierde windturbine is ver binnen het aandachtsgebied gesitueerd. Deze laatste windturbine is ook de windturbine die het dichtst gelegen is bij het perceel van cliënt. Uiteraard snapt indiener dat het om 'aandachtslocaties' gaat en dit de situering van windturbines niet uitsluit.</p> <p>Echter mede gelet op het vorige punt en de visiekaart moet</p>	<p>De besluiten zijn in lijn met, dan wel gemotiveerd in afwijking van de structuurvisie. Op hetgeen indiener stelt wordt specifiek in paragraaf 16.3.5 van het MER ingegaan.</p> <p>De in de structuurvisie aangehouden aandachtsgebieden zijn gebaseerd op aanwezige woonbestemmingen. In het bestemmingsplan Energielandgoed Wells Meer wordt de woning aan Wellsmeer 1a geamoveerd. Daardoor verandert de begrenzing van de aandachtsgebieden.</p> <p>De locatieafweging in het bestemmingsplan is zorgvuldig uitgevoerd en herleidbaar in het MER.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>

	<p>worden geconcludeerd dat zonder wijziging van de plannen u niet in redelijkheid tot de situering van deze vierde windturbine kan komen. Immers u moet wel rekening houden met de structuurvisie en de inhoud van deze visie in voldoende en zorgvuldige mate betrekken in uw belangenafweging en motivering.</p>		
7.14	<p>In het akoestisch onderzoek dat is uitgevoerd, is getoetst aan het Besluit regels voor inrichtingen milieubeheer (Activiteitenbesluit). Het voldoen aan de normstelling van het Activiteitenbesluit betekent niet automatisch dat een aanvaardbaar woon- en leefklimaat gegarandeerd is. Zo wordt er in het kader van de beoordeling van het Activiteitenbesluit via een omstreden rekenmodel beoordeeld of aan de norm op de gevel van de woning wordt voldaan, terwijl bij de beoordeling van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat een bredere beoordeling moet plaatsvinden. Zo zal ook moeten worden aangetoond dat er niet alleen aan de gevel, maar ook in de tuin en in de woning, sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat. De Afdeling heeft al vaker aangegeven dat het al dan niet voldaan aan de in de Wet geluidhinder en de Wet milieubeheer gestelde eisen niet zonder meer betekent dat er sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat (ABRvS 27 juni 2018, ECLI:NL:RVS:2018:2137, r.o., 9.3).</p> <p>Er is geen onderzoek gedaan naar het geluidniveau in de tuin en woning. Op het perceel van indiener ligt een bestemming wonen, hetgeen bewoning mogelijk maakt in de brede zin. Met het geluidniveau op het perceel, specifiek in de tuin en de woning moet rekening worden gehouden.</p> <p>Daarbij komt dat in Nederland een norm is gesteld in de</p>	<p>In het akoestisch onderzoek zijn gevels van omliggende geluidgevoelige objecten als toetspunt opgenomen. Dit neemt echter niet weg dat kaartbeelden, zoals bijlage 19 van het akoestisch onderzoek, inzicht geven in de geluidsbelasting op de omgeving, waartoe ook tuinen behoren. In de betreffende bijlage 19 is reeds rekening gehouden met cumulatief geluid van windturbines. Naast deze informatie, is tevens met behulp van de methode Miedema berekend welke toekomstige geluidssituatie er zal ontstaan bij de geluidgevoelige objecten. Dit gezamenlijk maakt dat ten behoeve van de besluitvorming verder is gekeken dan de wettelijke normen in het Activiteitenbesluit voorschrijft. We zullen de onderbouwing in de toelichting hierover aanvullen.</p>	<p>De zienswijze leidt tot aanpassing van de toelichting van het bestemmingsplan.</p>

	<p>vorm van 47 dB-Lden en 41 dB-Lnight. Dit zijn beide normen waarbij er sprake is van een jaargemiddelde waarbij er op sommige dagen en in sommige nachten meer geluid geproduceerd mag worden indien op een andere dag of in een andere nacht het geluidsniveau weer lager ligt. Uit het onderzoek "Beoordeling van laagfrequent geluid van windturbines in Maastricht" van Henrik Mpiller, Steffen Pedersen, Jan Kloster Staunstrup en Christian Sejer Pedersen (Sectie akoestiek, Vakgroep ruimtelijke ontwikkeling en ordening, Universiteit van Aalborg, Denemarken) van 10 april 2012 blijkt ook dat deze norm niet voldoet. Hieruit volgt dat met het voldoen aan de dB-Lden en db-Lnight, geen aanvaardbaar woon- en leefklimaat kan worden gegarandeerd, omdat de normstelling op gemiddelden is gebaseerd.</p>		
7.15	<p>Naast het "reguliere" geluid, is er bij windturbines ook sprake van laagfrequent geluid. Door de Staatssecretaris van infrastructuur en milieu is op 31 maart 2014 een brief aan de Tweede Kamer gestuurd over het laagfrequent geluid van windturbines. Daarin wordt geconcludeerd dat de huidige norm voor geluidhinder van windturbines (47 dB-Lden en 41 dB-Lnight) voldoet om laagfrequent geluid te voorkomen. Deze conclusie wordt wellicht ingegeven door de politieke wens en doelstelling om energie uit alternatieve energiebronnen te halen maar gaat volledig voorbij aan buitenlandse onderzoeken waaruit blijkt dat de huidige normstelling voor het reguliere geluid onvoldoende is om de hinder en schade door laagfrequent geluid te voorkomen. Dit blijkt ook uit Deense onderzoeken waarnaar ook in het hiervoor aangehaalde rapport van de Deense wetenschappers wordt verwezen.</p> <p>Kortom, ook in Denemarken werd door de wetgever gesteld</p>	<p>In diverse uitspraken met betrekking tot windparken (4 mei 2016 (ECLI:NL:RVS:2016:1228 (rijksinpassingsplan "Windpark Wieringermeer") r.o 49.2; 20 december 2017, ECLI:NL:RVS:2017:3504 (bestemmingsplan "Buitengebied Hardenberg, Windpark De Veenwieken") r.o. 25.2 en van 21 februari 2018, ECLI:NL:RVS:2018:616 r.o. 120.4 in haar uitspraak over het (natuurvergunning voor het windpark De Drentse Monden en Oostermoer), heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State geoordeeld dat verweerders in die zaken zich onder verwijzing naar de brief van de staatssecretaris, de literatuurstudie van LBP Sight en onderzoeken van het RIVM in redelijkheid op het standpunt hebben kunnen stellen dat zich geen onaanvaardbare hinder door laagfrequent geluid vanwege windturbines zal voordoen. De Afdeling heeft in de uitspraak over het windpark De Drentse Monden en Oostermoer onder verwijzing naar het deskundigenbericht dat in die zaak is uitgebracht voorts overwogen dat niet is te verwachten dat het laagfrequent geluid bij grotere windturbines een</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>

	<p>dat met de normstelling voor het reguliere geluid ook de nadelige gevolgen van laagfrequent geluid werden onder- vangen.</p> <p>Uit onderzoeken bleek echter dat dit niet juist was en is een Deense norm ingevoerd. Door Pondera Consult is in het geheel geen onderzoek verricht naar laagfrequent geluid. Zoals ook blijkt uit een recente uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRvS 23 augustus 2017,201607013/1, JM 121 met nt J.S. Haakmeester) in het kader van bestemmingsplanprocedure voor een evenemententerrein, moet duidelijk zijn wat het effect van laagfrequent is op de binnenwaarde van woningen.</p> <p>Omdat er geen onderzoek is gedaan naar laagfrequent geluid, kan ook niet worden vastgesteld of een aanvaardbaar woon- en leefklimaat is gegarandeerd. Voor zover het standpunt van de gemeente is dat laagfrequent geluid verdisconteerd zit in de wettelijke norm, stelt indiener dat het feit dat aan deze norm is voldaan, nog niet per se sprake is van een goed woon- en leefklimaat. Daarbij geldt dat de normen verouderd zijn, mede gezien het feit dat thans grote windturbines zoals de beoogde windturbines worden gerealiseerd.</p>	<p>substantieel groter aandeel zal krijgen.</p> <p>In hetgeen door indiener naar voren is gebracht zien wij geen aanleiding om bij onderhavig plan en vergunningen tot een ander oordeel te komen dan de Afdeling. De verwijzing naar de uitspraak 23 augustus 2017,201607013/1 (ECLI:NL:RVS:2017:2269) treft geen doel, aangezien in deze uitspraken niet het geluid van windturbines aan de orde was maar het laagfrequent geluid als gevolg van muziekevenementen.</p> <p>In bijlage 5 bij het MER is ingegaan op het onderzoek waar indiener naar verwijst. In deze bijlage is voldoende aandacht besteed aan de gezondheidseffecten van windturbinegeluid. In paragraaf 4.6 van de toelichting van het bestemmingsplan (gezondheid) wordt verwezen naar deze bijlage en bijbehorende conclusies.</p>	
7.16	<p>Indiener vreest voor onevenredige aantasting van zijn woon- en leefklimaat. In het MER is aandacht besteed aan de cumulatieve geluidsbelasting door de situering van het windturbines in combinatie met zonnevelden. Uit tabel 17.25 is op te maken dat het klimaat voor indiener van goed naar slecht gaat. Zoals reeds meermaals opgemerkt, is voor een voorkeursmodel gekozen dat sterk afwijkt van de onderzochte drie modellen (zoals opgenomen in de MER). De opgeno-</p>	<p>De afweging op basis van de drie onderzoeksmodellen tot het voorkeursmodel betreft niet een trechtering van worst-case effecten naar een uiteindelijk meestmilieuvriendelijk alternatief (MMA). De onderzoeksmodellen in het MER zijn gericht op het verkrijgen van informatie ten behoeve van de locatie van windturbines in het plangebied (op niveau van zones), en de gewenste inrichting ten aanzien van zonnevelden. Vervolgens is op het niveau van projectMER locatiespecifiek onderzocht wat de</p>	<p>De zienswijze leidt tot aanpassing van de toelichting van het bestemmingsplan.</p>

	<p>men geluidswaarden zijn dan ook niet representatief om een vergelijking te (kunnen) maken met het voorkeursmodel en de daarbinnen gekozen situering van de windturbines en zonnevelden.</p> <p>In ieder geval blijkt dat bij het model 'innovatief uit wordt gegaan van worst-case scenario bij 'innovatief' met de waarde Lnight van 39 dB en de waarde Lden van 45 dB. In het gekozen voorkeursmodel gaan alle varianten binnen dit model boven deze geluidswaarden. Van de varianten binnen het voorkeursmodel is nu gekozen voor een clustervariant 'ruim', waarbij de Lnight 42 dB is en de Lden 49 dB is. Hoe gekomen is tot deze voorkeursvariant in het voorkeursmodel in relatie tot de drie modellen is vanuit optiek van cliënt onbegrijpelijk. Het geluidsniveau waarmee cliënt te maken krijgt overstijgt het aantal dB van de onderzochte drie modellen.</p> <p>Verder heeft voor de mogelijk gemaakte horeca-functie en boulevardfunctie (met daarbinnen een bedrijfsverzamelgebouw en bezoekerscentrum), geen geluidsonderzoek plaatsgevonden. Ook mede in het kader van een goed woon- en leefklimaat moet hierbij ook het geluid worden betrokken buiten de kaders van het Activiteitenbesluit en Wet geluidhinder. Het feit dat voldaan wordt aan de regelgeving van het Activiteitenbesluit of de Wet geluidhinder betekent nog niet dat sprake is van een goed woon- en leefklimaat.</p>	<p>effecten zijn van het voorkeursmodel inclusief de drie varianten voor wind. Op basis van deze informatie kan een zorgvuldig besluit genomen worden over de realisatie van het Energielandgoed Wells Meer.</p> <p>Wij volgen indiener in zijn stelling dat de beoordeling of de te verwachten geluidbelasting op de omgeving acceptabel is, niet beperkt kan blijven tot de toetsing aan de geluidnormen van het Activiteitenbesluit milieubeheer. Juist activiteiten die in het Activiteitenbesluit milieubeheer buiten beschouwing blijven moeten vanuit het oogpunt van een goede ruimtelijke ordening in het ruimtelijkspoor worden meegenomen. Relevante geluidsbronnen hierbij zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) laden en lossen in de dagperiode (voor het maximaal geluidniveau); b) stemgeluid van bezoekers; c) indirecte hinder van verkeer van en naar de inrichting en; <p>Ad a) en b) Relevante laad- en losactiviteiten zijn enkel te verwachten in de Energieboulevard. Relevante emissie van stemgeluid van bezoekers is enkel te verwachten nabij het geprojecteerde bezoekerscentrum. Gelet op de afstanden tot geluidgevoelige gebouwen is een bijdrage aan de geluidbelasting ter plaatse van deze objecten die van invloed kan zijn op het woon- en leefklimaat niet te verwachten. Zoals onderbouwd in paragraaf 4.4.2. van de toelichting van het bestemmingsplan wordt ruim voldaan aan de richtafstanden uit de publicatie bedrijven en milieuzonering. Hiermee wordt voldaan aan een goede ruimtelijke ordening.</p> <p>Ad c) Het verkeer van en naar inrichtingen buiten die inrichtingen dat aan die inrichtingen kan worden toegerekend maakt deel uit van de totale verkeersaantrekkende werking van het energielandgoed. De geluidemissies zijn meegenomen in het</p>	
--	--	--	--

		akoestisch onderzoek waarvan de rapportage is opgenomen in bijlage 7 van het milieueffectrapport. Aan de hand van de methode Miedema is geoordeeld dat hier sprake is van een aanvaardbaar leefklimaat en hiermee een goede ruimtelijke ordening. Dit zal in de toelichting van het bestemmingsplan worden aangevuld.	
7.17	<p>Indiener verwijst verder naar de uitspraak van het Europese Hof van Justitie van 25 juni 2020, ECLI:EU:C:2020:503, naar aanleiding van prejudiciële vragen in een Belgische kwestie. Kort en goed volgt uit deze uitspraak dat onder artikel 2, onder a), van richtlijn 2001/42/EG van het Europees Parlement en de Raad van 27 juni 2001, de term 'plannen en programma's' breed moet worden uitgelegd. Zo werd het besluit en de omzendbrief in deze zaak beide beschouwd als een plan en programma in de zin van de richtlijn. Over het algemene karakter van het besluit en de omzendbrief werd geoordeeld dat hoewel uit de bewoordingen van artikel 2, onder a), van richtlijn 2001/42 volgt dat het begrip 'plannen en programma's' betrekking kan hebben op normatieve handelingen die bij wet of besluit zijn vastgesteld, deze richtlijn juist geen bijzondere bepalingen vereist voor beleid of algemene regelingen die een afbakening ten opzichte van plannen en programma's zijn.</p> <p>Tevens werd geoordeeld dat voor het besluit en de omzendbrief een milieueffectbeoordeling moest plaatsvinden, omdat beide vallen onder artikel 3, lid 2, onder a), van richtlijn 2001/42.</p> <p>Het Activiteitenbesluit is een algemene regeling die verschillende bepalingen bevat over de bouw en exploitatie van</p>	<p>Wij kunnen deze zienswijze niet volgen. Ten behoeve van de voorbereiding van het bestemmingsplan en de omgevingsvergunning milieu voor de windturbines is een milieueffectrapport opgesteld. In het MER is, naast de normen uit het Activiteitenbesluit ten aanzien van geluid en slagschaduw, ook onderzoek uitgevoerd naar effecten op de (leef)omgeving onder deze normen. Hiermee is sprake van een zorgvuldige afweging voorafgaand aan het besluit.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>

	<p>windturbines, waaronder maatregelen inzake slagschaduw, veiligheid en geluidsnormen. Het Activiteitenbesluit laat zich daarmee goed vergelijken met het besluit en de omzendbrief die centraal stonden in de voornoemde Belgische zaak.</p> <p>Tevens volgt uit de uitspraak dat een plan of programma ook m.e.r.-plichtig kan zijn zonder dat sprake is van een relatie met de uitvoering van concrete projecten. Een standpunt dat de Afdeling eerder heeft ingenomen, maar gelet op deze Europese uitspraak onjuist is.</p> <p>Indiener wil hiermee aangegeven dat het Activiteitenbesluit dus absoluut niet zonder meer als toetsingskader kan dienen voor de beoordeling of sprake is van een goed woon- en leefklimaat.</p> <p>Tevens geldt dat vanwege het ontbreken van een milieueffectbeoordeling, ook geen ontwerpvergunningen kunnen worden afgegeven voor de bouw en oprichting van een windturbinepark en/of de bouw van zonnevelden.</p>		
7.18	<p>Indiener stelt dat de onderbouwing voor het aspect trillingshinder een deugdelijke onderbouwing ontbeert. Met een korte verwijzing naar een eerdere brief, gestuurd door de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, zeven jaar geleden, wordt het volgende geciteerd:</p> <p>"de bewering in enkele literatuurbronnen dat ook overdracht door de grond plaats vindt is ongegrond, hetgeen blijkt uit nauwkeurige metingen van trillingsniveaus in de bodem rondom windturbines".</p> <p>Met deze onderbouwing moet indiener het doen. In het kader van een zorgvuldige toetsing aan het woon- en leefklimaat mag cliënt op zijn minst een locatiespecifieke</p>	<p>In Nederland is onder andere in de Eemshaven gemeten aan bestaande grote windturbines (Fugro, 2016), om de trillingen die optreden tijdens de exploitatie bij verschillende windsnelheden in beeld te brengen. Uit dit onderzoek blijkt dat op een afstand van 15 meter van de windturbine de trillingen als gevolg van de windturbine niet boven het niveau van de achtergrond trillingen uitkomen. Nu is de huidige activiteit in het Wells Meer niet één op één vergelijkbaar met de Eemshaven, wel is de afstand van woningen tot de windturbines vele malen groter dan enkele tientallen meters, waardoor er geen sprake is van een meetbaar effect. De verwijzing naar de brief van de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu is derhalve nog altijd relevant en voldoende.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>

	<p>onderbouwing verwachten op het gebied van trillingshinder. Immers, het draaien van de wieken veroorzaakt trillingen in de mast van de windturbine, die vervolgens via de fundering worden doorgegeven aan de bodem. Een specifieke aanduiding op welke manier het opvangen van trillingen van de mast in de fundatie plaatsvindt, onderbouwd door berekeningen, is op zijn plaats. Zonder een (nadere) onderbouwing kan niet worden gesteld dat er geen sprake zal zijn van trillingen.</p>		
7.19	<p>Indiener vreest voor hinder door lichtreflectie bij een ongewijzigde vaststelling van de ontwerpbesluiten. Noch uit de toelichting, noch in de MER is aandacht besteed aan de overlast die door lichtreflectie kan worden ervaren. Er is geen inzicht verschaft door middel van een lichtreflectieonderzoek. Op dit punt ontbeert het ontwerpplan, alsmede de vergunning voor de zonnevelden een zorgvuldige belangenafweging en deugdelijke onderbouwing.</p> <p>Indiener geeft aan het te moeten doen met een kaartje in bijlage 3 bij het ontwerpplan met daarop in rood aangegeven waar eiken worden ingeplant. Het is volstrekt onduidelijk of hiermee lichtreflectie van de zonnepanelen wordt uitgesloten. Er heeft onvoldoende onderzoek plaatsgevonden voor wat betreft het aspect lichtreflectie.</p>	<p>Bijlage 3 is overgenomen uit het geldende bestemmingsplan 'Buitengebied 2018'. Het betreft de voorwaardelijke verplichting voor het realiseren en instandhouden van een landschappelijk inpassingsplan voor de Wezerweg 16a. Dit hebben we echter in de toelichting van het bestemmingsplan niet toegelicht, wat we in het vast te stellen plan zullen aanvullen.</p> <p>In het bestemmingsplan 'EnergieLandgoed Wells Meer' is in paragraaf 4.6 een onderbouwing met betrekking tot het aspect gezondheid opgenomen. Hierin is onder andere lichtreflectie van zonnepanelen meegenomen, waarbij wordt verwezen naar bijlage 5 van het MER. Geconcludeerd wordt dat er geen reden is om aan te nemen dat er negatieve gezondheidseffecten optreden.</p>	De zienswijze leidt tot aanpassing van de toelichting van het bestemmingsplan.
7.20	<p>Indiener stelt dat de planregels onduidelijk zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het woon- en leefklimaat is niet gewaarborgd nu ruim baan is gegeven voor horeca. Weliswaar is in artikel 5.1.1 opgenomen dat het moet gaan om ondergeschikte horeca, echter het begrip 'horeca' is niet nader gedefinieerd. • Verder staat in artikel 5.2.4. van het ontwerpbestem- 	<p>Wij geven graag een toelichting bij de planregels:</p> <ul style="list-style-type: none"> • In artikel 1.61 is het begrip 'ondergeschikte horeca' gedefinieerd: horeca die als activiteit naar oppervlakte en ruimtelijke uitstraling ondergeschikt is aan de volgens het bestemmingsplan toegestane hoofdfunctie. Dit betekent dat de ruimtelijke uitstraling nooit groter kan zijn dan de hoofdfunctie bezoekerscentrum en bedrijfsverzamelgebouw. In de 	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.

	<p>mingsplan de hoogtes van de zonnepanelen beschreven. Nergens in de planregels staat de maximale hoogte van de zonnepanelen met de functieaanduiding 'specifieke vorm van bedrijven - zonnevelden' beschreven. Ook is het bebouwingspercentage dat geldt voor de functieaanduiding zonnevelden onduidelijk.</p>	<p>toelichting is in hoofdstuk 4.4 geconcludeerd dat deze beide functies geen aantasting veroorzaken voor het woon- en leefklimaat. Dit zal ook opgaan voor de ondergeschikte herca bij deze functies.</p> <ul style="list-style-type: none"> In artikel 5.2.4. is opgenomen dat de bouwhoogte van zonnepanelen niet meer mag bedragen dan 1,60 meter en het bebouwingspercentage niet meer dan 75% ten opzichte van het bestemmingsvlak. Hierop is geen uitzondering gemaakt voor zonnepanelen ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijf – zonnevelden'. Dit betekent dat hier geen andere bouwhoogtes, of –percentages gelden. 	
7.21	<p>Indiener geeft aan dat het ontwerpplan op belangrijke aspecten voorwaardelijke verplichtingen mist om een goed woon- en leefklimaat te borgen:</p> <ul style="list-style-type: none"> Zo is de externe veiligheid bijvoorbeeld niet geborgd. Immers geenszins zijn verplichtingen terug te vinden die zien op de aanwezigheid van een ijsdetectiesysteem. Evenmin kent noch het ontwerpbestemmingsplan, noch het ontwerpbesluit voldoende waarborgen voor een voldoende landschappelijke inpassing van het energieproject, met name daar waar het de zonnepanelen betreft. Het perceel van cliënt ligt straks ingeklemd tussen 264 ha aan zonnevelden en hiervoor is een goede zorgvuldige en deugdelijke landschappelijke inpassing vereist. Deze ontbreekt vooralsnog. Indiener zegt het te moeten doen met een kaartje in bijlage 3 bij het ontwerpplan met daarop in rood aangegeven waar eiken worden ingeplant. Het is volstrekt onduidelijk of hiermee lichtreflectie van de zonnepanelen wordt uitgesloten. De planregels missen onvoldoende waarborgen. 	<ul style="list-style-type: none"> In artikel 5.3.1 zijn regels opgenomen die het aspect externe veiligheid in het plan borgen, voor zover dit niet met andere wet- en regelgeving verzekerd is. In het ontwerpbestemmingsplan is geregeld dat binnen 250 meter van de as van een windturbine geen gebouwen voor (beperkt) kwetsbare objecten mogen worden gerealiseerd. In het vast te stellen bestemmingsplan zal dit voor beperkt kwetsbare objecten worden aangepast, zodat deze conform regelgeving alleen binnen de rotordiameter van de windturbine niet toegestaan zijn. Daarnaast is in het bestemmingsplan geregeld dat binnen de breedte van de windturbine geen wegen mogen worden gerealiseerd. <p>De woning van indiener ligt op ca 460 meter van de dichtstbijzijnde windturbine. Op deze afstand is ijssval op de woning niet mogelijk. De afstand tot het perceel is ca 250 meter. Ook hier is geen ijssval te verwachten</p> <ul style="list-style-type: none"> De woning van indiener ligt binnen het Zonnepark. Dit is een gebied met een lage intensiteit aan zonnevelden (maximaal bebouwingspercentage van 25%). De exacte invulling van het Zonnepark is nog niet bekend. Wij zijn in 	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>

		<p>het kader van het inrichtingsplan voor Energielandgoed Wells Meer al met indiener in gesprek over de inpassing van de woning. Hiervoor zijn ook al ontwerptekeningen gemaakt. Deze bespreken we graag nog met indiener. In het bestemmingsplan 'Energielandgoed Wells Meer' wordt hiervoor geen voorwaardelijke verplichting opgenomen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het kaartje in bijlage 3 waar naar verwezen wordt is nog een landschappelijk inpassingsplan overgenomen uit het Bestemmingsplan Buitengebied 2018. Dit staat los van de aanpassingen die we nog met indiener willen bespreken. • We verwijzen hiervoor naar de beantwoording van vraag 7.19. 	
7.22	<p>Indiener stelt dat hinder door slagschaduw onvoldoende voor het perceel en woning is meegenomen in de belangenafweging en onderbouwing van de besluiten; specifiek het ontwerpplan en de ontwerpvergunning voor de windturbines:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Indiener meent dat een zorgvuldige belangenafweging en deugdelijke onderbouwing ontbreekt voor wat betreft een aanvaard woon- en leefklimaat na realisatie van dit energieproject. Zoals meermaals al is aangegeven is het MER onvolledig. De reden is dat het gekozen voorkeursmodel en de daarin gekozen inrichting zeer sterk afwijkt van de onderzochte modellen in het MER, en hierdoor de keuze voor het voorkeursmodel niet navolgbaar is. • Ten aanzien van het onderwerp slagschaduw is een onderzoek uitgevoerd waarbij wordt beoordeeld of aan de normstelling van het Activiteitenbesluit wordt voldaan. Omdat er sprake is van een bestemmingsplan moet worden beoordeeld of met de vastgestelde mate van slagschaduw sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat en dus van goede ruimtelijke ordening. 	<p>Zie ook de reactie bij 7.16 ten aanzien van de afweging tot het VKM.</p> <p>De gemeente volgt de redenering van indiener niet. In het geval wordt voldaan aan het activiteitenbesluit ten aanzien van slagschaduw door windturbine, kan gesteld worden dat er sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat. In het MER is, naast de normen uit het Activiteitenbesluit ten aanzien van geluid en slagschaduw, ook onderzoek uitgevoerd naar effecten op de (leef)omgeving onder deze normen. Hiermee is sprake van een zorgvuldige afweging voorafgaand aan het besluit. Er zijn geen andere installaties of inrichtingen, anders dan windturbines, aanwezig die slagschaduwhinder kunnen veroorzaken.</p> <p>Uit het aangehaalde onderzoek blijkt dat binnen de vergunde bandbreedte voldaan kan worden aan het activiteitenbesluit. Door de plicht om voorafgaand aan de bouw een melding te doen, waaruit blijkt dat de te realiseren turbine ook voldoet aan het activiteitenbesluit, is naleving voldoende geborgd.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>

	<p>Dit staat los van de toets aan de normstelling van het Activiteitenbesluit. In het verlengde hiervan ontbreekt verder een nadere toets van de slagschaduw die het windturbinepark heeft op de omliggende grond naast de woning.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verder blijkt dat in de omgevingsvergunning voor de oprichting van de windturbines slechts een rapportageverplichting is opgenomen. Hiermee biedt het besluit onvoldoende waarborg tegen alle hinder ten gevolge van slagschaduw, ook buiten de situaties die artikel 3.12 Activiteitenregeling regelt. • Indien er wil vooraf duidelijkheid dat aan de norm van artikel 3.12, eerste lid, van de Activiteitenregeling milieubeheer wordt voldaan en sprake is van een goed woon- en leefklimaat. • Op dit punt verwijst indiener ook nogmaals naar het arrest van het Europese Hof van 25 juni 2020 (HvJEU 25 juni 2020, ECLI:EU:C:2020:503). De uitspraak werpt vragen op of het Activiteitenbesluit zomaar zonder verdere toetsing als toetsingskader kan blijven gelden. 		
7.23	<p>Naar het oordeel van indiener is de financieel-economische uitvoerbaarheid van het project onvoldoende onderbouwd, onder andere omdat geen planschadeanalyse is gemaakt.</p> <p>Artikel 3.1.6. lid 1 onder f van het Besluit ruimtelijke ordening bepaalt dat de toelichting inzichten over de uitvoerbaarheid van een bestemmingsplan moet bevatten. Noch uit het besluit, noch uit de onderliggende stukken blijkt dat rekening is gehouden met waardevermindering, terwijl die wel degelijk te verwachten is. Er is geen risicoanalyse opgesteld zodat niet kan worden nagegaan in hoeverre er sprake is van een haalbaar van het project.</p>	<p>We verwijzen naar de financieel economische onderbouwing in het masterplan.</p> <p>De gemeente Bergen heeft in kwartaal 3 en kwartaal 4 van 2020 een uitgebreide marktconsultatie uit laten voeren bij financiers en technische toeleveranciers. Op basis van de uitkomsten van deze marktconsultaties is de bestaande business case waar in het masterplan naar verwezen wordt aangescherpt. Hierbij is ook informatie meegenomen m.b.t. de hoogte van de SDE++ en een aantal andere parameters van recente publicaties van het Planbureau voor de Leefomgeving. De aangescherpte business case laat zien dat de ontwikkeling van het energielandgoed nog</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>

	<p>Een risicoanalyse heeft tot doel te inventariseren hoe hoog eventuele planschadeclaims zouden zijn, en daarmee of de voorgenomen plannen financieel haalbaar zijn. De uitvoerbaarheid projecten zal onderbouwd moeten worden, evenals de wijze waarop de waardevermindering een rol heeft gespeeld in de belangenafweging.</p> <p>In dat kader wijst indiener ook op een uitspraak van het Gerechtshof Leeuwarden van 18 juli 2003 (ECLI:NL:GHLEE:2003:A10841) waarbij de vermindering van de WOZ-waarde aan de orde kwam. Het betrof daarbij een situatie waarbij een Windpark op 2 tot 2,5 kilometer afstand van de woning was gelegen en waarbij 30% aan waardevermindering werd aangenomen.</p> <p>Gelet op die uitspraak moet u er dus rekening mee houden dat er een aanzienlijke afname zal zijn van inkomsten uit de WOZ-opbrengsten omdat bij diverse panden de WOZ-waarde met 30% moet worden afgewaardeerd. Daarbij komt dat deze woningen ook recht zullen hebben op een planschadevergoeding zodat dit plan om twee redenen al aanzienlijk financiële gevolgen voor de gemeente Bergen zal hebben.</p>	<p>steeds goed financieel/ economisch te onderbouwen is.</p> <p>We hebben voor het project een planschade risicoanalyse opgesteld. Deze risicoanalyse geeft inzicht in welke mate bij welke objecten planschade wordt verwacht als gevolg van de bestemmingsplanherziening. Dit geeft ons voldoende inzicht om te kunnen concluderen dat planschade de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan niet in de weg zal staan.</p>	
7.24	<p>Indiener stelt dat beide ontwerp-omgevingsvergunningen zonder wijziging de rechtsmatigheidstoets niet kunnen doorstaan. In de vergunningen is geen ontmantelingsverplichting opgenomen. Bij beëindiging van de exploitatie van het energielandgoed zal indiener dus nu in het ongewisse blijven dat het energielandgoed wordt ontmanteld en de gronden in de oorspronkelijke toestand worden hersteld.</p>	<p>Het Energielandgoed Wells Meer is geen tijdelijke ontwikkeling, derhalve is geen ontmantelingsverplichting noodzakelijk vanuit bestuursrechtelijk oogpunt. Wel acht de gemeente het wenselijk dat na de afschrijvingstermijn de installaties worden verwijderd. Hiervoor zal de gemeente zorg dragen en dit in privaatrechtelijke sfeer borgen.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>
7.25	<p>Indiener stelt dat er geen omgevingsvergunning kan worden verleend. Indiener stelt dat er slechts een rapportagever-</p>	<p>Zie beantwoording 7.22</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het</p>

	<p>plichting is opgenomen ten aanzien van slagschaduw. Hiermee wordt onvoldoende waarborg geboden tegen hinder ten gevolge van slagschaduw. Indiener wil vooraf duidelijkheid dat aan de norm van artikel 3.12, eerste lid, van de Activiteitenregeling milieubeheer wordt voldaan en sprake is van een goed woon- en leefklimaat.</p>		bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.
7.26	<p>Indiener vreest voor wateroverlast op zijn perceel. Uit de watervergunning blijkt dat de grondwaterpeilen stijgen door het dempen van primaire watergangen. In het bijzonder heeft indiener deze vrees, omdat één van de primaire watergangen die wordt gedempt, grenst aan het perceel van indiener. Indiener stelt dat door de demping van de watergang achter zijn perceel sprake zal zijn van wateroverlast op zijn perceel, immers indiener krijgt te maken met peilverhoging. U stelt dat er geen invloed is op omliggende gebieden, maar indiener betwijfelt dit ten eerste. De grondwaterstandverhoging zal naar inziens van indiener dus wel degelijk invloed hebben op omliggende gebieden.</p> <p>Een zorgvuldig en deugdelijk onderzoek naar de uitstralings-effecten heeft indiener niet aangetroffen in het ontwerpbesluit, noch in de bijbehorende andere stukken bij de ontwerpvergunning. Indiener kan dan ook niet anders concluderen dat er geen zorgvuldig, deugdelijk en gedetailleerd onderzoek is verricht naar de gevolgen van de demping van de watergangen voor het perceel van cliënt. Ongewijzigde vaststelling van de watervergunning zal derhalve de rechtmatigheidstoets niet kunnen doorstaan.</p>	Deze zienswijze wordt door het waterschap beantwoord in het kader van de watervergunning.	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.
7.27	<p>Indiener stelt dat het MER gebrekkig is in de onderbouwing. In het bijzonder gaat het om de keuzes van modellen en het voorkeursmodel. Voor wat betreft de modellen stelt indiener</p>	Zie reactie bij 7.16.	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de

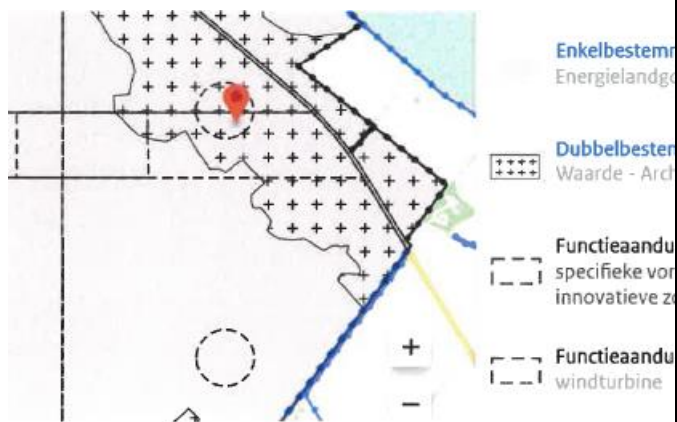
	<p>dat onvoldoende aandacht is besteed aan alternatieven, immers zoals reeds opgemerkt kan ook gekozen worden voor de aanleg van alleen zonnevelden.</p> <p>Verder mist de keuze voor het voorkeursmodel onderbouwing. Waarom gekozen is voor dit voorkeursmodel is voor cliënt niet goed te volgen. Deze visie wordt ook gedeeld door de commissie MER, immers aangegeven wordt dat de onderbouwing van de wijze waarop de drie modellen tot het voorkeursmodel hebben geleid en tot de varianten daarin, nu niet navolgbaar is.</p>		omgevingsvergunningen.
8	Indiener 8		
8.1	<p>Indiener is eerst na 13 oktober 2020 bekend geworden met de ontwerpbesluiten. Uit de kennisgeving in het Gemeenteblad kan worden opgemaakt (en dat volgt ook uit de bekendmaking op de website van de gemeente Bergen) dat pas per 13 oktober 2020 een kennisgeving in het gemeenteblad heeft plaatsgevonden. Dat betekent dat indiener (en een ieder) niet tijdig kennis heeft kunnen nemen van het ter inzage gaan van de plannen en besluiten per 8 oktober 2020. Daarmee is gehandeld in strijd met artikel 3:31 derde lid onder a Wro jo artikel 3:12 Awb:</p> <p>Dat bekent ook dat de stukken niet voor een periode van zes weken ter inzage hebben gelegen. Een dergelijke fundamenteel procedureel gebrek noopt tot hernieuwde ter inzagelegging, met een nieuwe zienswijzetermijn van zes weken.</p>	<p>Op 7 oktober 2020 hebben we overeenkomstig artikel 3.8 en 3.31 van de Wet ruimtelijke ordening en afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht in de Staatscourant bekend gemaakt dat het ontwerp bestemmingsplan Energielandgoed Wells Meer met bijbehorende stukken ter inzage ligt met de ontwerp-omgevingsvergunning (activiteiten bouw en milieu) voor het oprichten van vier windturbines, de ontwerp omgevingsvergunning voor de bouw van ongeveer 180 hectare zonnevelden en de ontwerp watervergunning. Hierbij is vermeld dat het gaat om een gecoördineerde procedure.</p> <p>In het twee wekelijks huis-aan-huisblad Maasduinen Courant van 15 oktober 2020 hebben wij kennisgegeven van het feit dat het ontwerpbestemmingsplan en de ontwerpvergunningen op 7 oktober 2020 zijn gepubliceerd en dat de stukken van donderdag 8 oktober tot en met woensdag 18 november 2020 ter inzage liggen.</p> <p>De kennisgeving van ter inzagelegging is dus geplaatst in de papieren Maasduinen Courant geplaatst nadat de termijn van ter inzagelegging en het naar voren brengen van zienswijze was</p>	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.

		<p>aangevangen.</p> <p>De stelling van indiener dat wij gehandeld hebben in strijd met artikel 3.31 derde lid onder a van de Wet ruimtelijke ordening juncto artikel 3:12 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) kunnen we niet volgen. In verschillende uitspraken (ECLI:NL:RVS:2012:BX4676, ECLI:NL:RVS:2018:379) heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State overwogen dat een kennisgeving via het internet een geschikte wijze van kennisgeving als bedoeld in artikel 3:12, eerste lid, van de Awb zijn. Ingevolge artikel 2:14, tweede lid, en artikel 3:12, eerste lid, van de Awb, gelezen in onderlinge samenhang, dient van een ontwerpbesluit echter op ten minste één niet-elektronische, geschikte wijze als bedoeld in artikel 3:12, eerste lid, kennis te worden gegeven, tenzij bij wettelijk voorschrift anders is bepaald.</p> <p>De kennisgeving van de terinzagelegging van het ontwerpplan in de Staatscourant van 7 oktober 2020 heeft de in artikel 3:12 van de Awb bedoelde inhoud. Gelet hierop heeft de kennisgeving van de terinzagelegging van het ontwerpplan en de ontwerpvergunningen op de wettelijk voorgeschreven wijze plaatsgevonden. De kennisgeving in de papieren Maasduinen Courant van 15 oktober 2020 was wettelijk niet verplicht en bedoeld als extra service.</p> <p>Een eventueel gebrek in de kennisgeving heeft de indiener niet in een nadelige positie gebracht. Onderhavige zienswijze van 17 november 2020 is binnen de gestelde termijn door ons ontvangen. Voorts wijzen wij erop dat wij indiener o.a. via info@laarakker.nl op 8 oktober 2020 geïnformeerd hebben over de terinzagelegging. Dat anderen door een eventueel gebrek in de kennisgeving zijn benadeeld is niet gebleken. Er zijn na afloop van gestelde termijn voor het naar voren brengen van zienswijze geen zienswijzen door ons ontvangen. Een toets of</p>	
--	--	---	--

		sprake is van een verschoonbare termijnoverschrijding is derhalve niet aan de orde.	
8.2	Indiener heeft moeten constateren dat er geen kennisgeving is gedaan van het ontwerpbesluit leggerwijziging. Daarmee is aan ieder elke vorm van inspraak of rechtsbescherming tegen dit besluit ontnomen, nu tegen een leggeraanwijzingsbesluit geen beroep open staat. Dit is ook een fundamenteel procedureel gebrek dat noopt tot hernieuwde terinzagelegging	Deze zienswijze wordt door het waterschap beantwoord in het kader van de watervergunning.	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.
8.3	In de ontwerpomgevingsvergunning zon en de ontwerpomgevingsvergunning wind wordt uitgegaan van de onjuiste rechtsopvatting dat een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden, niet onlosmakelijk verbonden is met de aangevraagde activiteiten (o.a. bouwen). Dat is namelijk wel het geval, de zonnevelden en windturbines kunnen immers niet gerealiseerd worden zonder de grond te roeren (vgl. ABRvS 3 oktober 2012 ECLI: NL: RvS: 2012: 8x8977).	Indiener is correct in de stelling dat de activiteit bouwen niet los gezien kan worden van aanleg. Er is in onderhavig geval echter geen vergunning nodig voor het beroeren van de gronden (activiteit aanleg). Ten aanzien van beide omgevingsvergunningen is het totaal beroerd oppervlak te gering voor de verplichting tot aanvraag van de een omgevingsvergunning voor de activiteit aanleg.	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.
8.4	De ontwerp-omgevingsvergunning zon miskent daarnaast dat op grond van artikel 10.4 van de planregels een aanlegvergunningstelsel vigeert en dat hetgeen wordt gesteld over het gemeentelijk archeologiebeleid daar geen afbreuk aan kan doen. Sterker, hetgeen in het ontwerpbesluit wordt overwogen over het gemeentelijke archeologiebeleid staat volledig haaks op hetgeen hierover in het archeologisch onderzoek wordt opgemerkt: Als gevolg van de geplande bodemingrepen bestaat een gereede kans dat eventueel aanwezige archeologische waarden verstoord of vernietigd worden. Volgens het gemeentelijk archeologisch beleid (zie paragraaf 2.3.3) dient in het plangebied bij bodemingrepen dieper dan 40 cm en groter dan 250 m ² een archeologisch	De omvang van de ingreep van de windturbines overschrijdt niet de daartoe behorende drempelwaarde van 2.500m ² . Ten aanzien van de omgevingsvergunning voor zon, is er sprake van een zeer geringe grondberoering, waardoor (excl wind) minder grond dan 1% van het projectgebied wordt beroerd. Indiener is correct dat in de aanvraag voor de windturbines een foutieve argumentatie is opgenomen, echter is de conclusie niet afwijkend: er is geen onderzoeksplicht. Derhalve is hier in de ontwerp-vergunning geen melding van gemaakt. Door aanpassing van de verbeelding van het ontwerpbestemmingsplan aan de meest recente informatie uit het `archeolo-	De zienswijze leidt tot aanpassing van de omgevingsvergunning voor de windturbines.

onderzoek te worden uitgevoerd.”

Het ontwerp-omgevingsvergunning wind vermeldt inhoudelijk niets over het aanlegvergunningenstelsel, terwijl de noord-oostelijke windturbine geprojecteerd is in een gebied waar een dergelijk stelsel vigeert.

Het voorgaande betekent dat de aanvrager in de gelegenheid had moeten worden gesteld om de aanvraag aan te vullen met de aanlegactiviteit. Dit is ten onrechte niet gebeurd en zal alsnog moeten gebeuren, waarna de voorbereidingsprocedure opnieuw moet worden gestart. De in de vergunningen opgenomen overwegingen over de gecoördineerde voorbereiding maakt dat niet anders (zie hieronder). De aanlegactiviteit blijft immers onlosmakelijk verbonden. *"de vergunning op grond van de WnbPM, alsmede eventuele overige nog niet aangevraagde vergunningplichtige activiteiten die tot deze aanvraag behoren, zoals het 'uitvoeren van een werk' en het 'aanleggen van een weg' niet in deze gecoördineerde voorbereiding en bekendmaking worden betrokken;"*

gisch en cultuurhistorisch bureauonderzoek juni 2020' van BAAC, valt één van de vier windturbines binnen de archeologische dubbelbestemming 'Archeologische waarde middelhoog'. Dat betekent dat de noordoostelijke windturbine aan deze dubbelbestemming getoetst moet worden. Deze toetsing heeft bij het opstellen van de ontwerp-omgevingsvergunning niet plaatsgevonden. Belangen van de indiener van zienswijze worden hierdoor echter niet geschaad, aangezien, zoals aangegeven de oppervlakte van 2500 m² niet overschreden wordt. Onderzoek kan achterwege blijven, de aanvraag past in de regels van de archeologische dubbelbestemming.

Het is dan ook niet nodig, in tegenstelling tot de aanvraag voor de zonnevelden, gebruik te maken van de binnenplanse afwijkingsbevoegdheid.

	<p>Miskend is bovendien dat de omgevingsvergunningen voor werken en werkzaamheden die op grond van artikel 20.1 (cultuurhistorische waarden) en artikel 20.2 (landschappelijke waarden) van de planregels nodig zijn aanhaken bij de gevraagde vergunningen. Daar reppen de aanvragen en ontwerpbesluiten ten onrechte met geen woord over.</p>		
8.5	<p>Indiener constateert dat een beoordeling of er Wnb toestemming nodig is niet lijkt te hebben plaatsgevonden. De aanvrager heeft de verantwoordelijkheid om voor alle onlosmakelijke activiteiten binnen een project een aanvraag om omgevingsvergunning in te dienen (artikel 2.7 lid 1 Wabo; hier de gemeente Bergen). Het bevoegd gezag (hier: het college van de gemeente Bergen) moet voor de omgevingsvergunningverlening controleren of dat ook is gebeurd. Blijkens stukken die ten grondslag zijn gelegd aan het bestemmingsplan, namelijk de Aerius berekeningen, moest worden geconcludeerd dat in dit geval een Wnb-vergunning (gebiedsbescherming) nodig is. Er vindt immers op zich zelf beschouwd in zowel de aanleg- als de gebruiksfase stikstofdepositie plaats die groter is dan 0,00 mol/haljr. De summie-re plantoelichting op dit punt lijkt daarom aan te willen sturen op intern salderen (doch bevat geen planregeling op dit punt), maar dit laat onverlet dat er een Wnb-vergunning (gebiedsbescherming) moet worden verkregen ('aanhakende toestemming' artikel 2.2aa jo artikel 2.1 lid 1 onderdeel i van de Wabo). Dit is ten onrechte niet gebeurd en zal alsnog moeten gebeuren, waarna de voorbereidingsprocedure opnieuw moet worden gestart en waarbij ook een verklaring van geen bedenkingen van de provincie moet worden verkregen.</p>	<p>De gemeente is van mening dat er in beginsel geen Wnb-vergunningaanvraag nodig is, omdat uit de natuurtoets en aanvullende resultaten van het veldonderzoek blijkt dat significant negatieve effecten op voorhand kunnen worden uitgesloten. Ten aanzien van de uitstoot van stikstof, is er sprake van saldering welke wordt veroorzaakt door een direct projecteffect. Immers, zodra de zonnevelden worden aangelegd, vindt er een aanzienlijke afname plaats van de bemesting zoals toegepast in het huidige gebruik. Dit is conform artikel 5 lid 9 van de beleidsregels van de Provincie Limburg. Voor de volledigheid wordt echter alsnog een vergunningaanvraag ingediend, waarin verzocht wordt instemming te geven op toepassing van eerder genoemde beleidsregel.</p>	<p>De zienswijze leidt tot aanpassing van de regels en toelichting van het bestemmingsplan.</p>

8.6	<p>Uit alle aan de besluiten ten grondslag liggende stukken (o.a. het milieueffectrapport, het ontwerpbestemmingsplan en de ontwerpomgevingsvergunning wind) blijkt dat is getoetst aan de normen zoals opgenomen in het Activiteitenbesluit. Middels een dergelijke toetsing is vervolgens geconcludeerd dat aan de verplichting om de normen na te leven kan worden voldaan (overigens ten onrechte; zie hierna). Ook het oordeel dat sprake is van 'een goede ruimtelijke ordening' is terug te voeren op de in het Activiteitenbesluit opgenomen normen (geluid, slagschaduw, externe veiligheid).</p> <p>Naar aanleiding van het arrest van het Europees Hof van 25 juni 2020 (ECLI:EU:C:2020:503) moet worden geconcludeerd dat de normen van het Activiteitenbesluit een plan of programma zijn die aanzienlijke milieueffecten kunnen hebben en kaderstellend zijn voor toekomstige vergunningen voor projecten opgenomen in de bijlagen bij de m.e.r.-richtlijn. Om die reden moeten de mogelijke aanzienlijke milieueffecten van de uitvoering van het plan alsmede van redelijke alternatieven, die rekening houden met het doel en de geografische werkingssfeer van het plan, worden bepaald, beschreven en beoordeeld. Uit voornoemd arrest van het Europees Hof volgt dat het algemene karakter van een besluit als het Activiteitenbesluit daar niet aan af doet. Er moet dus een plan-MER komen voor deze algemene regels. En die is er (nog) niet. Tot die tijd kan de planontwikkeling van het energielandgoed volgens indiener niet worden voortgezet, te meer niet gelet op de onaanvaardbaarheid van die normen, wat thans ook onderwerp is van (landelijk) inhoudelijk debat. Indiener stelt zich aldus op het standpunt dat (toepassing van) de normen uit het Activiteitenbesluit (in dit geval) rechtens geen stand kan houden. Toepassing van</p>	<p>Voor de besluitvorming is zowel een plan- als een projectMER opgesteld. In het MER is, naast de normen uit het activiteitenbesluit ten aanzien van geluid en slagschaduw, ook onderzoek uitgevoerd naar effecten op de (leef)omgeving onder deze normen. Hiermee is sprake van een zorgvuldige afweging voorafgaand aan het besluit.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>
-----	--	---	---

	<p>de normen leidt tot meer (milieu)belasting, hinder en (gezondheids)risico's dan hetgeen (Europeesrechtelijk) aanvaardbaar is. De normen uit het Activiteitenbesluit zijn 'gedateerd' en hebben niet de wetenschappelijke basis die nodig is om de hiervoor bedoelde milieubelasting, hinder en gezondheidsrisico's vanwege de windturbines in beeld te hebben, laat staan te voorkomen (bijvoorbeeld: door het RIVM is vastgesteld dat de Nederlandse dosis-responsrelatie voor windturbinegeluid en hinder bij de huidige geluidnormen een percentage ernstig gehinderden van maximaal negen procent voorspelt).</p> <p>Indien u ondanks deze wetenschap de plannen toch doorzet, dan handelt u onrechtmatig. Hoe dan ook zal gelet op deze rechtsontwikkeling aanvullend onderzoek gedaan moeten worden naar de aanvaardbaarheid van de normen in dit specifieke geval. Indien er wordt over uitkomsten daarvan dan ook graag geïnformeerd en wordt ook graag in de gelegenheid gesteld om daarop te reageren.</p> <p>Dit alles klemmt te meer nu het hier om een zeer kwetsbaar gebied gaat. Een landelijk gebied, in de directe nabijheid van een Natura2000 gebied met binnen de projectlocatie/het plangebied en in de directe omgeving daarvan diverse woningen gelegen. De voorgenomen plaatsing van de windturbines valt bovendien buiten het voorkeursgebied van de Provinciale Omgevingsvisie Limburg 2014.</p>		
8.7	<p>Indiener stelt voorop dat op geen enkele wijze uit de besluiten en onderliggende stukken volgt dat de gemeente Bergen zich het (bedrijfs)belang van indiener heeft aange-trokken. De thans nog agrarisch bestemde gronden in het plangebied worden door indiener gepacht en staan ten</p>	<p>Aan de locatiekeuze van het energielandgoed ligt een zorgvuldige afweging ten grondslag. In de Beleidsnota Windenergie hebben wij onderzocht wat geschikte locaties binnen onze gemeente zijn voor het energielandgoed. Hieruit zijn drie geschikte locaties voor grootschalige opwekking van duurzame</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>

	<p>dienste aan de onderneming van indiener. Zonder enige belangenafweging of onderbouwing van de mogelijkheden tot cq wijzen van tegemoetkoming moeten vanwege de duurzaamheidsambitie van de gemeente Bergen alle belangen van indiener wijken. Een dergelijke planvoorbereiding is evident is strijd met artikel 3:2 Awb (zorgvuldige voorbereiding), 3:4 Awb (belangenafweging) en 3:46 Awb (deugdelijke motivering). Bovendien is sprake van strijd met artikel 3.1 Wro (een goede ruimtelijke ordening).</p>	<p>energie naar voren gekomen. Vervolgens zijn deze locaties in het MER van de Structuurvisie Wells Meer beoordeeld en is gebleken dat de keuze gezien de impact op energieopbrengst, ruimtegebruik, leefomgeving en landschap valt op het Wells Meer. In deze afweging is ook meegenomen dat agrarische gronden in de toekomstige situatie niet meer als zodanig gebruikt kunnen worden. Het belang van indiener is ook in deze afweging meegenomen.</p>	
8.8	<p>Indiener heeft de volgende opmerkingen ten aanzien van de economische uitvoerbaarheid van het plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De gemeenteraad van Bergen heeft slechts budget beschikbaar gesteld voor het opstellen van het bestemmingsplan en het aanvragen van de benodigde vergunningen. Voor het overige is de financiële uitvoerbaarheid niet verzekerd. De onderbouwing van de (economische) uitvoerbaarheid 'drijft' slechts op een 'globale fiscale doorrekening' die in het kader van (de subsidiekansen voor) het project in het 'Masterplan Energielandgoed Wells Meer is uitgevoerd, maar een dergelijke verkenning is geen onderbouwing van de economische en financiële uitvoerbaarheid. 2. Er wordt geen enkel inzicht gegeven in de (financiële) waarborgen die er zijn in verband met het niet langer kunnen gebruiken van de landbouwgronden door indiener vanwege het energielandgoed; 3. Er wordt geen enkel inzicht gegeven in de kosten van de (zeer omvangrijke) noodzakelijke natuurcompensatie; 4. Er vindt in de plantoelichting geen beoordeling plaats van de exploitatieplanplicht, terwijl het ontwerpbestemmingsplan wel voorziet in bouwplannen in de zin van artikel 6.2.1 Bro (o.a. het bedrijfsverzamelgebouw); 5. Voor zover indiener bekend zijn er nog geen bedrijven 	<p>Ad 1: De gemeente Bergen heeft in kwartaal 3 en kwartaal 4 van 2020 een uitgebreide marktconsultatie uit laten voeren bij financiers en technische toeleveranciers. Op basis van de uitkomsten van deze marktconsultaties is de bestaande business case waar in het masterplan naar verwezen wordt aangescherpt. Hierbij is ook informatie meegenomen m.b.t. de hoogte van de SDE++ en een aantal andere parameters van recente publicaties van het Planbureau voor de Leefomgeving. De aangescherpte business case laat zien dat de ontwikkeling van het energielandgoed nog steeds goed financieel/ economisch te onderbouwen is.</p> <p>Ad 2: Wij zijn bij vaststelling van het bestemmingsplan eigenaar van de gronden. We zullen u persoonlijk benaderen over het vervolg. Dit is niet relevant in het kader van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p> <p>Ad 3: In de businesscase zijn de kosten voor de realisatie van natuur in het Energielandgoed meegenomen.</p> <p>Ad 4: Indiener constateert terecht dat in de toelichting van het</p>	<p>De zienswijze leidt tot aanpassing van de toelichting van het bestemmingsplan.</p>

	<p>bekend die de realisatie en exploitatie van het energielandgoed op zich gaan nemen;</p> <p>6. Voor de SDE++ aanvraag zal ook een haalbaarheidsstudie moeten worden overgelegd. Nu de volledige investering in het energielandgoed voor zover indiener bekend nog niet rond is, zal er mogelijk geen SDE++ worden verleend, waardoor de economische haalbaarheid per definitie onder zware druk komt te staan.</p>	<p>bestemmingsplan geen onderbouwing is opgenomen van de exploitatieplanplicht. Het vast te stellen bestemmingsplan zal hiermee worden aangevuld.</p> <p>Er is geen exploitatieplan vastgesteld. Op grond van artikel 6.12 Wro kan de gemeenteraad besluiten geen exploitatieplan vast te stellen, indien</p> <ol style="list-style-type: none"> het verhaal van kosten van de grondexploitatie over de in het plan of de vergunning begrepen gronden anderszins verzekerd is; het bepalen van een tijdvak of fasering als bedoeld in artikel 6.13, eerste lid, onder c, 4°, onderscheidenlijk 5°, niet noodzakelijk is, en het stellen van eisen, regels, of een uitwerking van regels als bedoeld in artikel 6.13, tweede lid, onderscheidenlijk b, c of d, niet noodzakelijk is. <p>Het kosten verhaal is in dit geval anderszins verzekerd: De gemeente is eigenaar van de gronden. Het bouwrijp maken van de gronden is opgenomen in de investeringsbegroting van de aangescherpte businesscase en de gemeente is hiermee zelf verantwoordelijk voor het bouwrijp maken van de gronden.</p> <p>De exploitatieplanplicht heeft alleen betrekking op bouwplannen. Dit zijn in dit geval de realisatie van het bedrijfsverzamelgebouw en het bezoekerscentrum. Dit betreft maar een beperkt deel van het plangebied en een fasering voor de exploitatie van de gronden is hiervoor niet aan de orde.</p> <p>Het stellen van eisen en regels of een uitwerking van regels aan de werken en werkzaamheden voor het bouwrijp maken van het exploitatiegebied, de aanleg van nutsvoorzieningen en het inrichten van de openbare ruimte in het exploitatiegebied is niet</p>	
--	--	--	--

		<p>noodzakelijk. De gemeente zal deze exploitatie en inrichting zelf verzorgen.</p> <p>Ad 5: Het klopt dat er nog geen bedrijven bekend zijn die de realisatie van het energielandgoed op zich nemen.</p> <p>Ad 6: De verlening van een SDE++ beschikking is niet afhankelijk van beschikbaarheid van financiering. Het klopt dat er een haalbaarheidsstudie ingediend moet worden bij de SDE++ aanvraag. Die zal t.z.t. bij de voorbereiding van de SDE++ aanvraag ook gemaakt worden.</p>	
8.9	<p>Volgens indiener is het ontwerpbestemmingsplan, althans de daarin opgenomen nieuwe stedelijke ontwikkelingen en de plantoelichting hieromtrent, evident in strijd met artikel 3.1.6 Bro.</p> <p>De in de plantoelichting opgenomen constatering dat er sprake is van een nieuwe stedelijke ontwikkeling vanwege het bedrijfsverzamelgebouw en het bezoekerscentrum, is juist. Er is echter wel sprake van een substantiële onderschatting, nu de maximale oppervlakte van het bedrijfsverzamelgebouw weliswaar op 1.300 vierkante meter is gesteld (artikel 5.2.1 onder b ten eerste), maar vanwege de toegestane bouwhoogte van 10 meter zeker het drievoudige oppervlakte aan bedrijvigheid is toegestaan. Bovendien heeft de rechtspraak waarnaar verwezen wordt in de plantoelichting betrekking op enkel zonneparken en niet op energielandgoederen met een bezoekerscentrum en een bedrijfsverzamelgebouw (bedrijventerrein). In de plantoelichting is geen enkele poging gedaan om de behoefte te kwantificeren. Een objectieve beschrijving van de behoefte op basis van</p>	<p>In de regels van het bestemmingsplan is opgenomen dat het moet gaan om bedrijven die verbonden zijn aan de duurzame energiesector en die noodzakelijker- of logischerwijs op het energielandgoed gevestigd dienen te zijn. Wij verwachten dat deze locatie interessant is voor innovatieve bedrijven die een link hebben met het Energielandgoed. Dit betekent dat zich hier geen bedrijven kunnen vestigen die geen verband houden met het Energielandgoed. Reguliere bedrijven die zich willen vestigen binnen onze gemeente kunnen terecht op De Flammert.</p> <p>We hebben in het vast te stellen plan de toegestane omvang van het bedrijfsverzamelgebouw verder beperkt, door een bebouwingspercentage van maximaal 25% op te nemen en een bouwhoogte van 7,5 m. Daarnaast zijn uitsluitend bedrijven in milieucategorie 1 en 2 toegestaan (en bedrijven die daar mee gelijk te stellen zijn).</p> <p>In de laddertoets is onderbouwd dat het energielandgoed een (inter)nationaal verzorgingsgebied heeft. We gaan er vanuit met</p>	De zienswijze leidt tot aanpassing van het bestemmingsplan.

	<p>actuele, concrete en cijfermatige gegevens, ontbreekt geheel. Ook wordt niet duidelijk welk regionaal schaalniveau voor de toegelaten bedrijvigheid wordt gehanteerd bij de laddertoetsing. Een omschrijving van een 'wensbeeld' of 'eindbeeld' heeft met een onderbouwing ex 3.1.6 tweede lid Bro niets van doen. Dat geldt ook voor de (selectieve) omschrijving van een 'uniek concept' dat 'past in trends en ontwikkelingen'. Regionaal overleg heeft niet plaatsgevonden.</p> <p>Niets staat eraan in de weg om een bedrijfsverzamelgebouw voor bedrijven die in de energie gerelateerde sector werkzaam zijn in bestaand stedelijk gebied op te vangen. Zeker gelet op de bestaande leegstandsproblematiek.</p> <p>De in de planregels aangebrachte 'begrenzing' van de toegelaten bedrijven in het bedrijfsverzamelgebouw is bovendien dusdanig ruim en rechtsonzeker geformuleerd (zie hieronder, met name het woord 'logischerwijs') dat het bedrijfsverzamelgebouw goed beschouwd niets anders is dan een economische drager voor dit energie initiatief buiten bestaand stedelijk gebied. Dat getuigt niet van zuinig ruimtegebruik en onnodige versterking. Juist dergelijke 'plannen' heeft de wetgever met artikel 3.1.6 tweede lid Bro willen tegen gaan.</p>	<p>de uitgebreide kwalitatieve laddertoets te kunnen volstaan, aangezien het om een uniek concept gaat en daarom zonder cijfermatige onderbouwing kan worden geconstateerd dat er sprake zal zijn van een behoefte.</p>	
8.10	<p>De voorbereiding van de besluitvorming (en uiteindelijk de locatiekeuze) geeft er voorts geen blijk van dat gewerkt is langs de principes van 'de zonneladder' zoals verwoord in de moties Dik-Faber (een nationaal afwegingskader bij de inpassing van zonne-energie). Kort gezegd betekent dit het benutten van daken en onbenutte terreinen en het zoveel mogelijk ontzien van landbouw en natuur. Het tegenoverge-</p>	<p>Voor de beantwoording van deze zienswijze wordt verwezen naar de thematische beantwoording in hoofdstuk 3 van deze nota.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>

	stelde vindt op Wells Meer nu plaats.		
8.11	<p>Het plan is volgens indiener in strijd met het provinciale beleid. Het overgrote deel van de gronden die indiener in gebruik heeft zijn in het Provinciale Omgevingsplan Limburg 2014 (POL) aangewezen als 'Buitengebied'. Het Buitengebied is in het POL omschreven als alle andere gronden in het landelijk gebied, vaak met een agrarisch karakter, met ruimte voor doorontwikkeling van agrarische bedrijven. Het ontwikkelingsaccent is onder meer: ontwikkelingsmogelijkheden voor nieuwe bedrijfslocaties landbouw. Op pagina 28 van het POL staat over het Buitengebied het volgende vermeld: <i>"Buitengebied: Deze zone omvat een breed scala aan gebieden variërend van landbouwgebieden in algemene zin, glastuinbouwgebieden ontwikkelingsgebieden, intensieve veehouderij, verblijfsrecreatieve terreinen, stadsrandzones tot linten en cluster van bebouwing."</i></p> <p>Anders dan in de plantoelichting wordt gesuggereerd, bevat het POL geen aanknopingspunt voor de stelling dat de realisatie van een energielandgoed een functie is die past binnen het brede scala aan functies die binnen het buitengebied aanwezig zijn. Het plan is derhalve in strijd met het provinciale beleid. Temeer geldt dit omdat in het POL ten aanzien van zonneparken staat vermeld (p.110) dat de provincie de ontwikkeling van business modellen en proefprojecten hiervoor ondersteunt, maar waarbij van belang wordt geacht dat bij deze vorm van energieopwekking primair ingezet wordt op multifunctioneel ruimtegebruik. Nu van multifunctioneel ruimtegebruik bij het energielandgoed geen sprake is, is het plan ook in dit opzicht in strijd met het POL.</p>	Voor de beantwoording van dit onderdeel van deze zienswijze verwijzen we naar de thematische beantwoording in hoofdstuk 3 van deze nota met betrekking tot meervoudig ruimtegebruik.	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.

8.12	<p>Indiener stelt dat het ontwerpbestemmingsplan in strijd is met de provinciale verordening vanwege de aanleg van de zonnevelden in de streng beschermde 'goudgroene natuurzone' en 'zilvergroene natuurzone'. Met de vernietiging van de goudgroene zone en daarmee de aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden, geldt op grond van artikel 2.6.2 van de provinciale verordening het uitgangspunt dat de ingreep geen doorgang kan vinden. Ook van 2.6.3. uit de provinciale verordening kan geen gebruik worden gemaakt en daarom is volgens indiener uitgeweken naar de saldo benadering (artikel 2.6.4 van de verordening) en is een gebiedsvisie opgesteld.</p> <p>De notitie van Pondera bevat echter helemaal geen 'gebiedsvisie' (hoofdstuk 5 van de notitie iis 'gebiedsvisie' genoemd (1 pagina), maar heeft nauwelijks inhoud). Er wordt slechts gesproken over de aanleg van een 'verbrede houtwal'. Dat zegt niets over het per saldo verbeteren van de natuurwaarden. Bijvoorbeeld ten aanzien van het leefgebied van de das en andere geïnventariseerde natuurwaarden die met het vernietigen van de bestaande goudgroene zone, verloren gaan. De vereisten ten aanzien van de te nemen maatregelen ter verbetering van de natuurwaarden worden in de gebiedsvisie niet uitgewerkt. Noch de aard, omvang, locaties en tijdvak van realisatie van deze maatregelen. Noch de wijze waarop deze maatregelen feitelijk en planologisch duurzaam worden geborgd.</p> <p>De planregels verwijzen weliswaar naar de 'gebiedsvisie', maar de gebiedsvisie zelf heeft dus geen inhoud. Een voorwaardelijke verplichting regelt dus niets. De aanduiding 'overige zone - nationaal natuurnetwerk' voegt ook niets toe, omdat de gronden die deze dubbelbestemming hebben</p>	<p>De strook in het zuidwesten van het plangebied, behorend tot de Goudgroene natuurzone, wordt inderdaad aangetast door de komst van het Energielandgoed. Hierover vindt nauw overleg plaats met de Provincie Limburg. Uit dit overleg bleek dat de toepassing van de saldo-benadering niet de gewenste wijze is. In overleg met de Provincie wordt uitvoering gegeven aan artikel 2.6.5 van de omgevingsverordening. Dit vanwege de zeer geringe aantasting van het gebied en de voorziene compensatie, inclusief beschikbare ruimte hiervoor aan de zuidzijde van het plangebied.</p> <p>Het compensatieplan wordt als bijlage bij het definitieve plan opgenomen.</p>	<p>De zienswijze leidt tot aanpassing van de regels en de toelichting van het bestemmingsplan.</p>
------	---	---	--

	<p>gekregen nog geen nagestreefd natuurdoeltypen kennen dat is vastgelegd op de beheertypenkaart en de ambitiekaart van het Provinciaal Natuurbeheerplan. Daar komt bij dat op grond van de bestemming 'natuur' bestaand agrarisch gebruik blijft toegestaan, wat dus ook niets met natuurontwikkeling van doen heeft.</p> <p>Daar komt dan nog bij, als indiener het goed begrijpt, dat er voor wat betreft het verloren gaan van de Zilvergroene natuurzone geen saldobenadering wordt toegepast. Dat kan reeds vanwege het aanzienlijke areaalverlies geen stand houden.</p>		
8.13	<p>Volgens indiener is het bestemmingsplan voorts in strijd met artikel 2.4.4 (Kantoren) en artikel 2.4.5 (Bedrijventerrein). De plantoelichting geeft weliswaar uitvoerig de juridische kaders weer (en de beleidsmatige invulling daarvan), maar de toetsing daaraan is vervolgens zeer beperkt.</p> <p>Indiener bestrijdt dat het regionale beleid voor kantoren en bedrijventerreinen (en daarmee het bepaalde in de provinciale verordening) niet van toepassing is. De 'constructie' van een fictieve koppeling van een omvangrijk kantoor/ bedrijfsverzamelgebouw met een windturbine en zonneveld, kan het toepassingsbereik van de verordening en het beleid niet opeens beperken. Indien dat wel het geval zou zijn, dan zal in de nabije toekomst het landelijk gebied snel volstromen met kantoorgebouwen (met een zonneveld of windturbine daarnaast).</p>	<p>Wij zijn het niet eens met de stelling van de indiener dat we een fictieve koppeling hebben gemaakt van een omvangrijk kantoor/bedrijfsverzamelgebouw met een windturbine en zonneveld. Het Energielandgoed is geen regulier bedrijventerrein zoals De Flammert, maar een terrein specifiek bedoeld voor een bedrijfsverzamelgebouw uitsluitend ten behoeve van aan het Energielandgoed verbonden bedrijven. Dit is ook in artikel 5 van de regels zo vastgelegd. Wij verwachten dat het Energielandgoed specifieke innovatieve bedrijven aantrekt die juist in combinatie met het Energielandgoed een plek zoeken. Bedrijven die geen verbinding hebben met het Energielandgoed kunnen op De Flammert terecht.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>
8.14	<p>Het ontwerpbestemmingsplan is in strijd met het gemeentelijke beleid, waarin het uitgangspunt 'eerst lokaal kleinschalig, daarna pas lokaal grootschalig' ..... Dit geldt te meer, nu ook de commissie m.e.r. vaststelt dat er meer productiever-</p>	<p>Voor de beantwoording van deze zienswijze verwijzen we naar de thematische beantwoording in hoofdstuk 3 van deze nota met betrekking tot de zonneladder en de meeropbrengsten van het Energielandgoed.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>

	<p>mogen wordt gerealiseerd dan nodig. Het doel is energieneutraliteit en dat wordt nu overproductie. Reden te meer om te kiezen voor een kleinere schaalgrootte. Doordat er minder productievermogen nodig is, zet dit ook de locatiekeuze onder druk. De voornaamste reden waarom voor Wellsmeer is gekozen is namelijk de invulling van de benodigde energieproductiebehoefte (Vgl. het advies van de Commissie m.e.r., p. 4).</p> <p>Gelet op het voorgaande citaat geldt in algemene zin dat het MER onzorgvuldig en onnavolgbaar tot stand is gekomen. Er lijken doelredeneringen te zijn gehanteerd gericht op opbrengstmaximalisatie, waar het milieubelang steeds moet wijken. Derhalve kan dit MER niet aan de besluiten ten grondslag worden gelegd.</p>	<p>Het is niet de insteek van het MER geweest om het meest milieuvriendelijke alternatief te ontwikkelen. Wel heeft het MER tot doel alle benodigde milieu informatie inzichtelijk weer te geven, zodat het milieubelang een volwaardige rol speelt in de besluitvorming. Het MER heeft eerst op gebiedsniveau een afweging gemaakt, om vervolgens tot een voorkeursmodel met varianten voor wind te komen. De effecten hiervan zijn inzichtelijk gemaakt en er is voor het VKM met één van deze varianten voor wind gekozen.</p>	
8.15	<p>De in het ontwerpbestemmingsplan opgenomen onderbouwing ten aanzien van het 'stikstofonderzoek' is ondeugdelijk. Voor zover het voorliggende (ontwerp)bestemmingsplan afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor nabijgelegen Natura 2000-gebieden (Maasduinen, Boschhuizerbergen en andere gebieden), kan het uitsluitend worden vastgesteld als op grond van een passende beoordeling de zekerheid is verkregen dat het plan de natuurlijke kenmerken van die Natura 2000-gebieden niet zal aantasten. Daarbij moet worden gezien of met de realisatie en ingebruikname van het energielandgoed ten tijde van de vaststelling van het plan ten opzichte van de feitelijk aanwezige, planologisch legale situatie, een toename plaatsvindt van stikstofdepositie op overbelaste stikstofgevoelige natuurwaarden in de omliggende Natura 2000-gebieden.</p> <p>Hoewel op het eerste oog al duidelijk is dat dit een plan is</p>	<p>Zie ook de reactie op 8.5.</p> <p>Er is, in tegenstelling tot wat indiener stelt strikt genomen geen passende beoordeling nodig als in een voortoets significant negatieve effecten kunnen worden uitgesloten. Dit is gebeurd, zowel voor stikstof als voor andere mogelijke effecten op Natura2000. Voor stikstof is de motivatie gebaseerd op interne saldering met verdwijnende stikstofbronnen. Dit mag in een voortoets.</p> <p>De Commissie m.e.r. heeft ook niet gesteld, zoals indiener stelt, dat een passende beoordeling opgesteld moet worden. Commissie m.e.r. heeft geadviseerd in een passende beoordeling te onderbouwen dat het plan per saldo niet zal leiden tot een toename van stikstofdepositie maar daar een voetnoot aan toegevoegd dat de passende beoordeling ook kan worden gelezen als oriëntatiefase habitattoets (voortoets) als kan worden vastgesteld dat er geen kans bestaat op significante</p>	<p>De zienswijze leidt tot aanpassing van de toelichting van het bestemmingsplan.</p>

<p>dat significante effecten op omliggende Natura 2000-gebieden kan hebben (Natura 2000-gebied Maasduinen ligt op een steenworp afstand) ontbreekt een passende beoordeling. Dit ook in weerwil van het advies van de Commissie MER (p.5).</p> <p>Er wordt enige onderbouwing gegeven. Aan de plantoelichting zijn namelijk drie Aerius berekeningen gehecht, waarvoor geldt dat deze berekeningen (anders dan te doen gebruikelijk in het kader van een transparante en zorgvuldige voorbereiding) niet van een leeswijzer/inputdocument of enig andere toelichting zijn voorzien.</p> <p>Het niet verstrekken van een toelichting op de Aerius-berekeningen is onaanvaardbaar, omdat de gevolgde redenering voor belanghebbenden navolgbaar moet zijn. Voorts geldt dat het bevoegd gezag zich moet vergewissen van de juistheid van hetgeen door deskundigen (hier: de door Pondera uitgevoerde Aerius-berekeningen) wordt aangeleverd. Naar de huidige stand van zaken is sprake van een fundamenteel gebrek.</p> <p>Uit de summiere plantoelichting over het stikstofonderzoek zou mogelijk moeten worden afgeleid dat het standpunt is dat vanwege het beëindigen van de bemesting van de landbouwgronden, bij wijze van salderen, geconcludeerd zou kunnen worden dat er geen toename van depositie plaatsvindt en dat om die reden is afgezien van het opstellen van een passende beoordeling.</p> <p>Die conclusie kon/kan echter niet getrokken worden. Duidelijk is namelijk dat een passende beoordeling niet kan worden gemist, omdat het verrekenen met het bemesten in</p>	<p>gevolgen op Natura 2000-gebieden.</p> <p>Echter is aanvullend op het ontwerpbesluit de natuurparagraaf aangevuld, waarin tevens de resultaten van de in de natuurtoets aangekondigde veldonderzoeken zijn verwerkt. Deze aanvulling, welke dezelfde informatie bevat als een passende beoordeling, leidt niet tot wijziging van de inzichten ten aanzien van de effecten op natura 2000-gebieden.</p> <p>Redenering van indiener kan niet worden gevolgd. Uit de Aeriusberekeningen blijkt dat het verdwijnen van de stikstof van bemesting saldeert met de toename van stikstof van de ontwikkeling en het gebruik van het Energielandschap. Dit is tevens het geval na berekeningen met de meest recente versie van Aerius. In deze versie is met nieuwe data gerekend ten aanzien van emissies van voertuigen/machinerie. Ook is hierbij rekening gehouden met het heersende verkeersbeeld en de vervoersbewegingen ten behoeve van de aanleg en gebruiksfase. De berekeningen zijn aan het definitieve besluit toegevoegd.</p> <p>We zijn het eens met de indiener dat er een toelichting bij de Aerius berekeningen hoort. Deze zullen we toevoegen bij de nieuwe berekeningen op basis van de versie van Aerius van 15 oktober 2020.</p> <p>De aanleg van wegen, kabels en dergelijke maken onderdeel uit van de omvang van de werkzaamheden ten tijde van de aanleg.</p> <p>Het aantal verkeersbewegingen in het verkeersonderzoek is geënt op de verkeersveiligheid in het gebied. Hieruit blijkt dat bij 100.000 bewegingen er nog altijd sprake is van een veilige situatie. De vergelijking met het bezoekerscentrum in Oisterwijk is niet als een representatieve vergelijking gehanteerd.</p>	
---	---	--

	<p>zowel de gebruik- als aanlegfase geen soelaas kan bieden. Reeds op basis van de eigen invoergegevens moet ten aanzien van de aanlegfase worden vastgesteld dat de toename in depositie NO_x vanwege de aanleg substantieel is en daarvoor geen saldo beschikbaar is.</p> <p>De opmerking in de plantoelichting dat de aanleg en de exploitatie van het energielandgoed kan worden gesaldeerd tegen het saldo aan stikstofdepositie dat wordt gecreëerd door het stoppen van bemesting, is dus onjuist. Een vergelijkbare conclusie moet getrokken worden voor de gebruiksfase (bijlage 4 van de plantoelichting).</p> <p>Voorts geldt dat (ook zonder nadere toelichting) op onderdelen al volstrekt helder is dat een onrealistische Aeriusberekening is uitgevoerd. Er is steeds sprake van substantiele onderschattingen van deposities. Bijvoorbeeld ten aanzien van het aantal verkeersbewegingen. In bijlage 10 van het MER is een verkeersonderzoek opgenomen. Daarin is de verkeersaantrekkende werking van alleen het bezoekerscentrum beschouwd en wordt de volgende vergelijking gegeven: <i>"Ter vergelijking is het bezoekersaantal van Natuurmonumentenbezoekerscentrum Groot Speijck in Oisterwijk benomen. Groot Speijck is een regionaal bekend bezoekerscentrum met horeca faciliteiten en een informatiecentrum. Jaarlijks komen hier circa 100.000 bezoekers. Uitgaande dat 75% van de bezoekers in het weekend komen, zijn dit circa 700 bezoekers per dag (104 weekenddagen per jaar)."</i> Dat is exclusief bedrijfsverzamelgebouw.</p> <p>Omwille van het borgen van de stikstofdepositie (en de uitgangspunten van de berekeningen) is in de planregels echter geregeld dat het energielandgoed jaarlijks door</p>	<p>Het vastgestelde aantal verkeersbewegingen is als voldoende geacht voor het uitoefenen van de bestemde functies. Dit mede vanwege de beperking ten aanzien van bewegingen van voertuigen met brandstofmotoren. Deze specifieke beperking geeft voldoende ruimte om essentieel geachte bewegingen te allen tijde toe te staan in de energieboulevard.</p>	
--	--	---	--

<p>maximaal 15.000 auto's met verbrandingsmotor bezocht mag worden (en dat een bus gelijk wordt gesteld aan 3 auto's). .</p> <p>Dat betekent dus dat er gemiddeld nog geen 41 auto's per dag naar het energielandgoed rijden (met een verbrandingsmotor). Dus naar het bezoekerscentrum (met ondersteunende horeca) én het bedrijfsverzamelgebouw. Dat is natuurlijk volstrekt niet realistisch en levensvatbaar, hetgeen eveneens betekent dat het bestemmingsplan ook op dit punt niet uitvoerbaar is.</p> <p>Dat het plan op dit punt geen stand kan houden, volgt verder uit de opmerking in de plantoelichting dat voor het bezoekerscentrum en het bedrijfsverzamelgebouw ongeveer 258 parkeerplaatsen beschikbaar zullen zijn. Bij een volledige bezetting, zou dat meer dan 130.000 verkeersbewegingen impliceren. Ook hieruit volgt dat artikel 5.3 van de planregels onuitvoerbaar is en de stikstofberekeningen opnieuw dienen te worden uitgevoerd (waarbij de meest actuele versie van de Aerius calculator moet worden gebruikt).</p> <p>Belangrijk is verder de constatering dat ten aanzien van het gehele machinepark (aanlegfase), maar ook de gebruiksfase, zeer emissiearm is gerekend (bouwjaar >2014, dat wil zeggen STAGE klasse IV en gasloos gebruik). Ten aanzien van de aanlegfase wordt er geen motivering gegeven waaruit volgt dat in dit geval met STAGE klasse IV gerekend mag worden. Dergelijk materiaal moet wel daadwerkelijk beschikbaar zijn, hetgeen zelden het geval is. Let wel, een andere (meer gebruikelijke) STAGE klasse (IIIB) levert al tot een factor 10 meer stikstofdepositie op.</p> <p>De in de Aerius-berekeningen opgenomen uitgangspunten,</p>		
---	--	--

	<p>waaronder ook de emissieloze/gasloze gebruiksfase, moeten vervolgens ook in de planregels worden geborgd. Zie bijvoorbeeld ABRvS, 25 maart 2020, ECLI: NL:RVS:2020:880.</p> <p>Tot slot, voor de uit te voeren nieuwe Aerius berekeningen en toelichting daarop kan in ieder geval alvast gewezen worden op het volgende. Er is voor de aanlegfase gerekend tot de kruising van de Wezerweg en Veenweg, maar dit is geen doorgaande weg. Er moet gerekend worden tot de N271 (dit is in de MER wel op deze manier gedaan). Het vrachtverkeer voor het zonnepark en de windturbines lijkt enkel uit Duitsland te komen (?). En de emissies voor aanleg wegen, kabels, dempen watergang en het aanleggen van een nieuwe watergang, ontbreken vooralsnog.</p>		
8.16	<p>Indiener heeft reeds aangegeven dat het leefgebied van de das wordt verstoord. Daarvoor is geen ontheffing verleend. Ook overigens is het plan voor wat betreft dit onderdeel zeer prematuur ter inzage gelegd.</p> <p>De aanvulling op het MER (waaronder het onderdeel natuur) is er nog niet. Dus kan ook niet worden nagegaan of het MER en de besluiten op elkaar aansluiten. De commissie MER heeft de ontwerpbesluiten bovendien niet beoordeeld. Het milieubelang is daarom onvoldoende en bovendien in een onjuiste volgorde bij de voorbereiding van de besluiten betrokken. Dit gebrek noopt tot een hernieuwde ter inzage legging van de documenten (met aanvulling MER en aanvullend toetsingsadvies).</p> <p>Naast dit procedurele gebrek, is naar de huidige stand van zaken ook inhoudelijk sprake van een gebrekkig besluit, nu het bestemmingsplan niet uitvoerbaar moet worden geacht.</p>	<p>Uit veldonderzoek is gebleken dat de Dassenburcht in het zuidwesten van het plangebied actief gebruikt wordt. Dit inzicht heeft geleid tot een aanpassing van de plannen, waarin de burchten niet worden aangetast. Ten aanzien van de aanleg van de zonnepanelen en het verlies aan foerageergebied wordt een ontheffing inclusief compensatie aangevraagd.</p>	<p>De zienswijze leidt tot aanpassing van toelichting en regels van het bestemmingsplan en de omgevingsvergunning voor de zonnepanelen.</p>

	Bijvoorbeeld ABRvS, 21 januari 2015, ECLI:NL:RVS:2015:100:		
8.17	<p>In het akoestisch onderzoek dat aan het ontwerpbestemmingsplan ten grondslag ligt wordt geen rekening gehouden met de invulling van de energieboulevard (bedrijfsverzamelgebouw). Nu voor deze bestemming ook geen milieucategorie is opgenomen, is onduidelijk waarmee gerekend moet worden. In algemene zin is overigens nagelaten om de planologisch maximale mogelijkheden, inclusief de afwijkingmogelijkheden, te beschouwen.</p> <p>Er is in het uitgevoerde onderzoek geen rekening gehouden met windturbines welke gesitueerd zijn in Duitsland, op een zeer beperkte afstand. Een goed woon- en leefklimaat kan niet worden gegarandeerd. Onderzoek naar de cumulatieve effecten is verplicht gesteld middels de ontwerpbesikking wind in voorschrift 4.1.2.5, maar had reeds moeten zijn uitgevoerd om een oordeel te kunnen geven over de ruimtelijke aanvaardbaarheid van het plan.</p> <p>Voorts stelt indiener vast dat de woning aan Wellsmeer 1 a moet worden geamoveerd of betrokken bij het Energielandgoed, maar wel positief is bestemd. Van een goede ruimtelijke ordening is en kan geen sprake zijn.</p>	<p>Het akoestisch onderzoek gaat in paragraaf 3.8 in op de cumulatieve effecten van de windturbines uit het VKM met de windturbines uit Duitsland. In het MER wordt dit behandeld in paragraaf 17.3 en maken derhalve onderdeel uit van de overwegingen voorafgaand aan de besluitvorming.</p> <p>In de beantwoording bij 8.9 hebben we aangegeven dat de milieucategorie bedrijven wordt beperkt tot categorie 1 en 2 (en daarmee gelijk te stellen bedrijven).</p> <p>Voor de onderbouwing van de relevante geluidsbronnen voor het akoestisch onderzoek verwijzen we naar de beantwoording van zienswijze 7.16.</p> <p>Indiener stelt terecht dat de algemene afwijkingmogelijkheid uit artikel 17.1 onder a (afwijken van 10% van maten, afmetingen en percentages in de regels) niet is meegenomen in de onderzoeken. Het bestemmingsplan zal hierop worden aangepast. Windturbines en zonnepanelen worden uitgesloten van deze afwijkingregel.</p> <p>De woning aan Wellsmeer 1a is niet als woning bestemd, zowel op de verbeelding als in de regels. Ter plaatse van de huidige woning is in het bestemmingsplan de bestemming 'Energielandgoed' opgenomen. Zie tevens artikel 2.2.3.4 in de toelichting.</p>	De zienswijze leidt tot aanpassing van de regels van het bestemmingsplan.
8.18	<p>Met de risicocontouren van de inrichting van indiener is geen rekening gehouden in het onderzoek. Zo ligt de vergister van indiener op 180 meter afstand van een van de turbines. Geen rekenschap is gegeven van de aanwezige bedrijfswoningen.</p>	<p>Er is rekening gehouden met de risicocontouren van de windturbines en de aanwezige relevante inrichtingen, waaronder de vergister van indiener. Figuur 17.37 uit het MER laat zien dat de 10-6 contour van de in het bestemmingsplan opgenomen voorkeursmodel niet ligt over de locatie van de biovergisters. Tevens wordt in paragraaf 17.11.2 geconcludeerd dat er geen</p>	De zienswijze leidt tot aanpassing van de verbeelding en regels van het bestemmingsplan.

		<p>kwetsbare objecten aanwezig zijn nabij de bestaande biovergistingsinstallaties. Verhoging van het risico van deze installatie leidt niet tot een significant risicoverhoging voor de omgeving van de biovergistingsinstallaties.</p> <p>Wel dient de verbeelding van het plan aangepast te worden op basis van de zienswijze van indiener. De huidige verbeelding maakt het mogelijk om windturbines op een andere locatie, doch binnen de wiekoverslag van de maximale afmeting, te realiseren. Dit is niet in lijn met de onderzoeksopgave in het MER en wordt derhalve aangepast.</p>	
8.19	In het ontwerpbestemmingsplan is geen ruimte gereserveerd voor realisatie van extra waterberging, wat wel benodigd is (4.000 m ³). Hier is een voorwaardelijke verplichting op zijn plaats.	In de watertoets is inderdaad benoemd dat 4.000 m ³ extra waterberging nodig is om de toename aan verhard oppervlak te compenseren. In de watertoets is tevens benoemd dat in het plangebied voldoende ruimte is om dit te realiseren en deze benodigde berging mede zal worden gerealiseerd bij de ontwikkeling van de natte natuurzone. Een voorwaardelijke verplichting borgt inderdaad dat deze berging ook daadwerkelijk gerealiseerd wordt. In het definitieve bestemmingsplan wordt een dergelijke voorwaardelijke verplichting opgenomen.	De zienswijze geeft aanleiding de regels van het bestemmingsplan aan te passen.
8.20	Een voorwaardelijke verplichting in verband met radarverstoring is niet op zijn plaats voor wat betreft de radarverstoring, maar dient reeds uitgevoerd te zijn in het kader van de planvoorbereiding.	Uit berekeningen van TNO blijkt dat er toelaatbare hinder op de werking van de defensieradar optreedt door de realisatie van de windturbines. Hierdoor is het voornemen uitvoerbaar. Er is een verzoek tot een verklaring van geen bedenkingen ingediend bij het Ministerie van Defensie. Omdat deze verklaring nog niet is ontvangen voorafgaand aan definitieve besluitvorming, is een voorwaardelijke verplichting in het bestemmingsplan opgenomen.	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.
8.21	In de plantoelichting staat vermeld dat het MER aanleiding vormt om de voorkeursvariant met het grote cluster voor	De afweging tot het voorkeursmodel die is opgenomen in het bestemmingsplan is niet opgenomen in het Milieueffectrapport.	Deze zienswijze geeft aanleiding het bestem-

	windenergie te gebruiken als de basis voor het bestemmingsplan (p.56). Hiervoor is reeds opgemerkt dat deze voorkeursvariant helemaal niet volgt uit het MER. In zoverre is er sprake van een onzorgvuldige voorbereiding. Voorts staat in de plantoelichting dat de in de MER genoemde mitigerende maatregelen bij de verdere planuitwerking worden betrokken. Onduidelijk is wat hiermee wordt bedoeld en welke mitigerende maatregelen bij verdere planuitwerking zijn betrokken. Het lijkt er juist op dat er geen mitigerende maatregelen zijn doorvertaald in het plan, maar volstaan is met een ter inzage legging en het vooruitschuiven van nader onderzoek als gevolg van de bevindingen in het MER (overbodig programma windenergie, natuur, radarverstoring etc.).	<p>Dit is ook niet verplicht. Wel dient het MER de informatie te leveren die noodzakelijk is tot het maken van de afweging. Deze was aanwezig tijdens het ontwerpbesluit en is aangevuld voorafgaand aan het definitieve besluit. Er is hierdoor sprake van een zorgvuldige voorbereiding van het besluit.</p> <p>Ten aanzien van de mitigerende maatregelen wordt bedoeld op maatregelen om slagschaduw en geluidsoverlast boven de normen uit het activiteitenbesluit te voorkomen. Deze zijn in cumulatieve situatie met betrekking tot geluid niet voldoende geborgd in het bestemmingsplan en met betrekking tot slagschaduw en geluid in de vergunningen. Dit wordt aangepast in de definitieve besluiten en wordt voor geluid geborgd in het vast te stellen bestemmingsplan.</p>	mingsplan en de omgevingsvergunning voor de windturbines aan te passen.
8.22	De afwijkingmogelijkheid van artikel 17.1 onder a (10%) is niet betrokken in de sectorale onderzoeken. Een bouwhoogte van 10 meter (!) voor innovatieve zonneparken is ruimtelijk onaanvaardbaar en dient naar beneden te worden bijgesteld. Verder geldt dat binnen de aanduiding windturbine veel verschillende posities van de turbines mogelijk zijn, terwijl de inhoudelijke onderzoeken niet uitgaan van een dergelijke 'marge'.	<p>Indiener stelt terecht dat de algemene afwijkingmogelijkheid uit artikel 17.1 onder a (afwijken van 10% van maten, afmetingen en percentages in de regels) niet is meegenomen in de onderzoeken. Het bestemmingsplan zal hierop worden aangepast. Windturbines en zonnepanelen worden uitgesloten van deze afwijkingregel.</p> <p>Er is in het MER en voor de vergunningaanvraag rekening gehouden met een bandbreedte voor zonnevelden en windturbines. Op basis hiervan zijn de sectorale onderzoeken uitgevoerd die aansluiten bij de planologische mogelijkheden die met de voorgenomen besluiten worden gerealiseerd.</p>	Deze zienswijze leidt tot aanpassing van de regels van het bestemmingsplan.
8.23	Ten onrechte is voor de ontwerpomgevingsvergunning wind geen welstandtoetsing uitgevoerd. Indiener wordt graag nog in de gelegenheid gesteld om die toetsing te beoordelen en daarop te reageren. Eerder kan de omgevingsvergunning niet worden verleend, anders zou slechts eerst in beroep het onderdeel welstand aan de orde kunnen komen. Daarbij is	Er is voor de ontwerp omgevingsvergunning wel een welstandstoets uitgevoerd. Het advies is positief en vormt dan ook geen weigeringsgrond voor de vergunning. Het advies heeft niet ter inzage gelegen, maar is, in tegenstelling tot onderzoeken, geen onderdeel van de onderbouwing van de vergunning. Zoals gezegd kan een negatief welstandadvies alleen een weigerings-	De zienswijze leidt tot aanpassing van de omgevingsvergunningen voor de zonnevelden en windturbines.

	<p>onder meer reflectie van belang en de landschappelijke inpassing.</p>	<p>grond vormen voor het verlenen van een vergunning. Gezien het positieve advies is hiervan geen sprake. Er is, op advies van de welstandcommissie, voor gekozen de hoogte van de windturbines landschappelijk te onderbouwen. Het advies van welstand wordt verwerkt in de omgevingsvergunningen.</p>	
8.24	<p>De aangevraagde bouwhoogte in de ontwerpomgevingsvergunning wind kan niet worden vergund, zolang niet duidelijk is of de bouwhoogte aanvaardbaar is. Onaanvaardbaar is dat een bouwhoogte wordt vergund, terwijl pas 10 weken voor de start bouw zal blijken, zonder rechtsbeschermingsmogelijkheid van derden, of deze bouwhoogte onaanvaardbaar is (volgens in artikel 5.2.3. opgenomen voorwaardelijke verplichting).</p>	<p>De aangevraagde bouwhoogte betreft een bandbreedte, hierdoor is zowel de minimale als de maximale bouwhoogte aangevraagd. De voorwaardelijke verplichting heeft betrekking op een deel van deze bandbreedte. Hierdoor is de vergunning uitvoerbaar, passend binnen het bestemmingsplan en derhalve van rechtswege te verlenen.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>
8.25	<p>Voorts stelt indiener vast dat in de aanvraag omgevingsvergunning wind op verschillende plekken wordt aangegeven dat de woning aan Wellsmeer 1a wordt geamoveerd of betrokken bij het Energielandgoed. Deze noodgreep is evident noodzakelijk om tot een haalbaar plan te komen en om aan de normen te kunnen voldoen (de redenering is dat de woning alsdan geen gevoelig object is en daarom niet hoeft te worden getoetst aan de norm). Een vergelijkbare redenering werkt door in de onderbouwing van het ontwerpbestemmingsplan. Het amoveren van de woning of het betrekken bij het Energieland is echter niet geborgd. Sterker, de woning is positief bestemd. Het is evident dat om deze reden omgevingsvergunning wind niet verleend kan worden en het ontwerpbestemmingsplan niet kan worden vastgesteld.</p>	<p>De woning aan Wellsmeer 1a is niet als woning bestemd, zowel op de verbeelding als in de regels. Ter plaatse van de huidige woning is in het bestemmingsplan de bestemming 'Energielandgoed' opgenomen. Zie tevens artikel 2.2.3.4 in de toelichting.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>
8.26	<p>Een onderzoek naar de externe veiligheidsrisico's (onder meer vanwege de aanwezigheid van de inrichting van</p>	<p>Het MER bevat de benodigde informatie ten aanzien van externe veiligheid, om te kunnen besluiten over de omgevingsvergunningen.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het</p>

	indiener) ontbreekt in de ontwerpomgevingsvergunning wind.	ning. In de besluitvorming van de omgevingsvergunning is hier dan ook gebruik van gemaakt.	bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.
8.27	Volgens indiener had in het onderzoek naar slagschaduw ook gekeken moeten worden naar de effecten op de bedrijfswoningen, uitgaande van de maximale (worst case) planologische invulling.	Onduidelijk is op welke bedrijfswoningen indiener doelt. De woningen in en in de directe nabijheid van het Wells Meer zijn alle meegenomen in het onderzoek naar slagschaduw. Zo ook de te amoveren woning op Wellsmeer 1A. Bijlage 3 van het akoestisch en slagschaduwonderzoek geeft hier meer duidelijkheid over.	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.
8.28	Tot slot is uit het akoestisch onderzoek af te leiden dat geluidnormen worden overschreden onder meer vanwege de cumulatie met de 'Duitse windturbines'. Dit is ook relevant in het kader van een goede ruimtelijke ordening. Dat geldt ook voor zover het akoestische onderzoek cumulatieberekeningen uitvoert voor het windpark met de energieboulevard en de verkeersaantrekkende werking daarvan, maar geen rekening houdt met de bestaande bedrijvigheid en de Duitse windturbines.	In het akoestisch onderzoek is rekening gehouden met de windturbines van het voornemen, de windturbines uit Duitsland en de verkeersaantrekkende werking van het voornemen. Op basis hiervan is geconcludeerd dat er sprake is van een goede ruimtelijke ordening. Te nemen mitigerende maatregelen zijn in cumulatieve situatie met betrekking tot geluid niet voldoende geborgd in het bestemmingsplan en in de vergunningen. Dit is aangepast in de definitieve besluiten en wordt geborgd in het vast te stellen bestemmingsplan.	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.
8.29	Ook ten aanzien van de omgevingsvergunning zon geldt dat ten onrechte geen welstandtoetsing is uitgevoerd. Indiener wordt graag nog in de gelegenheid gesteld om die toetsing te beoordelen en daarop te reageren. Eerder kan de omgevingsvergunning niet worden verleend, anders zou slechts eerst in beroep het onderdeel welstand aan de orde kunnen komen.	Er is voor de ontwerp omgevingsvergunning wel een welstandstoets uitgevoerd. Het advies is positief en vormt dan ook geen weigeringsgrond voor de vergunning. Het advies heeft niet ter inzage gelegen, maar is, in tegenstelling tot onderzoeken, geen onderdeel van de onderbouwing van de vergunning. Zoals gezegd kan een negatief welstandadvies alleen een weigeringsgrond vormen voor het verlenen van een vergunning. Gezien het positieve advies is hiervan geen sprake. Het advies is verwerkt in de omgevingsvergunningen.	De zienswijze leidt tot aanpassing van de omgevingsvergunningen voor de zonnevelden en windturbines.

8.30	<p>Zoals eerder gesteld dient in het kader van de ontwerpomgevingsvergunning zon ook een omgevingsvergunning voor werken te worden aangevraagd, te meer nu uit de aanvraag volgt dat het roeren van de grond niet alleen plaatsvindt door het bouwen van de panelen, maar bovendien onderhoudspaden worden aangelegd en de bekabeling wordt ingegraven.</p>	<p>Het exacte tracé en de locatie van de werkzaamheden ten aanzien van de parkbekabeling is nog niet bekend. Dit wordt later ingevuld.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>
8.31	<p>Voorschriften om reflectie te beperken zijn ten onrechte niet opgenomen in de ontwerpomgevingsvergunning zon.</p>	<p>In het bestemmingsplan 'Energieilandgoed Wells Meer' is in paragraaf 4.6 een onderbouwing met betrekking tot het aspect gezondheid opgenomen. Hierin is onder andere lichtreflectie van zonnepanelen meegenomen, waarbij wordt verwezen naar bijlage 5 van het MER. Geconcludeerd wordt dat er geen reden is om aan te nemen dat er negatieve gezondheidseffecten optreden.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>
8.32	<p>Ook ten aanzien van de water gerelateerde ontwerpbesluiten kan indiener zich niet aan de indruk onttrekken dat er sprake is van haastwerk. Er is in zijn geheel geen onderzoek gedaan naar de effecten van de verlegging van de primaire watergangen. Dit is doorgeschoven naar een later stadium, terwijl dit (als het vanwege negatieve effecten) niet mogelijk zou zijn, direct impact heeft op de (gebruiks)mogelijkheid op en rondom het energieilandgoed.</p> <p>Het ecologisch inrichten van de Molenbeek alsmede de om te leggen watergangen zal de afvoerende functie negatief beïnvloeden. Indiener heeft niet kunnen vaststellen wat de gevolgen hiervan zijn voor de eigen percelen. Er wordt reeds een vergunning in ontwerp opgesteld, terwijl er nog vervolgonderzoek moet plaatsvinden (zie hieronder een citaat) en mitigerende maatregelen niet geborgd zijn. Daardoor</p>	<p>Deze zienswijze wordt door het waterschap beantwoord in het kader van de watervergunning.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>

	ontstaat voor (de bedrijfsvoering van) indiener een volstrekt (rechts)onzekere situatie. Dit is onaanvaardbaar, te meer nu het grondwaterniveau ter plaatse al eens boven het maaiveld is uitgekomen (juni 2016).		
8.33	Het realiseren van het energielandgoed zou kansen moeten bieden om het watersysteem robuuster te maken, maar die worden niet gegrepen. De oprichting van de installaties inclusief bebouwing en wegen zorgen nu juist voor meer afstromend water richting oppervlaktewater. Het "dichtslaan" van de bodem onder zonnepanelen maakt dat er sprake is van een reductie van infiltratiecapaciteit (op dit punt moet in kader van ecologie ook nog een nadere beoordeling plaatsvinden). Het energielandgoed zorgt naar de huidige stand van zaken voor meer problemen die met het creëren van een robuuster watersysteem later alsnog moeten worden opgelost.	In de watertoets is beschreven dat hemelwater van de zonnepanelen af kan stromen en in de bodem kan infiltreren. Hierdoor slaat de bodem niet volledig dicht. In het geohydrologisch rapport is beschreven hoe met mitigerende maatregelen eventuele negatieve effecten worden voorkomen. Op basis van de resultaten van dit rapport verwachten we niet dat er problemen worden veroorzaakt in het robuust water systeem. Het geohydrologisch rapport wordt opgenomen in de waterparagraaf van en als bijlage bij het bestemmingsplan.	De reactie leidt tot aanpassing van de toelichting van het bestemmingsplan.
8.34	De aanvraag watervergunning heeft enkel betrekking op zonnepanelen en windturbines. Met de energieboulevard (bedrijfsverzamelgebouw en bezoekerscentrum) is geen rekening gehouden. Een primaire watergang (Wellsmeerlossing) wordt gedempt en "gecompenseerd" met een tertiaire watergang. Er is onvoldoende rekening gehouden met de gevolgen van de afsluiting van de Wellsmeerlossing bovenstrooms (vanuit Duitsland). Na verlegging is deze niet meer aangesloten richting Molenbeek.	De watervergunning heeft inderdaad enkel betrekking op zonnepanelen en windturbines omdat voor de realisatie van deze elementen een demping van de watergangen noodzakelijk is. Voor de energieboulevard is dit niet noodzakelijk, daarom is deze niet opgenomen in de vergunningsaanvraag. De effecten van het dempen van de watergangen zijn nader onderzocht in een geohydrologisch onderzoek (te vinden via: https://www.energielandgoedwellsmeer.nl/energielandgoed-wells-meer/downloads). Uit dit onderzoek blijkt dat de waterstanden inderdaad veranderen, waarbij natte plekken in Duitse landbouwgebieden kunnen ontstaan. Voor overige functies zullen geen effecten of effecten die nog steeds voldoen aan de norm optreden. Indien nodig	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.

		treffen we mitigerende maatregelen om eventuele effecten te voorkomen.	
8.35	In de aanvraag watervergunning is onduidelijk in hoeverre het behoud van de watergangen is gegarandeerd. Niet duidelijk is of er voldoende waterberging wordt gecompenseerd. Er is geen rekening gehouden met verhard oppervlak van wegen en de energieboulevard. Er wordt in de aanvraag (p. 13) weliswaar gesuggereerd dat de ecohydrologische waarden worden verbeterd, maar onduidelijk is op basis waarvan dit wordt geconcludeerd.	<p>De watervergunning is gericht op de zonnepanelen en windturbines omdat hiervoor watergangen moeten worden gedempt. In de watertoets is benoemd dat 4.000 m³ extra waterberging nodig is om de toename aan verhard oppervlak (wegen en bebouwing) te compenseren. In de watertoets is tevens benoemd dat in het plangebied voldoende ruimte is om dit te realiseren. Een voorwaardelijke verplichting borgt inderdaad dat deze berging ook daadwerkelijk gerealiseerd wordt. In het definitieve bestemmingsplan wordt een dergelijke voorwaardelijke verplichting opgenomen.</p> <p>Door wijzigingen in de watergangen worden grondwaterstanden verhoogd. Deze verhoging biedt meer ruimte voor ecohydrologische waarden. Vegetaties van gebieden met een hoge grondwaterstand zijn namelijk doorgaans rijk aan soorten. We hebben de huidige ecohydrologische waarden in het gebied niet precies inzichtelijk gemaakt, maar te verwachten is dat door stijgende grondwaterstanden andere én meer vormen van soorten ecohydrologische waarden zich in het gebied zullen begeven.</p>	De zienswijze leidt tot aanpassing van de regels van het bestemmingsplan.
8.36	De waterhuishouding (in al haar aspecten) is aldus nog niet volledig in beeld (vgl. p. 16 van de aanvraag alsmede het geohydrologisch onderzoek van Antea van 15 juli 2020). Het ter inzage leggen van een ontwerpwatervergunning is derhalve wel erg prematuur.	Deze zienswijze wordt door het waterschap beantwoord in het kader van de watervergunning.	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.
8.37	Gelet op de voorgaande punten uit de zienswijze kan	Wij hebben naar aanleiding van uw zienswijze verschillende	De zienswijze leidt niet

	<p>indiener zich niet aan de indruk onttrekken dat de voorbereiding van de ter inzage legging van de ontwerp besluiten haastwerk is geweest. Dit terwijl de planologische inbreuk van het plan en de impact van de gecoördineerde besluiten en daarmee de inbreuk op de belangen van indiener zeer groot is.</p> <p>Gelet op het voorgaande verzoekt indiener u dan ook om deze zienswijze gegrond te verklaren, de bestemmingsplan-procedure te staken en de bestreden vergunningen niet te verlenen. Indiener licht zijn zienswijze graag toe en behoudt zich ook uitdrukkelijk het recht voor om deze zienswijze nog nader aan te vullen, al dan niet na ontvangst van de hiervoor benoemde nadere gegevens/onderbouwingen.</p>	<p>aanpassingen doorgevoerd in de omgevingsvergunning en het vast te stellen bestemmingsplan. We verwijzen hiervoor naar bovenstaande beantwoording.</p>	<p>tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>
9	Indiener 9		
9.1	<p>Gelet op de ontwikkelingen zoals deze onder ad1 van de zienswijze zijn beschreven, geeft indiener aan zonder meer als belanghebbende te kunnen worden beschouwd. Het was immers de bedoeling om de bedrijfsvoering te verplaatsen van Heythuysen naar landgoed Wellsmeer in Bergen. Deze bedrijfsverplaatsing correspondeerde destijds, op het moment dat de onderhandelingen werden gevoerd, ook met de doelstellingen en uitgangspunten die door de provincie werden gehanteerd met betrekking tot de verdere ontwikkeling van het landgoed. De exploitatie van landbouwgronden zou het primaat hebben in combinatie met ruimte voor de natuur. Indiener is primair rechthebbende op de gronden op basis van de onderhandelingen die zijn gevoerd nog voordat het voorkeursrecht werd gevestigd en de provincie heeft cliënte toegezegd mee te mogen participeren bij toegezegde openbare verkoop van de gronden (eveneens voordat het voorkeursrecht werd gevestigd).</p>	<p>Het indienen van een zienswijzen is op grond van artikel 3.8 (en 3.31) Wro en afdeling 3.4 Awb voor een ieder mogelijk. Niet is van belang of indiener als belanghebbende in de zin van artikel 1:2 Awb kan worden aangemerkt.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>

9.2	<p>Zoals blijkt uit in de zienswijze onder ad 1 geschetste ontwikkelingen in het verleden, heeft de provincie de toezegging gedaan aan indiener de gronden van Landgoed Wellsmeer openbaar te verkopen. In de stukken die op dit moment beschikbaar zijn, is niets vermeld over zo'n openbare verkoop. Wanneer de provincie de gronden zonder meer verkoopt aan de gemeente Bergen dan handelt de provincie in strijd met de afspraken die zij heeft gemaakt en met de uitspraken die zij heeft gedaan. De provincie schendt daarmee de door haar in acht te nemen bestuurlijke zorgvuldigheid. Bovendien schendt zij het vertrouwensbeginsel.</p> <p>Wanneer de provincie, anders dan nu kennelijk door de gemeente Bergen wordt verondersteld, landgoed Wellsmeer niet aan haar kan verkopen, dan kan de ontwikkeling die de gemeente Bergen voor ogen heeft, niet gerealiseerd worden. Wanneer de gronden niet beschikbaar kunnen komen dan ontbreken nut en noodzaak om de bestemming van de gronden te wijzigen en de onderhavige bestemmingsplanpro-</p>	<p>Deze zienswijzegrand van indiener heeft betrekking op de door haar weergegeven gang van zaken over de al dan niet gemaakte afspraken in het kader van de verkoop van gronden van het plangebied aan haar door de provincie. De gemeente Bergen (L) is hierbij niet betrokken en staat buiten het conflict tussen indiener en de provincie.</p> <p>De gemeente heeft een onherroepelijke en onvoorwaardelijke koopovereenkomst met de provincie gesloten over de aankoop van de gronden van het plangebied. Er bestaat dan ook een onvoorwaardelijke leveringsplicht van de desbetreffende gronden voor de provincie aan de gemeente. De gemeente gaat er van uit dat de provincie haar leveringsplicht zal nakomen zoals overeengekomen en mag daar ook van uit gaan. Anders dan indiener aanvoert, zullen de gronden van het plangebied dan ook beschikbaar zijn voor realisatie van het energielandgoed.</p> <p>Overigens kan in het geval de provincie onverhoopt toch niet</p>	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.

	<p>cedure te voeren. De gemeente zal dus eerst duidelijkheid moeten verkrijgen over de beschikbaarheid van de gronden. Deze beschikbaarheid van de gronden zal zij in haar verdere afwegingen om te komen tot de ontwikkeling van een energielandgoed en de bestemming van de gronden te wijzigen moeten betrekken. Dit afwegingskader ontbreekt. Als gevolg daarvan berust de ruimtelijke procedure niet op een volwaardig juridisch fundament.</p>	<p>zou kunnen nakomen vanwege de door indiener genoemde (maar niet aan haar toekomstende!) pachtrechten, een procedure tot onteigening worden ingezet om het energielandgoed Wells Meer te realiseren.</p>	
9.3	<p>Indiener stel de vraag of de provincie de afspraak die met indiener is gemaakt ongestraft schenden? En wat de gevolgen daarvan zijn voor de belangenafweging die de gemeente Bergen zal moeten maken?</p> <p>Het uitgangspunt zowel in de literatuur als in de jurisprudentie is de gebondenheid van de overheid aan overeenkomsten. Dit betekent dat de provincie Limburg gebonden is aan de afspraak die met indiener is gemaakt. Decennialang gold voor een problematiek als de onderhavige als standaardarrest de uitspraak van de Hoge Raad inzake Landsmeer uit 1963, krachtens welke uitspraak een afwijking van de gemaakte afspraken geoorloofd is onder stringente voorwaarden, te weten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • er is sprake van onvoorziene omstandigheden; • het algemeen belang wordt ernstig bedreigd bij ongewijzigde uitvoering van de overeenkomst. <p>Onder onvoorziene omstandigheden wordt tevens verstaan een beleidswijziging. Dit kan noodzakelijk zijn in verband met nieuwe inzichten of gewijzigde politieke verhoudingen waardoor de overeenkomst niet (ongewijzigd) kan worden nagekomen door de overheid. De redenen die aan de</p>	<p>Zie reactie onder 9.2. De gemeente staat buiten de relatie tussen indiener en de provincie. De door indiener genoemde uitspraken hebben betrekking op het terugkomen op gedane toezeggingen door het bevoegd gezag door besluiten van datzelfde bevoegde gezag. In dit geval gaat het om (beweerde) toezeggingen van de provincie en niet van de gemeente (met de raad en B&W als bevoegd gezag) zelf.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>

	<p>beleidswijziging ten grondslag liggen, dienen zwaarwegend te zijn. Daarnaast bestaat er een recht op schadevergoeding.</p> <p>Verder haalt indiener nog drie uitspraken aan die verband houden met bovengenoemde vraagstelling. Uit deze uitspraken kan worden afgeleid dat volgens de Afdeling bestuursrechtspraak de raad weliswaar een bestemmingsplan mag vaststellen dat afwijkt van de tussen partijen gesloten overeenkomst (op de gemeente rust niet méér dan een inspanningsverplichting), maar de raad dient wel, alvorens te besluiten op grond van de gewijzigde inzichten, alle aan de orde zijnde belangen in de belangenafweging te betrekken. Dat zijn tevens de belangen die gemoeid zijn met het nakomen van overeenkomsten. Zijn die belangen niet voldoende inzichtelijk meegenomen in de belangenafweging, dan kan er sprake zijn van een motiveringsgebrek dat tot vernietiging van (het betreffende deel van) het besluit (de vaststelling van het bestemmingsplan) leidt.</p> <p>Gelet op de achtergronden van deze zaak is een belangenafweging tussen het belang van het behoud van het landgoed ten behoeve landbouwkundige doeleinden en een landbouwkundige exploitatie en het belang van de ontwikkeling van het energielandgoed noodzakelijk. Mede in het licht van de gemaakte afspraken en de toezegging door de provincie het landgoed openbaar te verkopen. Deze belangenafweging ontbreekt in het ruimtelijk kader. Naar mening van indiener ligt het op de weg van de provincie om de gemeente Bergen hierover te informeren. Het ligt ook op de weg van de provincie om, wanneer de provincie zijn beleid wijzigt, de gevolgen daarvan af te stemmen met indiener en haar volledig schadeloos te stellen.</p>		
--	--	--	--

9.4	<p>In de zaak van indiener gaat het om een afspraak met de provincie. De provincie schendt de afspraken zonder Hendriks Graszoden te informeren over de beleidswijziging die er kennelijk is geweest en zonder Hendriks Graszoden schadeloos te stellen voor alle kosten die zij heeft gemaakt in het onderhandelingstraject en voor de schade die voor haar is ontstaan als gevolg van het feit dat zij haar beslissingen met betrekking tot de verdere ontwikkeling van haar bedrijf heeft stil gelegd in afwachting van de openbare verkoopprocedure. Dit is, gelet op de in acht te nemen bestuurlijke zorgvuldigheid, onacceptabel.</p>	Zie reactie onder 9.2 en 9.3.	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.
9.5	<p>Indiener vindt dat ze als het ware door de provincie aan het lijntje is gehouden. Haar vertrouwen is ernstig geschonden. Indiener beroept zich er in deze procedure op dat de provincie haar vertrouwen ernstig heeft geschonden en ten opzichte van haar in strijd heeft gehandeld met gemaakte afspraken. Voor een geslaagd beroep op het vertrouwensbeginsel is nodig dat aan het bestuursorgaan toe te rekenen concrete ondubbelzinnige toezeggingen zijn gedaan door een daartoe bevoegd persoon. In de onderhavige situatie hebben de advocaten van de provincie deze toezeggingen aan indiener gedaan. Indiener verwijst in dit kader naar de producties 1 en 2 die aan het zienswijzengeschrift zijn gehecht. Indiener geeft aan te hebben gewacht en gewacht en gewacht en de provincie heeft haar nimmer in kennis gesteld van een mogelijk gewijzigd beleid. Deze handelwijze is onrechtmatig en heeft tot gevolg dat de provincie schadeplichtig is ten opzichte van indiener. De verplichting om de schade aan indiener te vergoeden dient, gelet op het vertrouwensbeginsel in het kader van de ontwikkeling van het landgoed als energielandgoed in het afwegingskader betrokken te worden. De belangen van indiener dienen</p>	Zie reactie onder 9.2 en 9.3.	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.

	gewogen te worden. Dat is nu niet gebeurd.		
9.6	<p>Indiener ziet niet in waarom de gemeente Bergen juist op deze locatie de ontwikkeling van een energielandgoed mogelijk wil maken:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het plangebied heeft een zeer open karakter, een zeer grote schaal en maat en is rationeel verkaveld. Het gebied is relatief vlak en ligt min of meer in een kom. Deze structuur en vormgeving vormen ideale omstandigheden voor het huidige gebruik van het landgoed ten behoeve van akkerbouw en graszodenteelt. De laag organische stofgehalten van de bodem maken juist dat het landgoed zeer geschikt is voor de productie van graszoden. Waarom worden agrarische gronden prijs gegeven voor de ontwikkeling van een energielandgoed. Zo'n ontwikkeling staat haaks op het rijksbeleid. Immers, het beleid van het Rijk is dat landbouw- en natuurgronden zoveel mogelijk moeten worden ontzien bij de aanleg van zonneparken e.d. De aanleg van zonnepanelen op reeds bestaande daken moet worden gestimuleerd. Uit het beleid van de rijksoverheid vloeit voort dat de locatie die de gemeente Bergen nu kennelijk voor ogen staat als locatie waar het energielandgoed ontwikkeld zal moeten worden, absoluut niet de voorkeur heeft. • Bovendien geldt dat deze locatie precies in het radarverstoringgebied van luchthaven Volkel is gesitueerd. Dit heeft tot gevolg dat het gebied absoluut niet geschikt is voor de realisatie van turbines. Nadere toelichting, uitleg of nader onderzoek hierover ontbreekt in het voorontwerp. Gelet op de nabijheid van het vliegveld Volkel is de locatie dan ook niet geschikt om een ontwikkeling mogelijk te maken tot energielandgoed. 	<ul style="list-style-type: none"> • Voor de beantwoording van deze reactie verwijzen we naar de thematische beantwoording in hoofdstuk 3 van deze nota met betrekking tot de zonneladder. • Uit berekeningen van TNO blijkt dat er toelaatbare hinder op de werking van de defensieradar optreedt door de realisatie van de windturbines. Het is hiermee duidelijk dat de windturbines met een maximale hoogte van 250 meter niet tot radarverstoring leiden. 	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.

9.7	De toelichting met betrekking tot de vormgeving van het landgoed lijkt niet eenduidig. Indiener vraagt zich af of gekozen wordt voor een extensieve opstelling van de zonnepanelen of is de noodzaak aanwezig voor realisatie van een intensieve opstelling met intensieve zonnevelden met een hoge dichtheid aan panelen om de doelstellingen te kunnen behalen?	We kiezen voor intensieve opstelling voor de zonnevelden. Dit is nodig om de doelstelling te behalen. Voor het Zonnepark (een gedeelte van het energielandgoed, dat specifiek is aangeduid) kiezen we voor een extensieve opstelling.	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.
9.8	De landschappelijke effecten van de windturbines zijn onvoldoende onderzocht. Het lijkt er op dat de gemeente de landschappelijke effecten aanvaardbaar acht met een enkele verwijzing naar de turbines die zich op het Duitse grondgebied bevinden. Deze verwijzing kan niet beschouwd worden als een voldoende en toereikende ruimtelijke onderbouwing.	In het MER is met behulp van visualisaties een landschappelijke analyse uitgevoerd naar de effecten van de windturbines op het landschap. Deze informatie maakt onderdeel uit van de overwegingen voorafgaand aan het besluit.	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.
9.9	Indiener vraagt zich af wat wordt verstaan onder duurzame bedrijvigheid. En of is onderzocht of er bedrijven zijn die aan de kennelijk te stellen criteria voldoen en die zich aan de rand van het energielandgoed zullen willen vestigen.	Het gaat om bedrijvigheid die uitsluitend verbonden is aan het Energielandgoed. Het Energielandgoed is qua concept uniek en zal naar verwachting daarom bedrijven aantrekken die passen bij het Energielandgoed. Wij verwachten dat deze locatie interessant is voor innovatieve bedrijven die een link hebben met het Energielandgoed. Dit is niet specifiek onderzocht. Wel is kwalitatief onderbouwd (zie reactie bij 9.10) dat deze functies voorzien in een behoefte welke niet binnen bestaand stedelijk gebied is te realiseren. Reguliere bedrijven die zich willen vestigen binnen onze gemeente kunnen terecht op De Flammert.	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.
9.10	Op dit moment is volgens indiener onduidelijk of het plan de toets aan de ladder van duurzame verstedelijking kan doorstaan. Nadere onderzoeken daaromtrent ontbreken. Ook om die reden lijkt de nu door de gemeente Bergen gekozen locatie niet geschikt.	In paragraaf 3.1.3. is het plan getoetst aan de ladder voor duurzame verstedelijking. Voor zonneparken en windturbines is een toets aan de ladder voor duurzame verstedelijking niet noodzakelijk, aangezien deze niet worden aangemerkt als een nieuwe stedelijke ontwikkeling.	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.

		Voor het bezoekerscentrum en het bedrijfsverzamelgebouw is wel een toets aan de ladder voor duurzame verstedelijking uitgevoerd. In dit kader is aandacht besteed aan het toekomstige verzorgingsgebied, het aanbod en de vraag naar deze functies. Aangezien deze functies onderdeel uitmaken van het totale concept van het Energielandgoed en dit een uniek concept is, laat dit zich niet verder kwantificeren in nadere onderzoeken. Wel hebben we aan de hand van deze kenmerken kwalitatief kunnen onderbouwen dat deze functies voorzien in een behoefte, welke niet binnen bestaand stedelijk gebied is te realiseren.	
9.11	De ontwikkeling van het plan zoals de gemeente Bergen nu voor ogen staat, is in strijd met de doelstellingen met betrekking tot de ontwikkeling van natuur en behoud van landbouw zoals de provincie deze voor ogen staat.	Voor de beantwoording van deze zienswijze verwijzen we naar de thematische beantwoording in hoofdstuk 3 van deze nota.	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.
9.12	Op allerlei aspecten zal de ontwikkeling van het energielandgoed ook leiden tot strijd met de hoofdkeuzen van de gemeente Bergen. Immers, de aanwezige agrarische bedrijvigheid zal moeten verdwijnen waardoor het evenwicht tussen landschap en landbouw uit balans zal raken. De natuurwaarden en de biodiversiteit worden niet versterkt en bovendien zal de voorgenomen ontwikkeling geen bijdrage leveren aan de ontwikkeling van een gezonde leefomgeving en aan de ontwikkeling van recreatievoorzieningen die geliefd zullen zijn bij recreanten.	Voor de beantwoording van deze zienswijze verwijzen we naar de thematische beantwoording in hoofdstuk 3 van deze nota. We hebben hierin juist aangegeven waarom het Energielandgoed juist de keuze is die we hebben gemaakt in onze gemeente. We zien wel mogelijkheden voor natuurontwikkeling en versterking van de biodiversiteit. In de bestaande situatie is hier sprake van intensieve landbouw. Deze zal verdwijnen. Daarnaast voegen we recreatieve routes toe en de mogelijkheid voor de realisatie van een bezoekerscentrum. Deze voorzieningen zijn er nu in het gebied niet beschikbaar waardoor het gebied ook weinig mogelijkheden heeft voor recreanten.	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.

9.13	<p>Onduidelijk is of het plan wel economisch uitvoerbaar is. De gemeente Bergen heeft immers alleen budget beschikbaar gesteld voor het opstellen van het bestemmingsplan en het aanvragen van de vergunningen.</p> <p>Gelet op de hoge kosten die gemoeid zullen zijn met het verwerven van de gronden en het schadeloos stellen van de huidige gebruikers is niet aangetoond dat sprake zal kunnen zijn van een economisch uitvoerbaar plan en een lonende exploitatie. De aanwezige agrarische bedrijvigheid zal moeten verdwijnen. De gronden zullen moeten worden gekocht van de provincie. Gaat de gemeente Bergen de gronden kopen van de provincie? Wanneer dat gebeurt dan zal rekening gehouden moeten worden met de toezeggingen die door de provincie aan indiener zijn gedaan. Een en ander zoals hiervoor gememoreerd. Bovendien zullen de zittende gebruikers schadeloos moeten worden gesteld. Het gaat daarbij o.a. om een akkerbouwbedrijf dat via een gerechtelijke procedure een reguliere pachtovereenkomst heeft afgedwongen. De Hoge Raad heeft een poosje geleden een uitspraak gedaan in deze zaak. Indien o.a dit bedrijf zal moeten verdwijnen dan zal dit niet mogelijk zijn zonder dat dit bedrijf een hoge schadeloosstelling moet worden betaald.</p> <p>Het is zelfs denkbaar dat het niet zal lukken om de gronden binnen afzienbare termijn beschikbaar te hebben voor de realisatie van energielandgoed omdat onzeker is of de zittende reguliere hoevepachter de gronden zal willen verlaten zonder dat een onteigeningsprocedure daartoe noodzakelijk zal zijn.</p>	<p>De gemeente Bergen heeft de intentie om ook budget beschikbaar te stellen voor de verdere ontwikkeling van het energielandgoed. Een voorstel hiertoe ligt in kwartaal 1 voor in de gemeenteraad.</p> <p>De gemeente Bergen heeft in kwartaal 3 en kwartaal 4 van 2020 een uitgebreide marktconsultatie uit laten voeren bij financiers en technische toeleveranciers. Op basis van de uitkomsten van deze marktconsultaties is de bestaande business case waar in het masterplan naar verwezen wordt aangescherpt. Hierbij is ook informatie meegenomen m.b.t. de hoogte van de SDE++ en een aantal andere parameters van recente publicaties van het Planbureau voor de Leefomgeving. De aangescherpte business case laat zien dat de ontwikkeling van het energielandgoed nog steeds goed financieel/ economisch te onderbouwen is.</p> <p>De aankoop van de gronden van de provincie is nagenoeg rond. Op 15 december 2020 heeft de raad besloten deze gronden aan te kopen. Onteigening is hiermee niet aan de orde. De aankoop verbreekt echter de pachtrelatie niet.</p> <p>Wij zijn met de betrokken pachter in onderhandeling om de pachtovereenkomst geheel te beëindigen en hier een vergoeding tegenover te stellen. Deze vergoeding kan gedekt worden door de pachtinkomsten van het Energielandgoed.</p>	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.
9.14	Indiener geeft aan dat het niet is aangetoond of onderzocht of dit maatschappelijk draagvlak voor de voorgestane	In paragraaf 6.2 van het bestemmingsplan 'Energielandgoed Wells Meer' is de maatschappelijke uitvoerbaarheid van het plan	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het

	ontwikkeling aanwezig is.	onderbouwd. Hieruit blijkt dat de omgeving en andere betrokken partijen op verschillende momenten betrokken zijn bij de plannen en hierover zijn geïnformeerd. Daarnaast heeft iedereen de mogelijkheid om te reageren en een zienswijze in te dienen in het kader van de bestemmingsplanprocedure. Iedereen heeft hierdoor de mogelijkheid om ons van input te voorzien. Onze gemeenteraad is (als gekozen volksvertegenwoordiger) bovendien bij iedere stap nauw betrokken en akkoord gegaan met de keuzes die gemaakt zijn.	bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.
9.15	<p>Op dit moment is een 900 pagina's tellende milieueffectrapportage ter visie gelegd waarbij de onderzoekers kennelijk hebben geconstateerd dat op dit moment nog steeds sprake is van "leemten in kennis". Dit heeft tot gevolg dat toch nader onderzoek noodzakelijk zal zijn en dat er nog steeds met betrekking tot de effecten voor het milieu onduidelijkheden zijn.</p> <p>De positieve effecten en resultaten van de verbouw en exploitatie van biomassa zijn onduidelijk. Het lijkt er op dat exploitatie van biomassa in het kader van een energielandgoed juist negatieve effecten kan hebben. De realisatie van het energielandgoed heeft geen positief effect op de aanwezige verkavelingsstructuur. Ook is onduidelijk of de netaansluiting kan worden gerealiseerd. Aansluiting op het net is absoluut noodzakelijk om het energielandgoed het beoogde effect te laten hebben. Is het ter visie leggen van het ontwerpbestemmingsplan dan prematuur? Indiener gaat er dan ook nog steeds van uit dat de milieueffectrapportage nogmaals ter visie zal worden gelegd zodra er op basis van heldere en eenduidige onderzoeksresultaten duidelijkheid bestaat over de daadwerkelijke effecten van het plan op de omgeving. Indiener behoudt zich dan ook alle rechten voor</p>	<p>Ten tijde van het ter inzage leggen van de ontwerp-besluiten bevatte het MER nagenoeg alle benodigde informatie om een zorgvuldige afweging te kunnen maken. Punten waarover indiener rept, zijn in het MER voldoende naar voren gebracht.</p> <p><i>Biomassa:</i> Dit is in het MER voldoende onderzocht, op basis waarvan is geconcludeerd dat er in het bestemmingsplan Energielandgoed Wells Meer geen biomassa mogelijk wordt gemaakt. Dit betreft zowel teelt als vergisting.</p> <p><i>Verkavelingsstructuur</i> Onduidelijk is welke positieve effecten op de verkavelingsstructuur worden bedoeld. Ingeschat wordt dat het hier de landschappelijke effecten betreft. Deze zijn in hoofdstuk 16 en 17.5 behandeld.</p> <p><i>Netaansluiting</i> In navolging op het advies van de commissie voor de m.e.r. is voorafgaand aan de verdere besluitvorming aanvullend aandacht besteed aan de netaansluiting. Hieruit blijkt dat de kruising van de Maasduinen en de Maas mogelijk is. In de reactienota op het advies van de Commissie m.e.r. gaan wij hier uitgebreider op in.</p>	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.

	om een inhoudelijke reactie kenbaar te maken op deze milieueffectrapportage.	Deze wordt bij het vast te stellen bestemmingsplan gevoegd.	
10	Indiener 10		
10.1	<p>Indiener vreest bedrijfsbeëindiging. Indiener pacht sinds 1991 een deel van het landgoed voor de teelt van graszoden. De door indiener gepachte grond is schaars, vanwege de specifieke eisen die worden gesteld aan de fysieke eigenschappen van de grond waarop de teelt van deze sportgraszoden plaatsvindt. De door indiener ter plaatse gepachte grond is voor de onderneming van cruciaal belang. Indien het plan doorgang vindt, zal de agrarische bestemming van het gebied bijna geheel komen te vervallen. Indiener kan zich niet verenigen met de voorgenomen ontwikkeling. Er is geen sprake van een goede ruimtelijke ordening aangezien op geen enkele wijze in de plantoelichting rekening is gehouden met de effecten die de realisatie van het landgoed heeft op de ter plaatse sinds jaar en dag bestaande onderneming van indiener:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wat is het effect en wanneer treedt dat in? • Hoe wordt omgegaan met de schade die indiener lijdt als de onderneming dient te worden beëindigd? 	<p>Het effect van het bestemmingsplan is dat het door de herziening van het bestemmingsplan op termijn niet meer mogelijk zal zijn om sportgraszoden op de gronden van indiener te telen. In de onderbouwing van het bestemmingsplan is hier rekening mee gehouden, door te wijzen op de zorgvuldige afweging die ten grondslag ligt aan de locatiekeuze van het Energielandgoed (paragraaf 2.2.1. van de toelichting). In het MER van de Structuurvisie Wells Meer zijn drie geschikte locaties beoordeeld en is gebleken dat de keuze gezien de impact op energieopbrengst, ruimtegebruik, leefomgeving en landschap valt op het Wells Meer. In deze afweging is rekening gehouden met het huidige agrarische ruimtegebruik in Wellsmeer.</p> <p>In principe kunnen na het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan en afgifte van de omgevingsvergunningen de gronden worden aangewend voor de realisatie van het Energielandgoed. Het daadwerkelijke moment waarop gestart zal worden met de aanleg is nog niet exact bekend. We gaan uit van 2022. Indiener heeft op dit moment nog een liberale pachtovereenkomst met de provincie. Deze loopt eind 2020 af. Op 15 december 2020 hebben wij besloten de provinciale gronden binnen het Energielandgoed van de provincie te kopen. Wij gaan met indiener in overleg over de situatie in 2021 nadat de overdracht van de gronden heeft plaatsgevonden en we definitief eigenaar zijn.</p> <p>Schade die de onderneming leidt door het eventueel beëindigen van de pachtrelatie is niet voor onze rekening, omdat het hier om liberale pacht gaat. Het is al geruime tijd bekend dat op deze</p>	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.

		locatie het Energielandgoed gerealiseerd zal gaan worden en ondernemer kiest er zelf voor om hier te blijven en niet om te zien naar vervangende gronden terwijl bij liberale pacht geen zekerheid bestaat over het blijven bestaan van de pachtrelatie.	
10.2	Indiener stelt zich allereerst op het standpunt dat niet kan worden vastgesteld wat de precieze omvang is van de beoogde ontwikkeling. Uit de plantoelichting volgt dat het Energielandgoed een gebied van circa 400 hectare beslaat waarbij in totaal voor 264 hectare ruimte wordt gegeven aan zonnevelden (zie pagina 3 en 55 van de plantoelichting), terwijl de ontwerp- omgevingsvergunning voor de bouw betrekking heeft op circa 180 hectare zonnevelden.	Dit onderscheid tussen de zonnevelden betreft het feit dat de vergunningaanvraag voor zon alleen toeziet op de realisatie van de zonnevelden, en niet van het zonnepark. De beoogde ontwikkeling van het Energielandgoed Wells Meer betreft het gehele plangebied, zoals weergegeven in de verbeelding.	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.
10.3	Indiener geeft aan dat het onduidelijk is hoe het voorkeursmodel met betrekking tot het Energielandgoed tot stand is gekomen en de varianten daarbinnen.	De afweging op basis van de drie onderzoeksmodellen tot het voorkeursmodel betreft niet een trechtering van worst-case effecten naar een uiteindelijk meestmilieuvriendelijk alternatief (MMA). De onderzoeksmodellen in het MER zijn gericht op het verkrijgen van informatie ten behoeve van de locatie van windturbines in het plangebied (op niveau van zones), en de gewenste inrichting ten aanzien van zonnevelden. Vervolgens is op het niveau van projectMER locatiespecifiek onderzocht wat de effecten zijn van het voorkeursmodel inclusief de drie varianten voor wind. Op basis van deze informatie kan een zorgvuldig besluit genomen worden over de realisatie van het Energielandgoed Wells Meer.	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.
10.4	Indiener stelt dat de behoefte aan de (omvang van de) zonneparken en winturbines onvoldoende is onderbouwd. Uit de plantoelichting en de "Energievisie Gemeente Bergen" (hierna: Energievisie) volgt dat de gemeente Bergen de ambitie heeft om in 2030 energieonafhankelijk te zijn. De	De besluitvorming omtrent het Energielandgoed Wells Meer kent een langdurig en zorgvuldig besluitvormingstraject. In 2018 is de Structuurvisie Energielandgoed Wells Meer inclusief een planMER opgesteld. In dit besluitvormingstraject, inclusief een aanvulling in het MER van het bestemmingsplan, heeft de	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.

	<p>doelstelling voor het Energielandgoed is om jaarlijks 870 Terrajoule aan duurzame energie op te wekken, waarvoor een jaarlijkse opwek van 242 Gigawattuur (GWh) nodig is. Met de huidige invulling van het Energielandgoed zal echter veel meer energie worden opgewekt dan de doelstelling is. Uit het MER volgt dat deze doelstelling ruim wordt gehaald indien enkel wordt gekozen voor zon (261 GWh) dan wel de energiemix van wind en minder zon (58-88 GWh). De energiemix van maximale wind en maximale zon (349) leidt ertoe dat zo'n 45% meer energie wordt opgewekt dan de doelstelling is. In dit kader verwijst indiener tevens naar het door de Commissie m.e.r. opgestelde toetsingsadvies van 15 oktober 2020.</p>	<p>locatieafweging tot Wells Meer plaatsgevonden.</p> <p>Voor de verder beantwoording van dit onderdeel van deze zienswijze verwijzen we naar de thematische beantwoording in hoofdstuk 3 van deze nota met betrekking tot de meeropbrengst van het Energielandgoed.</p>	
10.5	<p>Indiener geeft aan dat de gemeentelijke politiek er blijk van geeft ongeloofwaardig te zijn. Er blijkt namelijk een streven te zijn om meer energie te halen uit Wells Meer dan de doelstelling is volgens het ontwerp. In de Limburger van 22 oktober 2020 staat een artikel met de titel 'Bergense politiek juicht grotere energieopbrengst Wells Meer toe' (https://www.limburger.nl/cnt/dmf20201022_93546304).</p>	<p>Zie reactie 10.4.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>
10.6	<p>Indiener trekt (gezien het gestelde in zienswijze 10.2 - 10.5) de noodzaak (van de omvang) van het project in twijfel. Niet valt in te zien waarom niet is gekozen voor energieopwekking met alleen zon dan wel de energiemix van wind en minder zon. De energiedoelstelling wordt dan nog steeds behaald, terwijl nadelige milieueffecten aanzienlijk kunnen worden beperkt. Het ontwerpbestemmingsplan is daardoor niet in overeenstemming met een goede ruimtelijke ordening en in strijd met het zorgvuldigheidsbeginsel en een deugdelijke motivering.</p>	<p>Voor de beantwoording van dit onderdeel van de zienswijze verwijzen we naar de thematische beantwoording in hoofdstuk 3 van deze nota met betrekking tot de zonneladder.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>

10.7	<p>Indiener stelt dat de locatiekeuze voor het Energielandgoed in strijd is met de prioritering van het Rijk, zoals die is neergelegd in de Nationale Omgevingsvisie. Uit de NOVI volgt dat zonnepanelen zo min mogelijk dienen te worden gerealiseerd op landbouwgronden. Het plangebied voor het Energielandgoed behelst echter juist landbouwgrond. Het Rijk stelt als prioriteit dat er een duurzaam en vitaal landbouw- en voedselsysteem mogelijk moet worden gemaakt. Een en ander houdt in dat vruchtbare landbouwgronden of gebieden met hoge landschappelijke of natuurlijke waarden niet worden bebouwd of vol gelegd met zonnepanelen. Het landgoed is zo'n vruchtbaar en schaars gebied. Het is bij uitstek geschikt voor de teelt van graszoden (en akkerbouw) vanwege de specifieke eisen. Ook valt de gekozen locatie buiten de in het Provinciaal Omgevingsplan Limburg 2014 aangewezen voorkeursgebieden.</p>	<p>Voor de beantwoording van dit onderdeel van de zienswijze verwijzen we naar de thematische beantwoording in hoofdstuk 3 van deze nota met betrekking tot de zonneladder.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>
10.8	<p>Indiener stelt dat de conclusie dat de ladder voor duurzame verstedelijking positief zou zijn doorlopen, louter is gebaseerd op aannames. Een behoefteonderzoek als zodanig ontbreekt. Het is volgens indiener volstrekt onvoldoende om aan de hand van deze aannames te concluderen dat de ontwikkeling in het kader van een goede ruimtelijke ordening en de ladder van duurzame verstedelijking haalbaar wordt geacht. Het gehele energielandgoed als nieuwe stedelijke ontwikkeling is als zodanig niet betrokken in een te verrichten behoefteonderzoek. Het ontwerpbestemmingsplan is daarom in strijd met het zorgvuldigheids- en motiveringsbeginsel.</p>	<p>In paragraaf 3.1.3. is het plan getoetst aan de ladder voor duurzame verstedelijking. Voor zonneparken en windturbines is een toets aan de ladder voor duurzame verstedelijking niet noodzakelijk, aangezien deze niet worden aangemerkt als een nieuwe stedelijke ontwikkeling.</p> <p>Voor het bezoekerscentrum en het bedrijfsverzamelgebouw is wel een toets aan de ladder voor duurzame verstedelijking uitgevoerd. In dit kader is aandacht besteed aan het toekomstige verzorgingsgebied, het aanbod en de vraag naar deze functies. Aangezien deze functies onderdeel uitmaken van het totale concept van het Energielandgoed en dit een uniek concept is, laat dit zich niet verder kwantificeren in nadere onderzoeken. Wel hebben we aan de hand van deze kenmerken kwalitatief kunnen onderbouwen dat deze functies voorzien in een behoefte, welke niet binnen bestaand stedelijk gebied is te realiseren.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>

10.9	<p>Het bestemmingsplan is volgens indiener in strijd met de rechtszekerheid:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Indiener geeft aan op een aantal percelen de bestemming 'agrarisch met waarden' blijft rusten en dat uit het MER volgt dat er mogelijkheden zijn om de zonnevelden te combineren met agrarische functies. Het ontwerpbestemmingsplan geeft geen uitsluitel of gebruik zal worden gemaakt van de mogelijkheid van agrarisch medegebruik. • Indiener geeft aan dat onduidelijk is of het Energielandgoed kan voorzien in het opwekken van duurzame energie door middel van biomassa. Hoewel in de plantoelichting wordt opgemerkt dat met het plan geen biomassa-centrale wordt mogelijk (zie pagina 67 van de plantoelichting), volgt uit het verkeersonderzoek (zie pagina 1, bijlage 10 bij het MER) expliciet dat het Energielandgoed voorziet in het opwekken van duurzame energie door middel van zonnepanelen, biomassa en windturbines. 	<p>De bestemming 'agrarisch met waarden' blijft alleen aanwezig op een aantal gronden die in particulier eigendom zijn en blijven. Op deze gronden zal geen Energielandgoed worden gerealiseerd.</p> <p>In het vast te stellen bestemmingsplan wordt binnen de bestemming Energielandgoed agrarisch medegebruik enkel met een omgevingsvergunning en onder voorwaarden toegestaan. Indien er mogelijkheden blijken te zijn om de realisatie van de zonnevelden te combineren met een agrarisch gebruik, dan is dat mogelijk. Het bestemmingsplan verplicht echter niet tot agrarisch medegebruik en het is daarom ook niet noodzakelijk om uitsluitel te geven of hier gebruik van zal worden gemaakt.</p> <p>Met het bestemmingsplan wordt het opwekken van duurzame energie door middel van biomassa niet mogelijk gemaakt. Bij de start van de planvorming is biomassa wel als een optie meegenomen. Dit is per abuis in het verkeersonderzoek blijven staan.</p>	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.
10.10	<p>Uit de MER (p. 291 en 292) volgt dat door de realisatie van het Energielandgoed Wells Meer er een verhoging van de cumulatieve geluidbelasting optreedt. In de planregels is niet vastgelegd wat de maximale geluidbelasting mag zijn. Indiener stelt zich op het standpunt dat in de planregels niet is geborgd dat de in de MER voor het voorkeursalternatief berekende geluidbelasting niet zal worden overschreden, hetgeen in strijd is met het zorgvuldigheidsbeginsel. In dit kader verwijst indiener naar de uitspraak van de Afdeling van 17 april 2019, ECLI:NL:RVS:2019:1258, r.o. 25.2. Deze uitspraak ziet eveneens op een windmolenpark.</p>	<p>Onduidelijk is op welke cumulatieve geluidbelasting indiener doelt. Alle varianten van het voorkeursmodel zijn onderzocht op cumulatieve effecten, zowel alleen met windturbines als met andere bronnen. Hieruit blijkt dat mogelijkserwijs op Veenweg 6 een geringe overschrijding kan plaatsvinden. Het optreden van dit effect is initieel voorkomen door middel van een vergunningvoorschrift.</p>	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.
10.11	<p>Indiener wijst erop dat het MER geen vergelijking bevat met betrekking tot de maximale invulling van het energielandschap met zonnepanelen enerzijds en een maximale invulling</p>	<p>De doelstelling vanuit de gemeenteraad is het realiseren van een energiemix in het Energielandgoed. Derhalve maakt de voorgestelde vergelijking geen onderdeel uit van de voorbereidingen.</p>	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de

	met windturbines anderzijds. Pas dan kan een duidelijk inzicht worden verkregen in de maximale milieueffecten van het Energielandgoed.	Zie tevens de thematische beantwoording in de inleiding van de antwoordnota.	omgevingsvergunningen.
10.12	<p>Indiener geeft aan dat het MER uitvoerig verslag dient te doen van alternatieven die zijn onderzocht. Meer dan signaleren dat er alternatieven zijn, gebeurt echter niet in het MER. Er is geen detailbeschouwing waarom die alternatieven niet beter zijn. Voor indiener is van belang dat een alternatief buiten de gronden die hij voor zijn onderneming gebruikt, zou betekenen dat het voortbestaan van zijn onderneming niet in gevaar komt. Hier is geen aandacht aan besteed in het MER.</p> <p>In deze zienswijze is uiteengezet dat de plannen voor het energiepark te ambitieus zijn. Er zal meer energie geproduceerd worden dan de gemeente Bergen nodig heeft om energieneutraal te worden. Tegen deze achtergrond zou het aanbeveling verdienen om een alternatief te ontwikkelen waarbij de gebieden die indiener gebruikt, worden weggelaten uit het energielandgoed en dat de zonnepanelen bijvoorbeeld enkel worden geplaatst op plaatsen waar door indiener geen gebruik van wordt gemaakt.</p>	<p>De afweging waar indiener op doelt is gemaakt in de Structuurvisie Energielandgoed Wells Meer en bijbehorend planMER. Het vergroten van de opwek van duurzame energie in het Energielandgoed Wells Meer heeft geen invloed op de aldaar gemaakte afweging.</p> <p>Wat betreft de meeropbrengst van het Energielandgoed verwijzen we verder naar de thematische beantwoording in hoofdstuk 3 van deze nota.</p>	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.
10.13	Indiener geeft aan dat er sprake zou zijn van een gecombineerde MER. Dit betekent dat het rapport wordt voorbereid met toepassing van artikel 7.10 en de paragrafen 7.9 en 7.10 Wet milieubeheer, met dien verstande dat de aanvraag om een besluit, het ontwerp van een besluit, het ontwerpplan en het milieueffectrapport tegelijkertijd ter inzage worden gelegd. Hieraan is niet voldaan, aangezien uit de kennisgeving in ieder geval volgt dat niet de aanvraag mede ter inzage is gelegd.	Onduidelijk is op welke aanvraag indiener hier doelt. De aanvragen tot een omgevingsvergunning voor wind en zon maken integraal onderdeel uit van de procedure en grijpen tevens terug op het MER.	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.

10.14	<p>Indiener constateert dat de realisatie van zonnevelden binnen de begrenzing van de goudgroene natuurzone niet voldoet aan de vereisten uit artikel 2.6.2. van de Omgevingsverordening Limburg. In het ontwerpbestemmingsplan is opgenomen dat de saldobenadering is toegepast. Indiener stelt dat niet is voldaan aan de vereisten die artikel 2.6.4. van de Omgevingsverordening hieraan stelt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verschillende vogelsoorten kunnen mogelijk worden verstoord tijdens de aanleg van de zonnevelden gedurende het broedseizoen. De kwaliteit van het broedhabitat van deze soorten zal afnemen. • Er vindt in het zuidwestelijke en noordwestelijke deel van het plangebied ruimtebeslag plaats. • er is niet onderbouwd waarom de aantasting van deze natuurzones niet kan worden vermeden. • de gebiedsvisie bevat geen onderzoek waaruit volgt dat de te nemen maatregelen daadwerkelijk zullen leiden tot een verbetering van de natuurwaarden in en rond het gebied. De gebiedsvisie is op dit punt derhalve onvolledig. <p>Mede gelet op het voorgaande kan indiener zich niet verenigen met de landschappelijke inpassing van het energielandgoed.</p>	<p>Het is correct dat er geen gebruik wordt gemaakt van de saldobenadering. Er is sprake van een kleinschalige ingreep en zal als zodanig m.b.t. artikel 2.6.5 en 2.6.6 lid tweede lid worden ingericht en aangevraagd. Het bijbehorende compensatieplan wordt opgenomen in het definitieve bestemmingsplan.</p>	<p>Deze zienswijze geeft aanleiding de toelichting en regels van het bestemmingsplan aan te passen.</p>
10.15	<p>Indiener geeft aan dat er dient te worden bezien of het ontwerpbestemmingsplan significante gevolgen heeft voor omliggende Natura 2000-gebieden.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uit het verkennend natuuronderzoek volgt dat het Natura 2000-gebied de Maasduinen is aangewezen voor de nachtzwaluw als broedvogel en deze het plangebied kan gebruiken om te foerageren en op voorhand niet valt uit te sluiten dat jaarlijks deze vogels in aanvaring 	<p>Het is correct zoals indiener stelt dat aanvullend onderzoek is uitgevoerd. Uit het MER blijkt echter dat het voornemen uitvoerbaar is. Dit is nader onderbouwd op basis van de resultaten van het veldonderzoek. Hieruit blijkt tevens dat negatieve effecten op de (instandhoudingsdoelstellingen van de) nachtzwaluw op voorhand kunnen worden uitgesloten.</p> <p>Daarnaast is op basis van de resultaten van het veldonderzoek</p>	<p>De zienswijze leidt tot aanpassing van de toelichting van het bestemmingsplan, de omgevingsvergunning voor de zonnevelden, de verbeelding en aanvulling van het MER.</p>

	<p>komen met de windturbines. Door de beweging van de wieken zal immers een verstoring plaatsvinden, hetgeen zal leiden tot sterfte.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dit geldt evenzeer voor de beschermde vogelsoort de Wulp: www.vogelbescherming.nl/ontdek-vogels/kennis-over-vogels/vogelgids/vogel/wulp. De wulp staat op de Rode Lijst van Nederlandse broedvogels. Rode Lijsten bevatten soorten die bedreigd worden of kwetsbaar zijn. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status, maar hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringsfunctie. Voor deze soorten geldt een hogere prioriteit bij het nemen van actieve beschermingsmaatregelen, bijvoorbeeld door hun leefgebieden te verbeteren. Hieromtrent is niets in het ontwerpbestemmingsplan vermeld. • Naar aanleiding van het verkennend natuuronderzoek wordt een aanvullend (veld)onderzoek verricht naar de das, de nachtzwaluw, de steenuil en de vleermuis. De definitieve resultaten van dit onderzoek zijn echter nog niet bekend. Zo is het veldonderzoek naar de nachtzwaluw nog niet afgerond. • Uit de tussentijdse resultaten (zie bijlage 8a bij het MER) volgt dat er burchten zijn aangetroffen die worden beschouwd als vaste rust- en verblijfplaats van de das. Deze burchten zijn beschermd ingevolge artikel 3.10 lid 1 van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb). Een aantasting of verstoring van deze burchten leidt tot een overtreding van dit artikel en is daardoor ontheffingsplichtig. Binnen de directe omgeving zijn voor zover bekend geen alternatieve verblijfplaatsen voor de das aanwezig. Ook zijn de akkers in het plangebied een geschikt foerageergebied voor het bulkvoedsel van de das. De das is derhalve voor een groot deel afhankelijk van 	<p>het plan aangepast. Er wordt meer ruimte gegeven aan de das en de burchten worden niet aangetast. Tevens wordt in het kader van de Wnb ontheffing compensatie aangevraagd voor het verstoren en het aantasten van het foerageergebied van deze soort.</p>	
--	--	--	--

	<p>het plangebied.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ook zijn er bij een uilenkast op het perceel Wellsmeer la steenuilen gesignaleerd. Door de aanleg van de zonnevelden gaat mogelijk een deel van het leefgebied van de steenuilen verloren. Het leefgebied van de steenuil is beschermd op grond van de Wnb. Het bestaande territorium op Wellsmeer la moet worden gewaarborgd. Het Ontwerp waarborgt niet dat eventuele effecten worden voorkomen. Uit het ontwerp dat in het kader van het MER is gemaakt volgt louter dat het mogelijk is om een inrichting te realiseren waarmee het behoud van de nestlocatie mogelijk is en voldoende foerageergebied wordt gecreëerd. • Nu het aanvullend onderzoek (naar o.a. de nachtzwaluw) nog niet is afgerond, kan niet met zekerheid worden gesteld dat significant negatieve effecten op het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden zijn uitgesloten. Dit geldt te meer nu uit de tussentijdse resultaten volgt dat niet uitgesloten is dat het leefgebied van de das en de steenuil door (de aanleg van) het project zal worden verstoord, hetgeen in strijd is met de Wnb. 		
10.16	<p>Indiener geeft aan dat bij het stikstofdepositieonderzoek dat bij de plantoelichting is gevoegd geen gebruik is gemaakt van de laatste versie van Aerius.</p>	<p>Er is inderdaad bij het stikstofdepositieonderzoek geen gebruik gemaakt van de laatste versie van Aerius. Dit nieuwe model van AERIUS is ten tijde van de ter inzage legging beschikbaar gesteld. Inmiddels zijn er nieuwe berekeningen uitgevoerd met de nieuwe versie van AERIUS. De uitkomst is dat de stikstofdepositie als gevolg van de aanleg en de exploitatie van het Energielandgoed Wells Meer kan worden gesaldeerd tegen het saldo aan stikstofdepositie dat wordt gecreëerd door het beperken van de bemesting in het plangebied.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>

10.17	<p>Op basis van de uitgevoerde AERIUS-berekeningen wordt geconcludeerd dat zowel in de bouw- als in de gebruiksfase geen stikstofdepositie wordt berekend groter dan 0,00 mol/ha/jaar. Uit de AERIUS-berekeningen volgt dat de realisatie van het Energielandgoed leidt tot een verlaging van de stikstofdepositie in nabijgelegen Natura 2000-gebieden. Dit is ongeloofwaardig aangezien in de media wel is bericht dat voor € 3.000.000,- aan maatregelen noodzakelijk is om de stikstofuitstoot te beperken (Artikel van 17 september 2020 in Dagblad De Limburger met de volgende kop: "Grootste grondverkoop van provincie Limburg ooit voor ambitieus energieproject Bergen"). Dergelijke omvangrijke maatregelen maken dat een passende beoordeling dient te worden opgesteld. Dit is niet gebeurd.</p>	<p>Uit de berekeningen blijkt dat er per saldo geen sprake is stikstofdepositie. Omdat het hier een direct projecteffect betreft, is er geen juridische aanleiding tot het opstellen van een Passende Beoordeling.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>
10.18	<p>Indiener geeft aan dat bij de berekening van de stikstofdepositie gebruik wordt gemaakt van saldering met stikstof-emitterende activiteiten op de landbouwgronden. Hierbij wordt uit het oog verloren dat het ontwerpbestemmingsplan nog steeds voorziet in (een beperkt aantal) agrarische bestemmingen ("Agrarisch met waarden"), waardoor agrarisch grondgebruik en dientengevolge bemesting op die percelen nog steeds mogelijk is. Middels het ontwerpbestemmingsplan wordt derhalve niet veiliggesteld dat de activiteiten die bij de saldering zijn betrokken ook daadwerkelijk worden beëindigd.</p> <p>Indiener wenst dit ook niet en wil zijn activiteiten ter plaatse helemaal niet te beëindigen. Zo lang volstrekt onduidelijk is wat de effecten zijn (wat en wanneer), is een stikstofbeoordeling, die louter gebaseerd is op vooralsnog onuitvoerbare en dus onrealistische aannames, niet correct en onbruikbaar.</p>	<p>De bestemming 'Agrarisch met Waarden' is enkel opgenomen ter plaatse van een aantal percelen welke in particulier eigendom zijn. Op deze percelen zal geen Energielandgoed worden gerealiseerd en deze zijn dan ook niet meegenomen in de stikstofberekeningen.</p> <p>In het ontwerpbestemmingsplan was agrarisch medegebruik binnen de bestemming 'Energielandgoed' toegestaan. Op basis van nieuwe stikstofberekeningen blijkt dat het onbeperkt toestaan van agrarisch medegebruik niet mogelijk is. In het vast te stellen bestemmingsplan is dit daarom alleen nog onder voorwaarden mogelijk met een omgevingsvergunning.</p>	<p>Deze zienswijze geeft aanleiding de regels en toelichting van het bestemmingsplan aan te passen.</p>

10.19	<p>Indiener constateert dat bij de AERIUS-berekening van de gebruiksfase uitgegaan wordt van een maximum van 30.000 vervoersbewegingen van personenauto's respectievelijk 10.000 vervoersbewegingen van bussen. Onduidelijk is waarop deze aantallen zijn gebaseerd. In dit kader zij voorts opgemerkt dat voor wat betreft de toename van het aantal verkeersbewegingen maatregelen dienen te worden getroffen ter voorkoming van een toename van de stikstofdepositie.</p>	<p>In verband met de ligging nabij het stikstofgevoelige Natura 2000-gebied Maasduinen is het maximaal aantal auto's/ bussen met een verbrandingsmotor dat het Energielandgoed kan bezoeken beperkt tot 15.000 (waarbij een bus telt voor 3 auto's). We gaan dit monitoren en handhaven middels bijvoorbeeld slagbomen en camera's.</p> <p>Het gemiddeld aantal auto's met verbrandingsmotor dat hiermee gemiddeld per week het energielandgoed kan bezoeken is 288. Daarnaast is het mogelijk met een onbeperkt aantal elektrisch aangedreven motorvoertuigen het Energielandgoed te betreden. Wij verwachten hiermee voldoende capaciteit te hebben voor het uitoefenen van de bestemde functies.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>
10.20	<p>Indiener stelt dat gezien het gestelde bij zienswijze 10.16-10.19 niet is aangetoond dat het aspect stikstofdepositie geen belemmering vormt voor de beoogde ontwikkeling. Het ontwerpbestemmingsplan is dan ook in strijd met een goede ruimtelijke ordening.</p>	<p>Deze visie wordt niet gedeeld. De stikstofberekeningen laten zien dat er per saldo geen toename is van stikstofdepositie op Natura2000-gebieden en dat er dus vanuit het stikstofaspect geen strijd is met een goede ruimtelijke ordening en dat stikstofdepositie geen belemmering is voor de beoogde ontwikkeling.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>
10.21	<p>In de plantoelichting is op pagina 47 het volgende vermeld: <i>"Het voorliggende plan maakt de realisatie van een energielandgoed mogelijk. Onderdeel van het plan is de ontwikkeling van een natte natuurzone rondom de Molenbeek op de grens met het nationaal park. Daarnaast wordt in het plangebied ingezet op de realisatie van een robuust watersysteem, waarbij meer water wordt vastgehouden. Op deze wijze wordt het huidige ontginningen gebied vernat en een bijdrage geleverd aan het versterken van de natuurwaarden in de Nationaal Park de Maasduinen. Het plan levert hiermee een bijdrage aan het versterken van natuurwaarden en biodiversiteit."</i></p>	<p>In het voorliggende bestemmingsplan zijn de mogelijke gevolgen van het energielandgoed voor landschappelijke, natuurlijke, cultuurhistorische en waterstaatkundige waarden van het gebied reeds onderzocht. De bouw mogelijkheden en werkzaamheden die het bestemmingsplan biedt zijn hiermee onderzocht en er zijn hiervoor geen belemmeringen geconstateerd. Het is daarom niet nodig om voor deze aspecten een voorwaarde voor de omgevingsvergunning op te nemen.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>

	<p>Indiener geeft aan dat in de planregels alleen bij de agrarische bestemming en de bosbestemming blijkt te zijn geborgd dat aanleg-omgevingsvergunningen slechts dan kunnen worden verleend als geen onevenredige schade wordt of kan worden toegebracht aan de landschappelijke, natuurlijke en cultuurhistorische waarde dan wel de waterstaatkundige waarde van het gebied. Dit is bij de bestemming voor het energielandgoed op geen enkele wijze geborgd. Net zo min is in het ontwerpbestemmingsplan op actieve wijze geborgd dat een robuust watersysteem wordt gerealiseerd. Op deze wijze wordt niet voldaan aan de biodiversiteit die wel wordt nagestreefd, hetgeen ook belangrijk is bij realisatie van zonneparken gelet op de vele wetenschappelijke publicaties over dit onderwerp.</p>		
10.22	<p>Indiener concludeert dat het ontwerpbestemmingsplan voor wat betreft het aspect verkeer niet in overeenstemming is met een goede ruimtelijke ordening:</p> <p>A. Indiener constateert dat in het verkeersonderzoek met betrekking tot de verkeersveiligheid het volgende wordt opgemerkt:</p> <p><i>"Doordat het langzaam verkeer de Wezerweg moet kruizen om het Energielandgoed binnen te treden, dient een fietsoversteek gerealiseerd te worden. Dit kan worden gedaan op een verkeersplateau, zoals weergegeven in Figuur 3.5. Het voordeel hiervan is dat fietsers veilig kunnen oversteken en dat het functioneert als een snelheidsremmende maatregel."</i></p> <p>B. Indiener geeft aan dat in het ontwerpbestemmingsplan op geen enkele wijze wordt gegarandeerd dat een fietsoversteek zal worden gerealiseerd.</p> <p>Indiener constateert dat in de planregels is bepaald dat</p>	<p>Wij delen deze conclusie van in spreker niet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ad A: De gemeente is zelf verantwoordelijk voor het realiseren van een veilige fietsomgeving, dit wordt niet vastgelegd in het bestemmingsplan. De Wezerweg maakt namelijk geen deel uit van het plangebied. • Ad B: Op welke wijze de verkeersveiligheid wordt gerealiseerd (middels verkeerplateau of op andere wijze) wordt bij de verdere planuitwerking verder onderzocht. In verband met de ligging nabij het stikstofgevoelige Natura 2000-gebied Maasduinen is het maximaal aantal auto's/ bussen met een verbrandingsmotor dat het Energielandgoed kan bezoeken beperkt tot 15.000 (waarbij een bus telt voor 3 auto's). We gaan dit monitoren en handhaven middels bijvoorbeeld slagbomen en camera's. 	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>

	<p>het energielandgoed jaarlijks door maximaal 15.000 auto's met een verbrandingsmotor bezocht worden. Hierbij geldt dat een bus met een verbrandingsmotor gelijk gesteld wordt aan 3 auto's. Onduidelijk is of en zo ja op welke wijze dit uitvoerbaar/handhaafbaar is.</p>		
10.23	<p>Indiener constateert dat in het bestemmingsplan is geregeld dat de bouw van windturbines alleen kan worden vergund als positief advies wordt verkregen van het Ministerie van Defensie omdat vaststaat dat de turbine niet leidt tot onaanvaardbare radarverstoring.</p> <p>Indiener geeft aan dat wanneer blijkt dat de bouw van de windturbine niet kan worden vergund, doordat de windturbine tot onaanvaardbare radarverstoring leidt, is het project (voor dit deel) onuitvoerbaar. Een en ander zal gevolgen hebben voor de energieopbrengst en energiedoelstellingen. Indiener stelt zich op het standpunt dat hiernaar onvoldoende onderzoek is verricht. Een en ander is in strijd met een goede ruimtelijke ordening.</p>	<p>Uit berekeningen van TNO blijkt dat er toelaatbare hinder op de werking van de defensieradar optreedt door de realisatie van de windturbines. Hierdoor is het voornemen uitvoerbaar. Er is een verzoek tot een verklaring van geen bedenkingen ingediend bij het Ministerie van Defensie. Omdat deze verklaring nog niet is ontvangen voorafgaand aan definitieve besluitvorming, is de voorwaardelijke verplichting in het bestemmingsplan gehandhaafd.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>
10.24	<p>Indiener trekt de (economische) uitvoerbaarheid van het plan in twijfel. Het project kost 207 miljoen euro, exclusief kosten voor grondverwerving en elektriciteitsaansluiting. Daarvan moet 30 miljoen euro aan eigen vermogen ingebracht worden via participatie door burgers en overheden; de rest wordt geleend. Volgens wethouder Splinter wordt gesproken met de gemeenten Venray, Gennep en Mook en Middelaar over deelneming in het energiepark (Artikel van 17 september 2020 in Dagblad De Limburger met de volgende kop: "Grootste grondverkoop van provincie Limburg ooit voor ambitieus energieproject Bergen"). Dit is informatie uit de media, zoals de betrokken wethouder daarover heeft</p>	<p>Het plan voor het energielandgoed is gebaseerd op een business case. Deze business case is opgebouwd uit een investeringsbegroting, een financieringsplan, en een exploitatiebegroting. Voor meer details over de business case verwijzen we naar het masterplan voor het energielandgoed.</p> <p>De aannames die gehanteerd worden in de verschillende onderdelen van de business case zijn gebaseerd op indicaties uit de markt. In kwartaal 3 en 4 van 2020 heeft de gemeente Bergen marktconsultaties laten uitvoeren bij financiers en technische toeleveranciers. Op basis van uitkomsten van die marktconsultaties en andere informatie beschikbaar over</p>	<p>Deze zienswijze geeft aanleiding de toelichting van het bestemmingsplan aan te passen.</p>

	<p>gecommuniceerd.</p> <p>Uit de plantoelichting blijkt evenwel op geen enkele afdoende wijze dat het voorgaande daadwerkelijk financieel uitvoerbaar is. Sterker nog: er blijkt zelfs op ongeloofwaardige wijze te zijn gecommuniceerd. Het mediabericht maakt namelijk duidelijk dat de grondtransactie is afgerond, terwijl de beslissing op een recent Wob-verzoek (beslissing van 2 november 2020) duidelijk maakt dat helemaal geen grondtransactie heeft plaatsgevonden.</p> <p>Na het lezen van de plantoelichting is indiener onduidelijk op welke wijze wordt omgegaan met kostenverhaal.</p>	<p>verschillende onderdelen van de business case heeft de gemeente de business case aangescherpt. Op basis van die aangescherpte business case blijkt dat de verdere ontwikkeling van het energielandgoed nog steeds goed financieel en economisch te onderbouwen is.</p> <p>M.b.t. de inbreng van het eigen vermogen: zoals ook beschreven in het masterplan is het voornemen dat deze ingebracht zal worden door de gemeente Bergen, verschillende buurgemeenten, en particulieren en bedrijven.</p> <p>Indiener constateert terecht dat in de toelichting van het bestemmingsplan geen onderbouwing is opgenomen van het kostenverhaal: de exploitatieplanplicht. Het vast te stellen bestemmingsplan zal hiermee worden aangevuld.</p> <p>Er is geen exploitatieplan vastgesteld. Op grond van artikel 6.12 Wro kan de gemeenteraad besluiten geen exploitatieplan vast te stellen, indien</p> <ul style="list-style-type: none"> d. het verhaal van kosten van de grondexploitatie over de in het plan of de vergunning begrepen gronden anderszins verzekerd is; e. het bepalen van een tijdvak of fasering als bedoeld in artikel 6.13, eerste lid, onder c, 4°, onderscheidenlijk 5°, niet noodzakelijk is, en f. het stellen van eisen, regels, of een uitwerking van regels als bedoeld in artikel 6.13, tweede lid, onderscheidenlijk b, c of d, niet noodzakelijk is. <p>Het kosten verhaal is in dit geval anderszins verzekerd: De gemeente is eigenaar van de gronden. Het bouwrijp maken van de gronden is opgenomen in de investeringsbegroting van de aangescherpte businesscase en de gemeente is hiermee zelf</p>	
--	---	--	--

		<p>verantwoordelijk voor het bouwrijp maken van de gronden.</p> <p>De exploitatieplanplicht heeft alleen betrekking op bouwplannen. Dit zijn in dit geval de realisatie van het bedrijfsverzamelgebouw en het bezoekerscentrum. Dit betreft maar een beperkt deel van het plangebied en een fasering voor de exploitatie van de gronden is hiervoor niet aan de orde.</p> <p>Het stellen van eisen en regels of een uitwerking van regels aan de werken en werkzaamheden voor het bouwrijp maken van het exploitatiegebied, de aanleg van nutsvoorzieningen en het inrichten van de openbare ruimte in het exploitatiegebied is niet noodzakelijk. De gemeente zal deze exploitatie en inrichting zelf verzorgen.</p>	
10.25	<p>Het plan maakt deel uit van een samenstel van publiekrechtelijke en privaatrechtelijke rechtshandelingen van de gemeente Bergen (meer specifiek de vestiging van het voorkeursrecht op de percelen, de aankoop van de percelen en het uiteindelijk vaststellen van het bestemmingsplan ter realisering van het Energielandgoed) hetgeen marktverstorende effecten heeft.</p> <p>Indiener levert onder andere sportgraszoden aan betaald voetbalorganisaties van grote naam en faam die over grote financiële middelen beschikken. Voor zover indiener bekend is er slechts één andere marktpartij die over lange afstand sportgraszoden door heel Europa levert. Beide partijen hebben samen een marktaandeel van circa 80%. Indien het bestemmingsplan wordt vastgesteld ter realisering van het Energielandgoed, worden de kansen van Peiffer om de teelt van graszoden op het landgoed te continueren tot vrijwel nihil gereduceerd. Dit vormt een gevaar voor het voortbe-</p>	<p>Indiener gaat met dit onderdeel van de zienswijze dat het plan niet-uitvoerbaar is vanwege marktverstorende effecten voorbij aan de uitspraken van het Gerechtshof 's-Hertogenbosch (ECLI:NL:GHSHE:2019:255) en de Hoge Raad (ECLI:NL:HR:2020:1490). Indiener is overigens als eisende partij zelf betrokken bij deze uitspraken. Uit de uitspraken blijkt dat indiener in die (civiele) procedures - op meerdere punten - niet (voldoende) heeft onderbouwd dat de verkoop van de gronden van het plangebied (met het oog op de realisatie van het energielandgoed) door de provincie aan de gemeente zal leiden tot een economische machtspositie van een concurrent-marktpartij in de zin van artikel 102 VWEU. Ook de conclusie van de AG van de Hoge Raad (ECLI:NL:PHR:2020:448) is hiermee in lijn.</p> <p>De verwijzing naar het arrest 'DEI' van het HvJ EU van 26 oktober 2016 met nummer ECL:EU:C:2016:797 is niet goed te volgen. Dit arrest heeft betrekking op al dan niet rechtmatig</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>

	<p>staan van de onderneming, vanwege de schaarste aan geschikte grond is het waarschijnlijk niet mogelijk om uit te wijken naar een andere productielocatie. Wanneer de pachtrelatie met indiener wordt beëindigd, is indiener niet meer in staat om op eerste afroep graszoden te leveren en zal hierdoor klanten kwijtraken.</p> <p>Deze omstandigheden leiden ertoe dat Hendriks een machtspositie zal kunnen verwerven op de relevante markt voor sportgraszoden, het aanbodvolume op die markt aanzienlijk zal afnemen en leveringsweigeringen en (extreme) prijsstijgingen op de loer liggen (een simpel economisch principe: vraag blijft gelijk, aanbod neemt af, prijzen stijgen). Niet te ontkennen valt dan ook dat de vaststelling van het bestemmingsplan - zoals middels het Ontwerp lijkt te zijn beoogd - een groot risico op een ingrijpende marktverstoring in zich draagt. Een en ander druist in tegen de op de gemeente rustende verplichtingen uit hoofde van Europese en nationale wetten en regelgeving. Deze wet- en regelgeving beoogt de effectieve concurrentie tussen ondernemingen te verzekeren.</p> <p>Zo heeft het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: HJEU) in het arrest "DEI" geoordeeld dat een overheidshandeling die een risico creëert op toekomstig misbruik van een economisch machtspositie in strijd is met artikel 102 VWEU. Van een dergelijk risico is volgens het HJEU sprake, indien - zoals in casu - als gevolg van een overheidshandeling ofwel een partij in een zeer dominante positie kan komen te verkeren dan wel schaarste op de betrokken markt dreigt. Een zeer dominante positie wordt vermoed te bestaan bij een marktaandeel van 50%.¹⁰ Dit houdt in dat een overheid alvorens te handelen rekening zal moeten houden met</p>	<p>verkregen staatssteun en de Griekse elektriciteitsmaatschappij DEI en <u>niet</u> op het tegengaan van misbruik van haar economische machtspositie. Voor zover bedoeld is te verwijzen naar het arrest van het HvJ EU van 17 juli 2014 met het nummer ECLI:EU:C:2014:2083 is dit arrest ook niet van belang, omdat daarin – anders dan in de sportgraszodenmarkt zoals hier in geding - (wel) sprake was van een (economische) machtspositie (van het elektriciteitsbedrijf DEI). Omdat in dit geval een economische machtspositie in de zin van artikel 102 VWEU niet is aangetoond, gaat de verwijzing dus mank. Dit DEI-arrest is dus niet van belang. Zie hiervoor ook de voornoemde conclusie van de AG van de Hoge Raad (ECLI:NL:PHR:2020:448, r.o. 3.80 en 3.81). Wij verwijzen ook naar de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State met nummer ECLI:NL:RVS:2016:2037, r.o. 9-9.2 (slotzin), dat bij gebrek aan een (aangetoonde) machtspositie geen strijd kan bestaan met artikel 102 VWEU (jo. artikel 4, lid 3, VEU).</p> <p>Wellicht ten overvloede merken we op dat ook in het geval sprake zou zijn van een (toekomstige) economische machtspositie, het misbruik daarvan nog niet gegeven is. Dit geldt ook voor de vragen of en waarom dit misbruik zou zijn of worden opgelegd, begunstigd of versterkt (door de verkoop van de gronden) door de provincie. Zie genoemd arrest van het Hof 's-Hertogenbosch (ECLI:NL:GHSHE:2019:255, r.o. 6.6.17).</p> <p>Indiener gaat hierbij bovendien ten onrechte uit van de - zoals ook door het Hof benoemd - lichtere maatstaf 'of er een risico ontstaat' met een link naar naar het niet van toepassing zijnde artikel 106 VWEU in plaats van (kort gezegd) 'opleggen, begunstigen of versterken' door de overheid van misbruik van een economische machtspositie waarvan geen sprake is.</p>	
--	--	--	--

	<p>mogelijke schendingen van het Europese mededingingsrecht die van dat handelen het gevolg kunnen zijn. Daarnaast rust op grond van artikel 4 lid 3 VEU een zelfstandige basis in de directe doorwerking en autonome gelding van het Unietrouwbeginsel, aangezien dat beginsel overheden de verplichting oplegt om de effectieve werking van het Unierecht te garanderen. Dit vereist dat overheden zo</p> <p>nodig preventief handelen om schendingen van het Unierecht te voorkomen. De overheid is volgens het Europeesrechtelijke proportionaliteitsbeginsel en het principe van de zo groot mogelijke effectiviteit van het recht binnen de Unie ("effect util") verplicht om voor een oplossing te kiezen welke het beoogde doel bereikt, maar welke tevens zo weinig mogelijk nadelige effecten op het binnen de Unie geldende recht heeft. Er moet dus worden getoetst welke handelwijzen mogelijk zijn en welk van de alternatieven zo weinig mogelijk nadelige effecten op de concurrentie heeft. Deze beoordeling is bij het ontwerpbestemmingsplan niet uitgevoerd. Aldus is sprake van een inbreuk op het hiervoor genoemde loyaliteitsprincipe van het binnen de Unie geldende recht.</p> <p>Het voorgaande leidt ertoe dat vermelde publiekrechtelijke en privaatrechtelijke rechtshandelingen kunnen worden aangetast, hetgeen betekent dat de (economische) uitvoerbaarheid van de met het Ontwerp beoogde ontwikkeling niet is gegarandeerd.</p>	<p>Concluderend bestaan geen aanknopingspunten voor een (economische) machtspositie in de zin van artikel 102 VWEU en dus ook niet voor strijdigheid van het bestemmingsplan met deze bepaling. Artikel 102 VWEU staat niet in de weg aan de uitvoerbaarheid van het plan.</p>	
10.26	<p>Indiener stelt vast dat het uit oogpunt van rechtszekerheid en goede ruimtelijke ordening niet correct is dat een bestemmingsplan op gecoördineerde wijze wordt vastgesteld met enkele vergunningen, waarbij blijkt dat ten behoeve van de omgevingsvergunning voor het oprichten van 180 hectare</p>	<p>Door toepassing van de coördinatieprocedure, moet de vergunning getoetst worden aan het ontwerpbestemmingsplan, als ware het het geldende plan. Dat betekent dat ook gebruik gemaakt kan worden van de binnenplanse afwijkingsbevoegdheid. Het voornemen hiertoe heeft bovendien, net als het</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>

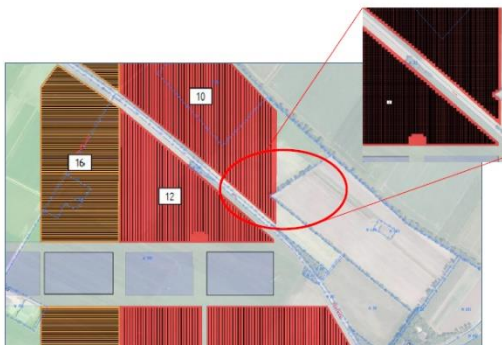
	zonnevelden meteen zal worden afgeweken van het nog vast te stellen bestemmingsplan.	bestemmingsplan, 6 weken ter inzage gelegen, eenieder heeft hier op kunnen reageren. In strijd met rechtszekerheid is deze handelswijze dan ook niet. Bij het toepassen van de binnenplanse afwijkingsbevoegdheid is beoordeeld of dit mogelijk is aan de hand van de opgenomen regels. Deze regels waarborgen dat alleen gebruik gemaakt kan worden van de afwijkingsbevoegdheid als voldaan wordt aan de uitgangspunten van een goede ruimtelijke ordening. De aanvraag voldoet aan deze voorwaarde en daarmee ook aan de uitgangspunten van een goede ruimtelijke ordening.	
10.27	In de omgevingsvergunning voor de windturbines is enkel bloot gesteld dat de aanvraag voldoet aan de regels van ontwerpbestemmingsplan Energielandgoed Wells Meer. Dit is onvoldoende onderbouwd en niet verifieerbaar op basis van de ter inzage gelegde stukken. Indiener wenst duidelijker gemotiveerd te zien of en zo ja waarom het project voor de windturbines past in het vast te stellen bestemmingsplan.	Het is niet gebruikelijk en ook niet nodig toe te lichten waarom de aanvraag wél past in geldende regels. Alleen als afgeweken wordt van de regels is toelichting en onderbouwing vereist.	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.
10.28	In deze omgevingsvergunningen staat dat een vergunning krachtens de Wnb niet nodig is. Indiener bestrijdt dit ten eerste aangezien het om een project gaat dat effecten kan hebben op de betrokken Natura 2000-gebieden (het geciteerde krantenbericht maakt duidelijk dat vele miljoenen euro's benodigd zouden zijn om de stikstofeffecten te verminderen). Dit enkele feit is voldoende om een Wnb-vergunning benodigd te doen. De omgevingsvergunningen dienden daarom een verklaring van geen bedenkingen te bevatten ter zake de Wnb-vergunning die voor het project benodigd is.	De gemeente is van mening dat er in beginsel geen Wnb-vergunningaanvraag nodig is, omdat uit de natuurtoets en aanvullende resultaten van het veldonderzoek blijkt dat significant negatieve effecten op voorhand kunnen worden uitgesloten. Ten aanzien van de uitstoot van stikstof, is er sprake van saldering welke wordt veroorzaakt door een direct projecteffect. Immers, zodra de zonnevelden worden aangelegd, vindt er een aanzienlijke afname plaats van de bemesting zoals toegepast in het huidige gebruik. Dit is conform artikel 5 lid 9 van de beleidsregels van de Provincie Limburg. Voor de volledigheid wordt echter alsnog een vergunningaanvraag ingediend, waarin verzocht wordt instemming te geven op toepassing van eerder genoemde beleidsregel.	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.

10.29	<p>De ontwerpwatervergunning heeft betrekking op het dempen van de primaire watergangen Wellsmeerlossing en Waterlossing op de Oever te Well. Het dempen maakt onderdeel uit van de inrichting van het Energielandgoed Well. Het dempen van de waterlopen zou gericht zijn op het realiseren van een hoger grondwaterpeil, dit ter vermeende ondersteuning van de natuur en het vermeend klimaat neutraal maken van het Energielandgoed Well.</p> <p>Volgens indiener wordt daarmee niet het beloofde robuuste watersysteem gerealiseerd. De ontwerp watervergunning is bittere noodzaak om de toename van het verhard oppervlak te compenseren, zoals blijkt na het lezen van de plantoelichting (pagina 70).</p>	Deze zienswijze wordt door het waterschap beantwoord in het kader van de watervergunning.	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.
10.30	<p>In bijlage 5 van de MER wordt het aspect gezondheid behandeld, specifiek de onderwerpen biomassa, wind en zonne-energie in relatie tot gezondheid. Wat indiener opvalt, is dat enkel verwezen wordt naar algemene wetenschappelijke inzichten die veelal oud zijn. Er is op geen enkele wijze doelgericht onderzoek gedaan naar de gezondheidseffecten van dit plan en de project-vergunningen. Dit is een gebrek.</p>	Bijlage 5 van het MER gaat in op de wetenschappelijk geaccepteerde stand der kennis omtrent gezondheidseffecten. En de wijze waarop het huidige wettelijke normen zich verhouden tot deze kennis. Er is voldoende informatie aanwezig in het MER om de besluitvorming zoals nu voor ligt te kunnen laten plaatsvinden.	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.
10.31	<p>Indiener constateert dat het verrichten van archeologisch onderzoek ingevolge het ontwerpbestemmingsplan slechts noodzakelijk is bij ingrepen die dieper reiken dan 40 cm, terwijl in het archeologisch rapport wordt geadviseerd om reeds onderzoek te laten verrichten bij ingrepen die dieper reiken dan 30 cm (voor wat betreft de Tweede Wereldoorlog en de steentijd). Op dit punt ontbreekt een motivering. Het ontwerpbestemmingsplan is dan ook in strijd met het zorgvuldigheids- en motiveringsbeginsel. Met het ontwerpbestemmingsplan wordt onvoldoende gewaarborgd dat de</p>	De diepte van 40 cm is in lijn met het gemeentelijk archeologisch beleid. In het gemeentelijk archeologie beleid wordt ervan uitgegaan dat bij ingrepen met een diepte van meer dan 40 cm archeologisch onderzoek noodzakelijk is (wanneer ook niet aan de gestelde oppervlaktegrens van de ingreep wordt voldaan). Deze diepte is gebaseerd op de bouwvoor/ploegdiepte. Deze komt over het algemeen dichterbij de 40 dan de 30 cm. Het archeologisch onderzoek geeft geen aanleiding om hier nu van af te kijken en naar 30 cm diepte te gaan. De gemeente heeft er daarom voor gekozen om in lijn met het gemeentelijk beleid	Deze zienswijze geeft aanleiding de toelichting van het bestemmingsplan aan te passen.

	archeologische waarden van de gronden niet verstoord raken en het is daardoor niet in overeenstemming met een goede ruimtelijke ordening.	de diepte van 40 cm te handhaven. Dit vullen we in het vast te stellen bestemmingsplan aan in de toelichting van het bestemmingsplan.	
10.32	In de planregels zijn diverse voorwaardelijke verplichtingen opgenomen, waarvan sommige niet zijn voorzien van een toelichting in de plantoelichting. Dat is in strijd met de goede ruimtelijke ordening.	Indiener heeft terecht geconstateerd dat de voorwaardelijke verplichtingen voor de landschappelijke inpassing van de Wezerweg 16a en de gebiedsvisie niet zijn benoemd in de toelichting van het bestemmingsplan. We nemen dit op in de toelichting van het vast te stellen bestemmingsplan.	De zienswijze leidt tot aanpassing van de toelichting van het bestemmingsplan.
11	Indiener 11		
11.1	<p>Op de verbeelding behorende bij het voorontwerp bestemmingsplan valt op dat er in de oosthoek van het plan een hap uit het plangebied gehaald is. Dit betreft het perceel landbouwgrond van ca 11 ha van indiener. Indiener vindt het onbegrijpelijk dat dit gedeelte uit het plan is gehouden:</p> <p>A. indiener zou op dit perceel mogelijk ook energie willen opwekken met zonnepanelen of windenergie. Zijn perceel betrekken in het voorliggende bestemmingsplan zou een veel logischere begrenzing van het plan opleveren. Te meer nu het perceel milieutechnisch gezien niet ongunstiger gelegen is, dan de overige gebieden met de bestemming Energielandgoed en aanduiding zonnepark of zonnenveld.</p> <p>B. blijkens de diverse rapporten (Mer) en onderzoeken is het ook steeds de bedoeling geweest om dit perceel ook mee te nemen in dit bestemmingsplan getuige de diverse plaatjes van het plangebied in de diverse onderzoeken behorende bij het Mer. Uit geen enkel onderzoek blijkt dat het betreffende perceel dient af te vallen/ te worden uitgesloten om milieutechnische of planologische redenen.</p> <p>C. In reactie op de inspraakreactie van reclamant heeft uw</p>	<p>Ad A-C: Wij begrijpen uw reactie m.b.t. dat het lijkt alsof er een stuk uit het plangebied is gehaald. Zo ziet het er ook uit als je naar de kaart kijkt. Echter, wanneer je op ooghoogte naar het gebied kijkt dan is het duidelijk dat het desbetreffende perceel omsloten is door een houtwal. Daarmee is het perceel visueel en landschappelijk geen onderdeel van het plangebied. De houtwal zorgt ook voor een duidelijk natuurlijke begrenzing.</p> <p>In 2013 is deze houtwal in ons landschapsbeleid al beoordeeld als een landschappelijk waardevolle element met cultuurhistorische waarde. Het is ook als zodanig beschermd in het bestemmingsplan Buitengebied 2018. Het is daarmee niet toegestaan om dit waardevolle element te kappen.</p> <p>De gemeenteraad heeft in 2019 de Beleidsnotitie Energie uit zon en wind vastgesteld. Het onderliggende landschap is bepalend voor waar duurzame opwek van energie kan plaatsvinden. Daarbij wordt nadrukkelijk gekozen voor concentratie van energieopwekking met als doel de invloed van grootschalige energiewinning op het landschap zo veel mogelijk te beperken en de benodigde investeringen zo efficiënt mogelijk te benutten.</p>	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.

gemeente aangegeven dat er bij de nu gehanteerde begrenzing van het plangebied sprake zou zijn van een logische begrenzing van het plangebied. Dit waagt indiener te betwijfelen, gezien de uitsnedes uit de inrichtingstekeningen van de aanvraag omgevingsvergunning voor de zonnevelden. Het perceel van reclamant doorsnijdt de geplande rijen zonnevelden. Indiener blijft derhalve van mening dat het opnemen van het perceel in het onderhavige bestemmingsplan meer voor de hand liggend is.

- D.
- E. Indiener is gebleken (gezien de aangevraagde watervergunning en de voorgenomen leggerwijziging) dat het voornemen bestaat om het gehele gebied te vernatten. Bedoeld of onbedoeld heeft een dergelijk voornemen gevolgen voor de gebruiksmogelijkheden van de percelen van reclamant. Te hoge grondwaterstanden zijn immers funest voor de teelt van graszoden. Indiener verzoekt u dan ook zijn perceel alsnog in het bestemmingsplan op te nemen met de bestemming "Energie landgoed" en de functiaanduiding "specifieke vorm van bedrijf-zonnevelden".
- F. Het niet meenemen van dit perceel in het onderhavige plan betekent dat het perceel aan twee zijden en de

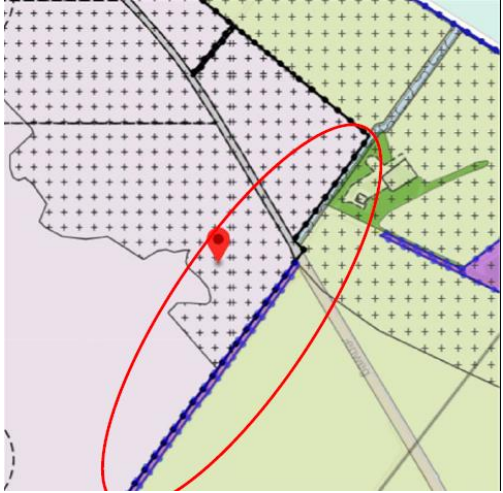
Over het gebied Wellsmeer is opgemerkt dat dit de meest geschikte locatie is binnen de gemeente. Er is ook opgemerkt dat het Energielandgoed Wells Meer is aangewezen voor de commerciële toepassing van zonne-energie en het plaatsen van windturbines. Nu dat het Energielandgoed Wells Meer een verdere begrenzing kent zoals in voorgaande alinea is toegelicht en dit vastlegt in het bestemmingsplan, betekent dit ook dat een commerciële toepassing van zonne-energie op uw percelen niet mogelijk is volgens ons beleid. Aan uw verzoek om uw perceel deel te laten uitmaken van het Energielandgoed Wells Meer kunnen wij dan ook niet tegemoet komen. Wij zijn daarbij ook van mening dat op grond van ons beleid uw perceel niet in aanmerking komt voor de commerciële opwek van zon en wind. Het bestemmingsplan Buitengebied 2018 biedt echter in artikel 44.1 sub f wel de mogelijkheid om voor eigen gebruik energie op te wekken.

Ad D:

Het is juist dat uw perceel in de verkenning van het gebied voor energiemogelijkheden en onderzoeken is meegenomen. Doel was niet om het perceel mee te nemen in het bestemmingsplan. Het doel was om te kunnen beoordelen of en op welke wijze invulling kon worden gegeven aan grootschalige energiewinning. Daarbij is duidelijk geworden dat uw perceel niet nodig is voor het behalen van de ambities op het gebied van energieopwekking. Er is dan ook voor gekozen om het Energielandgoed te beperken qua oppervlak en zo ook de onttrekking van landbouwgronden nog te beperken. Dit sluit ook aan bij het in 2019 vastgestelde Omgevingsvisie Bergen 2030 en de Beleidsnotitie Energie uit Zon en Wind. De voornaamste effecten van de vernatting vinden plaats binnen het plangebied, zoals is te lezen in de resultaten van het geohydrologisch onderzoek. Er vindt inderdaad een verhoging van de grondwaterstand op uw perceel

	<p>toegangsweg tot het perceel en de loods, volledig, is ingesloten tussen de panelen. Indiener verwacht hier beperkingen van te ondervinden in zijn bedrijfsvoering.</p>	<p>plaats, met name in GLG-situatie (tot 0,2 cm verhoging). Uit het onderzoek blijkt dat er een risico bestaat voor landbouw in Duitsland. We zijn er bewust van dat uw perceel zich mogelijk ook in de risicozone bevindt. Middels het monitoringsplan en mitigerende maatregelen (zoals verbreden/verdiepen watergangen en aansluiten op tertiaire watergangen) proberen we effecten zoveel mogelijk te voorkomen. We kunnen niet voorkomen dat effecten buiten het plangebied volledig uitgesloten worden, maar dit zien wij niet als reden om de percelen waar effecten optreden tot het plangebied te rekenen. Middels monitoring houden we de situatie op uw perceel na ontwikkeling van het Energielandgoed in de gaten en we zorgen voor realistische mitigerende maatregelen. Dit werken we nog nader uit.</p> <p>Ad E: De toegangsweg naar het perceel is niet meegenomen in het bestemmingsplangebied. Het perceel blijft normaal toegankelijk. Daarnaast is het perceel landschappelijk afgescheiden van het landgoed met een bosstrook. Zonnepanelen komen daardoor niet op zeer korte afstand van het perceel van indiener en vormen geen belemmering voor activiteiten daar. Wij zien niet in dat dit beperkingen kan opleveren voor de bedrijfsvoering van indiener.</p>	
11.2	<p>Indiener vreest nadelige gevolgen te ondervinden van de geplande ontwikkeling op het gebied van volksgezondheid en milieu ter plaatse van de bedrijfswoningen op Wezerweg 9 en 9a:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. de bedrijfswoningen liggen op resp. 160 en 190 m van de bestemmingen energielandgoed met de mogelijkheid tot realisatie van zonnevelden. Indiener is bevreemd voor nadelige (milieu- en/of gezondheids-) effecten van de 	<p><i>Brandveiligheid zonnevelden</i></p> <p>De risico's ten aanzien van brand in panelen, omvormers of transformatorstations zijn tevens door de veiligheidsregio gesignaleerd. Deze zal dan ook betrokken worden bij de realisatie van de zonnevelden. Hierbij zal onder anderen worden gekeken naar blusmogelijkheden.</p> <p><i>Windturbines:</i></p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>

	<p>aanleg van dergelijke velden. In de verleende omgevingsvergunning alsmede in de stukken van het ontwerp bestemmingsplan is bijvoorbeeld geen woord opgenomen over de gevolgen van een mogelijke brand in de zonnevelden en de maatregelen welke getroffen zijn ter voorkoming van en ter bestrijding van een eventuele brand. Ook zijn er in de ontwerp vergunningen geen voorschriften opgenomen ter compartimentering van de zonnevelden, zodat bij een eventuele brand niet alle zonnepanelen op een zonneveld zullen afbranden (zonnepanelen zijn immers allen met elkaar verbonden waardoor brandoverslag van het ene op het andere zonnepaneel heel voor de hand liggend is).</p> <p>2. Reclamant is, in het geval van het verbranden van zonnepanelen bevreesd voor de verspreiding van ongewenste stoffen (bijvoorbeeld glasvezels etc.) op zijn, nabij gelegen gewassen (graszoden en akkerbouwgewassen), waardoor deze mogelijk onverkoopbaar worden.</p> <p>3. De windturbines zijn op ca. 1 km. afstand ten zuidoosten van de woningen geprojecteerd. Indiener is bevreesd voor overlast door slagschaduw en overlast door geluid. In de vergunning wordt weliswaar een geluidnorm (Lden en Lnight) opgenomen, er is echter niks geregeld op het gebied van laagfrequent geluid. Uit diverse onderzoeken is inmiddels gebleken dat omwonenden van windturbines overlast ondervinden van laagfrequent geluid. In de ons omringende landen worden ter voorkoming van deze overlast afstanden aangehouden van 10 keer de ashoogte ($10 * 165 \text{ m} = 1.650 \text{ m}$) van de windturbine. Bij dergelijke afstanden liggen de woningen van reclamant binnen de invloedssfeer van de windturbines. In de vergunning zijn aan dit laagfrequent geluid geen voorwaar-</p>	<p>Het MER en de vergunningaanvraag voor de windturbines bevat gedegen en volledig onderzoek naar de effecten van geluid en slagschaduw. Hierin zijn ook de effecten van laagfrequent geluid beschouwd.</p> <p><i>Verkeersaantrekkende werking</i></p> <p>Het bestemmingsplan bevat een bepaling waardoor een maximaal aantal bewegingen van voertuigen met verbrandingsmotor is vastgelegd.</p>	
--	---	--	--

	<p>den gesteld.</p> <p>4. Ten aanzien van de verkeersaantrekkende werking van het voornemen wordt in de reactie op de inspraakreactie aangegeven dat er in het ontwerp bestemmingsplan de regel is toegevoegd dat het energie landgoed jaarlijks door maximaal 15.000 auto's bezocht mag worden. Een dergelijke voorwaarde in een bestemmingsplan is echter een lege huls als er geen bepalingen zijn opgenomen hoe dit wordt geteld en bijgehouden en welke maatregelen er worden getroffen als dit aantal bereikt is.</p>		
11.3	<p>Aan de oostzijde van het plangebied is het indiener opgevalen dat de daar aanwezige sloot, inclusief de aansluitende beschermingszone niet in het ontwerp bestemmingsplan is opgenomen (zie onderstaande uitsnede van het deels vigerende en deels ontwerp bestemmingsplan).</p> <p>Aangezien het behoud van deze sloot van het grootste belang is voor indiener, verzoekt indiener uw gemeente om deze waterloop in het vast te stellen op te nemen. Het</p>	Deze zienswijze wordt door het waterschap beantwoord in het kader van de watervergunning.	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.

	<p>eventueel verdwijnen van deze sloot heeft tot gevolg dat reclamant wateroverlast op zijn perceel landbouwgrond gaat ondervinden omdat het water in de grenssloot niet meer (snel genoeg) afgevoerd kan worden richting Wellse Molenbeek.</p> <p>Indiener heeft separaat aan deze zienswijze ook een zienswijze ingediend tegen de door het Waterschap Limburg verleende watervergunning voor het dempen van de sloot en tegen de voorgestelde wijziging van de Legger, maar is van mening dat in het onderhavige bestemmingsplan ook duidelijkheid gegeven moet worden over de ontwatering van het gebied.</p>		
11.4	<p>In de aanvraag om omgevingsvergunning van de windturbines en de daarbij behorende toelichting is aangegeven dat de vergunning voor bepaalde tijd wordt aangevraagd (25 jaar).</p> <p>In het besluit op deze aanvraag van uw gemeente wordt deze tijdelijkheid en de termijn met geen woord benoemd. Tevens zijn er geen bepalingen opgenomen in de vergunning, op welke wijze de ontmanteling van het bouwwerk, na verstrijken van deze termijn, gegarandeerd wordt. Ook zijn er geen voorschriften opgenomen waarin is vastgelegd dat er door de initiatiefnemer, reserveringen dienen plaats te vinden ten behoeve van de ontmanteling van de bouwwerken, na het verstrijken van de termijn. Indiener verzoekt uw gemeente hiervoor voorschriften op te nemen in de te verlenen vergunning.</p>	<p>Het Energielandgoed Wells Meer is geen tijdelijke ontwikkeling, derhalve is geen ontmantelingsverplichting noodzakelijk vanuit bestuursrechtelijk oogpunt. Wel acht de gemeente het wenselijk dat na de afschrijvingstermijn de installaties worden verwijderd. Hiervoor zal de gemeente zorg dragen en dit in privaatrechtelijke sfeer borgen.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>
11.5	<p>Indiener is van mening dat een dergelijke grootschalige ontwikkeling als de onderhavige zal leiden tot een waardevermindering van zijn eigendommen (zowel grond als</p>	<p>Wanneer indiener van mening is dat het voorliggende plan leidt tot een waardevermindering van zijn eigendommen, dan heeft hij het recht om binnen 5 jaar na vaststelling van het bestem-</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de</p>

	<p>(bedrijfs)gebouwen). Vergeleken met het huidige open en natuurlijke karakter van de omgeving, leidt het beoogde gebruik van de gronden tot een industriële uitstraling, wat ongetwijfeld zijn weerslag zal hebben op de waarde van de gronden en gebouwen. Bovendien ontstaat er door deze plannen meer druk op (het gebruik van) de landbouwgrond. Het moge duidelijk zijn dat dergelijke gevolgen niet enkel voor rekening van reclamant mogen komen.</p> <p>Redenen, weshalve reclamant uw raad verzoekt om deze zienswijze in uw overweging en de daaropvolgende besluitvormingsprocedure te betrekken en in het bestemmingsplan en/of omgevingsvergunningen zodanige aanpassingen aan te brengen dat wordt tegemoetgekomen aan hetgeen in deze zienswijze naar voren is gebracht.</p>	<p>mingsplan een verzoek om planschade in te dienen. Op grond van artikel 6.1 van de Wet ruimtelijke ordening kent de gemeenteraad op aanvraag een tegemoetkoming toe aan degene die in de vorm van inkomensderving of een vermindering van de waarde van een onroerende zaak schade lijdt of zal lijden. Dit geldt voor zover de schade redelijkerwijs niet voor rekening van de aanvrager behoort te blijven en voor zover de tegemoetkoming niet anderszins is verzekerd.</p> <p>We hebben bij 11.1 - 11.5 onze reactie op uw zienswijze opgenomen. We concluderen hierin dat uw zienswijze geen aanleiding vormt om het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen aan te passen.</p>	omgevingsvergunningen.
12	Indiener 12		
12.1	<p>Allereerst wil de indiener melden eerst voornemens te zijn geweest geen zienswijze in te dienen, dit had een tweetal redenen.</p> <p>Ten eerste, omdat in het proces om te komen tot het ontwerpbestemmingplan tot nu toe weinig is gedaan met de input van inwoners van de gemeente Bergen. De indiener geeft aan geen enkele illusie te hebben dat, in deze fase van het proces, dat wel het geval zal zijn, waardoor het openstellen van een inspraakprocedure voornamelijk een formaliteit is die nu eenmaal wettelijk is vereist.</p> <p>Ten tweede, omdat de Crisis en Herstelwet van toepassing is. In deze wet is bepaald dat de bestuursrechter een overheidsbesluit niet mag vernietigen vanwege strijd met een rechtsregel, als die rechtsregel 'kennelijk niet strekt tot bescherming van de belangen van degene die zich daarop beroept'. De indiener voldoet gezien zijn woonlocatie t.o.v.</p>	<p>Wij zijn het niet eens met de stelling van indiener dat wij weinig hebben gedaan met de input van onze inwoners. De inzage van het voorontwerp heeft geleid tot diverse aanpassingen van het voorontwerp plan en ook uit deze zienswijzennota blijkt dat we op basis van de zienswijzen weer diverse aanpassingen in het plan willen meenemen voor de vaststelling. Het doorlopen van de inspraak is wat ons betreft dan ook zeker geen formaliteit. Alle ingekomen reacties worden door ons serieus genomen.</p> <p>Wat gesuggereerd wordt door indiener over de Crisis- en herstelwet en het doelbewust buiten spel zetten van onze inwoners is aantoonbaar onjuist.</p> <p>Op 1 januari 2013 is de Wet aanpassing bestuursprocesrecht in werking getreden. Daarmee was ook de invoering van artikel 8:69a Algemene wet bestuursrecht (relativiteitsvereiste) een feit. Het relativiteitsvereiste maakt al vanaf 2013 onderdeel uit van</p>	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.

	<p>plan Wells Meer niet aan het relativiteitsvereiste waardoor hetgeen hij in een zienswijze opneemt, ongeacht de inhoudelijke correctheid daarvan, nooit stand zal houden in een juridische procedure.</p> <p>De reden waarom de indiener toch heeft besloten een zienswijze in te dienen is gelegen in een uitspraak van gedeputeerde Koopmans op vrijdag 16 oktober. Tijdens een commissievergadering van Provinciale Staten, waarin de verkoop van de provinciale gronden aan de gemeente Bergen werd besproken, gaf de gedeputeerde aan dat het lokale draagvlak voor Energielandgoed Wells Meer binnen de gemeente Bergen heel groot is omdat: "het aantal ingediende zienswijzen heel overzichtelijk is". De indiener vindt dit een boude uitspraak en deelt deze mening niet. Na deze uitspraak is er de behoefte ontstaan om toch een zienswijze in te dienen.</p>	<p>de Awb en het feit dat de Crisis- en herstelwet hier nu van toepassing is zorgt er dus niet voor dat het relativiteitsvereiste nu voor deze procedure geldt.</p> <p>Hiermee is ook duidelijk dat dit bij onze besluitvorming geen rol heeft gespeeld.</p> <p>Het onderwerp draagvlak komt verderop in deze nota nog aan bod.</p>	
12.2	<p>De indiener bespreekt de drie voorwaarden die de Provincie Limburg stelt aan projecten binnen de energietransitie: Haalbaarheid, Betaalbaarheid en Draagvlak.</p> <p>Draagvlak: De indiener geeft aan dat bezwaar te maken tegen het continu aanhalen van het feit dat het draagvlak zo groot is. Het draagvlak onder de bevolking is niet bekend en nooit gemeten. De indiener geeft aan dat het causale verband tussen het draagvlak voor het Energielandgoed Wells Meer en het aantal ingediende zienswijzen niet bestaat.</p> <p>De indiener geeft aan dat om een zienswijze in te dienen mensen politiek geïnteresseerd moeten zijn, iets vinden van de energietransitie, een hoge opleiding genoten moeten hebben, bij voorkeur een technische, en tijd vrij willen</p>	<p>Zoals in het begin van deze nota al is aangegeven is het plan door de provincie beoordeeld op de adequate doorwerking van de provinciale belangen. Het overleg over het planvoornemen op grond van artikel 3.1.1 Bro, heeft voor de provincie niet geleid tot het maken van opmerkingen. Ook ziet de provincie geen aanleiding om ten aanzien van het plan een zienswijze in te dienen.</p> <p>Ondanks dat zullen wij hieronder kort ingaan op de onderwerpen haalbaarheid, betaalbaarheid en draagvlak.</p> <p><i>Haalbaarheid</i> Aan deze voorwaarde wordt volgens indiener voldaan.</p> <p><i>Betaalbaarheid</i></p>	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.

	<p>maken om een mening te vormen over het onderwerp. Als de gedeputeerde het draagvlak voor het Energielandgoed wil weten dan moeten de burgers zelf gevraagd worden.</p> <p>Betaalbaarheid: De indiener kaart aan dat in het financiële model niet de juiste SDE bedragen zijn gebruikt en dat de Provincie Limburg de gemeente Bergen financieel tegemoet gekomen is met een lage grondprijs en het afkopen van geliberaliseerde pacht. De indiener kaart aan dat het de vraag is in hoeverre het Energielandgoed betaalbaar zou zijn als wel op de juiste manier gegaan zou zijn.</p> <p>Haalbaarheid: De indiener geeft aan dat de politieke wens om het project te realiseren volgens de gedeputeerde ook de haalbaarheid van het project aangeeft. Volgens de indiener kan wel aan de voorwaarde haalbaarheid voldaan worden.</p>	<p>Voor het bestemmingsplan is het relevant of het bestemmingsplan economisch uitvoerbaar is. De gemeente Bergen heeft in kwartaal 3 en kwartaal 4 van 2020 een uitgebreide marktconsultatie uit laten voeren bij financiers en technische toeleveranciers. Op basis van de uitkomsten van deze marktconsultaties is de bestaande business case waar in het masterplan naar verwezen wordt aangescherpt. Hierbij is ook informatie meegenomen m.b.t. de hoogte van de SDE++ en een aantal andere parameters van recente publicaties van het Planbureau voor de Leefomgeving. De aangescherpte business case laat zien dat de ontwikkeling van het energielandgoed nog steeds goed financieel/ economisch te onderbouwen is.</p> <p><i>Draagvlak</i></p> <p>Voor het verkrijgen van draagvlak voor het Energielandgoed hebben we uiteraard veel meer gedaan dan alleen alle stukken op een website zetten en iedereen daarnaar verwijzen. We hebben vanaf 2017 op veel verschillende manieren met onze inwoners gecommuniceerd over onze plannen. Denk hierbij aan het organiseren van diverse bijeenkomsten zoals een algemene informatie avond en aan een informatiemarkt. Daarnaast hebben wij keukentafelgesprekken gevoerd met de direct omwonenden en diverse mogelijkheden gegeven voor het leveren van input door een bezoek aan het Energiehuis, het deelnemen aan een werkatelier of reageren via de website. Daarnaast hebben we actief gecommuniceerd over de voortgang met de dorpsraden, via de dorpsbladen en de Maasduinen Courant, onze website en diverse sociale media kanalen. Hiermee hebben we een maximale inspanning gepleegd om onze inwoners in de volledige breedte te bereiken en te informeren.</p> <p>Wij zijn het eens met indiener dat draagvlak niet alleen af te meten is uit het aantal ingediende zienswijzen. De zienswijzen</p>	
--	---	--	--

		<p>en inspraakreacties maken onderdeel uit van het hele proces. Het is één van de indicatoren. Andere indicatoren zijn bijvoorbeeld gesprekken met de directe omwonenden, de reacties bij de informatiebijeenkomsten, de interactieve tool, de meedenkgroep en een-op-een gesprekken.</p> <p>Met de opzet en inrichting van deze momenten is rekening gehouden met laagdrempeligheid zodat een ieder zijn input kon geven. Input was schriftelijk, maar ook mondeling mogelijk. Naast kritische input hebben we bij de diverse bijeenkomsten ook het gevoel rondom het project opgehaald. Daarnaast vergelijken we het draagvlak voor het Energielandgoed met andere energieprojecten.</p> <p>Het is ons uiteraard bekend dat er inwoners zijn die de ontwikkeling van het Energielandgoed niet zien zitten. Echter wij hebben geen signalen ontvangen die er op duiden dat dit een gevoel is dat breed in Bergen leeft. Als wij alle indicatoren bekijken dan komen wij tot de conclusie dat er sprake is van draagvlak voor deze ontwikkeling.</p>	
12.3	<p>Volgens de indiener verdient de manier waarop de met burgers in het algemeen, en direct betrokkenen in het bijzonder, is omgegaan geen schoonheidsprijs. Naar burgers is misleidende informatie verstrekt en essentiële informatie wordt de burger onthouden. Het uitgebreide participatietraject is niet zo uitgebreid als de omschrijving doet vermoeden en de participatiemogelijkheden die er waren vallen wat de indiener betreft onder de noemer schijnparticipatie</p> <p>Om dit eventuele onjuiste beeld (schijnparticipatie) te corrigeren vraagt de indiener om de wijzigingen die de afgelopen twee jaar in het plan zijn gemaakt n.a.v. inspraak van burgers openbaar te maken. De ruim 110 ingebrachte</p>	<p>We hebben vanaf 2017 veel aandacht besteed aan het informeren en meenemen van alle inwoners in het proces en de procedures rondom het Energielandgoed. Alle belangrijke documenten rondom het project zijn openbaar en worden gedeeld met de inwoners. Tijdens het participatietraject is extra aandacht besteed aan het inpassen en betrekken van de directe omwonenden. Hierbij hebben we keukentafelgesprekken gevoerd en gesproken over de landschappelijke inpassing van deze omwonenden. Daarnaast zijn er meerdere participatiemomenten en –groepen geweest om het projectteam van input te voorzien. In bijlage 1 van het Masterplan hebben wij hiervan een overzicht opgenomen. De mate van participatie is dan ook niet alleen af te lezen uit de nota inspraak en vooroverleg.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>

	<p>aandachtspunten die in deze nota zijn beschreven hebben namelijk slechts tot enkele kleine aanpassing van het bestemmingsplan geleid.</p> <p>Tevens vindt de indiener het verwijzen (zoals in de nota inspraak en overleg) naar de mogelijkheid tot het indienen van een planschade misschien formeel juist maar het ruimhartig compenseren van de direct betrokkenen was m.i. een betere oplossing geweest.</p>		
12.4	<p>Volgens de indiener wordt de impact van het plan op de natuur onderbelicht en onderschat.</p> <p><i>Natura 2000</i> De indiener geeft aan dat er onvoldoende is aangetoond dat er bescherming tegen de verstoring van (de aanleg en exploitatie van) Energielandgoed Wells Meer op het natura 2000 gebied wordt geboden.</p> <p><i>NNN</i> Een deel van Energielandgoed Wells Meer wordt ontwikkeld in het Nationale Natuurnetwerk / de goudgroene zone. Dit is volgens de indiener verbazingwekkend en tegen de regels.</p> <p><i>MER</i> De commissie MER heeft in oktober 2020 aangegeven dat "de natuurtoets nog niet was afgerond ten tijde dat de MER werd geschreven". "Het is dan ook niet zeker of het plan aan de natuurwetgeving voldoet". De indiener geeft aan dat er zonder afgeronde natuurtoets geen beslissing over de realisatie van het Energielandgoed kan worden genomen.</p> <p><i>Stikstof</i></p>	<p>Onduidelijk is waar indiener deze stelling op baseert. Er is in het kader van het MER onderzoek gedaan naar de mogelijke effecten op Natura 2000-gebieden en geconcludeerd dat effecten op Natura 2000-gebieden kunnen worden uitgesloten</p> <p>Inmiddels zijn alle natuuronderzoeken afgerond en alle mogelijke effecten op natuur in beeld gebracht. Daar waar sprake is van aantasting van natuurwaarden is conform wet- en regelgeving (Wet natuurbescherming) en provinciaal beleid onderzoek gedaan en zijn voor effecten mitigerende maatregelen voorgesteld en/of compensatie vastgelegd. Daar waar nodig zijn ontheffingen en vergunningen aangevraagd. Daarmee is de gemeente van mening dat aan de natuurwetgeving is voldaan.</p> <p>Onduidelijk is waar indiener op doelt. Het stikstofonderzoek en de stikstofmotivatie is uitgevoerd op basis van thans geldende wet- en regelgeving en jurisprudentie. Er wordt niet verwezen naar de PAS en er is wordt daarmee rekening gehouden gehouden met de PAS uitspraak van de Raad van State van mei 2019.</p> <p>Het stikstofonderzoek laat zien dat er per saldo geen toename is van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>

<p>De indiener geeft aan dat er onvoldoende vastgesteld is dat aan de voorwaarden van de PAS uitspraak voldaan is. Het Energielandgoed Wells Meer grenst aan natura 2000 gebied. In de gemaakte natuurtoets van bureau Waardenburg is op pagina 17 aangegeven: " het aangrenzende Natura 2000-gebied Maasduinen beschikt over enkele habitattypen die zeer gevoelig zijn voor stikstofdepositie, waaronder droge heidegebieden. Effecten kunnen daarom niet op voorhand worden uitgesloten"</p> <p><i>Windmolens</i></p> <p>De indiener kaart aan dat uit onderzoek van Wageningen University & Research is aangetoond dat de gevolgen van aanvaringen met windturbines voor de vogelpopulaties groot kunnen zijn, zelfs wanneer de extra sterfte op juridische gronden aanvaardbaar wordt geacht. Ter bescherming Nationaal 2000 gebied de Maasduinen dienen de windmolens dan ook uit het plan te worden verwijderd.</p> <p><i>Brand</i></p> <p>Het risico van brand is niet opgenomen in de MER. Energielandgoed Wells Meer ligt midden in Natura 2000 gebied. Minister Wiebes heeft eind september 2020 een onderzoek aangekondigd naar brand met zonnepanelen en de effecten van o.a. glas- en roetdeeltjes van zonnepanelen die na een brand in weilanden belanden. Verder loopt er bij het RIVM in het kader van hun strategisch onderzoeksprogramma een onderzoekproject (DIRECT) naar duurzaam en veilig ontwerp van zonnestroominstallaties, waarbij ook wordt gekeken naar stoffen in zonnepanelen.</p> <p>De indiener vindt het plaatsen van het grootste zonnenveld van Nederland op een locatie die wordt omsloten door Natura 2000 gebied onwenselijk. De indiener gaat er vanuit</p>	<p>De mogelijke effecten van windmolens in het Energielandschap op vogels zin in het natuuronderzoek onderzocht conform de huidig geldende onderzoeksmethoden en beoordeeld op de meeste actuele wetenschappelijke inzichten. Dit is gedaan door Bureau Waardenburg, een gerenommeerd ecologisch adviesbureau en specialist op het gebied van windturbines en vogels.</p> <p>De zonnenvelden worden aangelegd volgens de daarvoor geldende veiligheidseisen. Er zijn op voorhand geen bijzondere risico's bekend over het bij brand vrijkomen van glas-, roet- of andere deeltjes op Natura 2000-gebieden, die tot een andere afweging zouden moeten leiden.</p>	
--	--	--

	<p>dat ter bescherming van de natuur, de uitkomsten van de RIVM onderzoeken naar zowel het vrijkomen van deeltjes bij bepaalde type zonnepanelen als het DIRECT onderzoek, worden afgewacht en de resultaten worden meegenomen bij de keuze van het type zonnepanelen dat zal worden aangeschaft.</p>		
12.5	<p><i>Maximaal ontzien landbouw en natuurgronden</i></p> <p>Het kabinet zet sinds 2019 in op het maximaal ontzien van landbouw- en natuurgronden bij plaatsing van zonnepanelen. Energielandgoed Wells Meer voldoet hier niet aan.</p> <p><i>Impact op de bodem en het bodemleven en waterhuishouding binnen het gebied Wells Meer</i></p> <p>In het rapport zonneparken, natuur & landbouw van de Wageningen University & Research van april 2019 wordt de impact beschreven van grote grondgebonden zonneparken op de bodem en het bodemleven. Grondgebonden zonneparken dekken grote stukken bodem af, waardoor het licht wordt weggehouden en de bodem lokaal droger wordt. De indiener heeft in een zienswijze op het voorontwerp bestemmingsplan heb de volgende vraag gesteld: "Hoe wordt de kwaliteit van de bodem en het bodemleven gegarandeerd zodat na ontmanteling van het energiepark (na afloop van de SDE subsidieperiode) de grond weer voor andere (agrarische) doeleinden geschikt kan worden gemaakt?" Het antwoord daarop was dat: "er geen rekening wordt gehouden met de her-ingebruikname van de gronden voor agrarische doeleinden na de termijn van 25 jaar". Dit is echter in strijd met de gedragscode zon op land. Deze gedragscode hanteert namelijk 3 leidende principes. Eén daarvan is: Zorgen dat het oorspronkelijke grondgebruik mogelijk blijft na de levensduur van het zonnepark.</p>	<p><i>Maximaal ontzien landbouw en natuurgronden</i></p> <p>We delen de mening van indiener niet dat niet wordt ingezet op het maximaal ontzien van landbouw- en natuurgronden. Voor de onderbouwing hiervoor verwijzen we naar thematische beantwoording in hoofdstuk 3 van de nota met betrekking tot de zonneladder.</p> <p><i>Impact op de bodem en het bodemleven en waterhuishouding binnen het gebied Wells Meer</i></p> <p>De gedragscode zon op land van Holland Solar zegt het volgende over gebruik van gronden:</p> <p><i>"Zonnevelden worden doorgaans aangelegd met tijdelijke vergunning en met een tijdelijke ontheffing voor het bestemmingsplan. Na verloop van tijd zou technisch gezien herinvestering aan de orde zijn (loopt de opbrengst van de panelen terug). Het kan zijn dat de omgeving, grondeigenaar en het bevoegd gezag kiezen met zon-PV door te gaan. Waar dit niet is gewent, zorgt de sector dat er voor haar deel geen belemmering is om het oorspronkelijke grondgebruik (zowel beleidsmatig, juridisch als fysiek) weer te hervatten."</i></p> <p>In het geval van Energielandgoed Wells Meer worden de zonnevelden opgenomen in het bestemmingsplan, en wordt er geen (planologisch) tijdelijke vergunning verleend.</p> <p>In het geval de gemeente na de exploitatieperiode van mening</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>

		is dat een ander grondgebruik gewenst is, zal de daartoe behorende afweging op dat moment plaatsvinden.	
12.6	<p>Met de plannen van Energielandgoed Wells Meer wordt er naar gestreefd het grootste zonneveld van Nederland in de gemeente Bergen te realiseren. De gemeente wordt mede-eigenaar van de BV die het Energielandgoed gaat exploiteren.</p> <p>Vanwege de maatschappelijke verantwoordelijkheid van overheidsorganen gaat de indiener er vanuit dat bij de selectie van de leveranciers van zonnepanelen niet alleen wordt gekeken naar de prijs, het rendement en de levensduur van de panelen maar ook naar duurzame criteria.</p>	De aanleg en installatie van de zonnepanelen zal door de bv van het Energielandgoed worden aanbesteed bij marktpartijen. Dit zal op zijn vroegst plaatsvinden na ontvangst van de SDE-beschikking, dus eind 2021. De aanbestedingscriteria zijn dan ook nog niet bepaald. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling om alleen naar prijsgerelateerde factoren te kijken. Landschappelijke kwaliteit, impact op de omgeving/bodemleven en duurzame productie zullen ook betrokken worden in de afweging.	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.
13	Indiener 13		
13.1	<p>Allereerst wil indiener melden positief te zijn over de integrale trajectaanpak om tot dit resultaat te komen. Ook zijn de al gezette stappen in dit even vooruitstrevende als gecompliceerde project bewonderingswaardig. Indiener erkent dat er grensverleggende stappen gezet zullen moeten worden willen we als samenleving de energietransitie vormgeven. Indiener is verheugd dat zowel energiebesparing als duurzame energieproductie in één visie presenteert en aanpakt. Dat vraagt om minder ingrijpende energieproductievoorzieningen in het buitengebied. De bouw van zonnevelden en windmolens zijn extreem ingrijpend op de landschappelijke kwaliteit. In uw integrale aanpak heeft u andere belangen ook meegenomen in de plannen voor het Energielandgoed. Het feit dat u de windmolens koppelt aan een bestaand (Duits) windmolengebied en de zonnevelden plaatst op, nu zeer eenvormige en intensief gebruikte, graszodenvelden, is in totaal een verbetering van de randzone van het bestaande natuurgebied (N 2000) Maas-</p>	Dit onderdeel van de zienswijze nemen wij voor kennisgeving aan.	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.

	<p>duinen. We begrijpen uit uw keuze voor één concentratie van zonnevelden binnen het Energielandgoed, dat u elders in de gemeente geen ruimte biedt voor zonnevelden, als alleen nog op daken van stallen, hallen en woningen. Wij onderschrijven deze keuze van harte om zo de aantrekkelijkheid van de Maasduinenregio te behouden. Uw keuze om het energielandgoed planologisch als versterking van de aangrenzende natuur te laten dienen juichen wij toe. De keuze voor natuurontwikkeling op het Energielandgoed is hoopvol, zeker als deze gekoppeld wordt aan herstel van de waterhuishouding.</p>		
13.2	<p>Wij juichen in het algemeen de omschakeling naar natuurinclusieve landbouw toe. Echter het vraagt maatwerk per plek en dus heldere keuzes in het Energielandgoed om natuurontwikkeling en ontwikkeling van natuurinclusieve landbouw zo effectief mogelijk op elkaar te laten aansluiten. Ondanks de overlap zijn er in basis verschillende doelen. Natuurlijk is er een integrale afweging van alle belangen. Echter voor de identiteit van het gebied is het ons inziens goed te prioriteren en of qua doelkeuze ruimtelijk ook te zoneren qua type gebruik zoals natuur en natuurinclusieve landbouw. Ons inziens zou het de streek helpen als de opbrengsten van het Energielandgoed voor een deel ten goede komen aan de omschakeling naar natuurinclusieve landbouw in de regio meer specifiek het Maasdal. Daar is landbouw en veeteelt al het bepalende grondgebruik.</p>	<p>Bij de verdere uitwerking van het inrichtingsplan van het Energielandgoed zal meer duidelijkheid ontstaan over de precieze invulling van de natuur binnen het landgoed. Dan zal er ook meer duidelijkheid komen over de invulling van het Zonnepark en de zone rondom de Molenbeek. Wij willen hier flexibel in zijn en ons daarom in het bestemmingsplan nog niet vastleggen met een zoneringsplan voor type gebruik.</p> <p>Wij nemen uw suggestie voor het besteden van de opbrengsten op dit moment voor kennisgeving aan. In het kader van dit bestemmingsplan vindt hierover nu geen besluitvorming plaats.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>
13.3	<p>Met de huidige ruimtelijk invulling van het Energielandgoed is er al een eerste aanzet tot doelrealisatie gegeven. Door heldere keuzes welke doelen op welke plek landen kunnen daar maatwerkoplossingen genomen worden die het beoogde eindresultaat vergroten. Dat vraagt een concretiseringslag van het huidige Ontwerpplan.</p>	<p>Er zal inderdaad nog een concretiseringslag plaats moeten vinden in het ontwerp van het Energielandgoed. In het inrichtingsplan zullen we verdere keuzes maken over de inrichting van het landgoed. Aanpassing van het bestemmingsplan is hiervoor niet noodzakelijk, aangezien hierin enkel de ruime kaders zijn vastgelegd.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>

	<p>We zien voor de realisatie van verschillende doelen mogelijkheden door een aanpassing van de hoogtes/reliëf in het Energielandgoed. Er komt meer landschappelijke variatie en je kunt door grondverzet werken met bodemtypeverschillen. Dat kan met een neutrale grondbalans. In de door grondaanvoer hoger gelegen Energiestraat kunnen onderzoeksmogelijkheden komen voor teelt onder glas waarbij het dak ook meteen energie oplevert. Dat zou de glasteelt in Noord-Limburg in de toekomst innovatieve oplossingen kunnen bieden. Door het grondwerk en de aangebrachte hoogteverschillen strategisch te positioneren komt er ook een kans voor grondwater dat in laagtes aan de oppervlakte kan komen. Dat sluit aan bij uw uitgangspunten om de natuurwaarden in het gebied te verhogen en aan te laten sluiten op de waarden in het naastgelegen Natura 2000 gebied.</p>	<p>Het is op dit moment nog niet in detail bepaalt hoe deze inrichting er precies uit zal komen te zien. Ook de inrichting van het Zonnepark zal nog verder moeten worden uitgewerkt. Ook wij zien hier mogelijkheden voor meer landschappelijke variatie. Hiermee verwachten wij dat we de natuurwaarden in het gebied kunnen verhogen en goed aan te kunnen sluiten bij het Natura 2000 gebied. Wij verwachten dat we met een gesloten grondbalans kunnen werken.</p> <p>Binnen de Energieboulevard/Innovatiezone hebben we ruimte voor innovatie. Ook wij gaan er vanuit dat hier innovatieve oplossingen uit voort kunnen komen. We weten echter nog niet precies welke innovatieve oplossingen dit zijn.</p>	
13.4	<p>Volgens indiener kan het energielandgoed een zeer waardevolle rol vervullen in de waterhuishouding in de regio:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het Wells Meer maakt oorspronkelijk deel uit van een hele gordel veengebieden met moerassen aan de voet van de steilrand met het huidige Duitsland. Door de ontginningsloten, de aangebrachte drainage en de grote aantallen beregeningsputten is de grondwaterstand enorm gedaald. Nu, door de herinrichting van het Energielandgoed, al de technische voorzieningen daar buiten gebruik gesteld worden zal de grondwaterstand stijgen. Dit zal via de grondwaterstromen een positief gevolg hebben voor de naastgelegen natuurgebieden met vennen. Ook kan het Wells Meer haar oude functie als brongebied met regionaal belang weer vervullen. Indiener heeft soortgelijke ontwikkelingen gezien bij gebieden als het Heerenveen ten zuiden van Tuindorp en het 	<p>Deze zienswijze wordt door het waterschap beantwoord in het kader van de watervergunning.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>

	<p>Straelens Broek bij Arcen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Door de klimaatverandering is er grote behoefte aan beheersing van de piekaanvoer. Deels is dat om overlast te voorkomen en tegelijkertijd ook om water te behouden voor droogteperiodes. De herinrichting van het Energielandgoed en uw beleidskeuzes om tot hogere natuurwaarden te komen sluiten daar ons inziens naadloos bij aan. We begrijpen uit uw plannen dat vergraven van de Molenbeek niet kan, omdat er geen budget is. Wij begrijpen dat het Waterschap deze (overigens gegraven) waterloop nog niet als natuurbek op de legger heeft staan en daardoor nu nog geen prioriteit geeft. We realiseren ons dat juist hier veel effect te behalen is. We denken dat er dankzij programma's als N2000, DHZ en DPRA voldoende energie en middelen vrij kunnen komen om voor de Molenbek tot het beste resultaat te komen. We verwijzen graag naar soortgelijke discussies rondom de Vlootbeek in Midden-Limburg. Daar is de waterberging vergroot en de natuurontwikkeling gestimuleerd door grondwerk aan beide zijden van de beek, die verder zelf als 'sloot' gehandhaafd bleef. • Deze aanpassing kan een tweede voordeel hebben. Op die manier kan het met voedingsstoffen verrijkte water van stroomopwaarts gescheiden blijven van het voedselarmere grondwater. Bij het eerder genoemde Straelens Broek is er ook voor die gescheiden stromen gekozen. Uit ervaringen met gescheiden buffers in het Weerterbos zien we dat de piekaanvoer van regenwater en landbouwwater beiden voor de streek bewaard blijven en geleidelijk worden afgegeven. Concreet zou dit in het Wells Meer betekenen dat er twee buffers ontstaan. Een buffer is eigenlijk het hele Energielandgoed waar regenwater en grondwater vastgehouden worden en in		
--	--	--	--

	<p>lagere gedeeltes aan de oppervlakte komen. Het eerder voorgestelde aanbrenge van hoogteverschillen kan daar aan bijdragen. Daarnaast is er de Molenbeek die landbouwwater afvoert wat ook voor de streek behouden kan worden door een eigen buffer aan te leggen voor landbouwwater. Die tweede bufferzone voor landbouwwater zou parallel aan de molenbeek gegraven kunnen worden als een kralensnoer/verbrede oeverzone. Gezien de lage ligging van de voormalige eendenkooi is ons inziens die zone geschikt als het zoekgebied voor een echte buffer. Dat sluit ook aan hij de cultuurhistorische oorsprong van de Eendenkooi.</p>		
13.5	<p>De inspirerende initiatieven van het Energielandgoed hebben zeker communicatieve voordelen. Het is een 'eigen' verhaal wat goed aansluit bij de waarden van de Maasduinenregio. Sterker nog, die zelfs verrijkt. De door indiener aanbevolen variatie aan hoogte gekoppeld aan ontwikkeling van natuurwaarden en natuurlijk recreatieve ontsluiting kan de beleving sterk vergroten. We zijn het helemaal eens dat zo'n onderscheidend en attractief gebied met ontvangstmogelijkheden mensen kan trekken en tegelijkertijd een rol kan vervullen in de zonering binnen de hele Maasduinenregio. Zeker nu er ook voldoende parkeerplaatsen gaan komen kan dit een aanvullende voorziening zijn. Dit wordt versterkt omdat u het Energielandgoed aansluit op bestaande routestructuren.</p> <p>Indiener valt wel op dat de ontsluiting via de Veenweg is gepland. Die Veenweg is ook een belangrijke landbouwontsluitingsweg met grote voertuigen. Daar ook nog fietsers en ander toeristisch verkeer op stimuleren is ons inziens niet logisch. De toeristische ontsluiting en bewegwijzering van de Maasduinen is na veel overleg met provincie, toeristische</p>	<p>Het is bij ons bekend dat de Veenweg een belangrijke landbouwontsluitingsweg is met grote voertuigen. Echter de Wezerweg is veel drukker dan de Veenweg. We hebben bewust gekozen voor een hoofdentree via de Veenweg. Hierbij hebben wij de zorgen van de aanwonenden van de Wezerweg meegenomen. Zij vrezen veel overlast bij een hoofdentree via de Wezerweg. Wij hebben daarom vanaf de Wezerweg alleen gekozen voor een langzaam verkeersroute richting de Energieboulevard. Wij verwachten dat fietsers aan deze route ook de voorkeur gaan geven boven de route over de Veenweg.</p> <p>De belangrijkste wegen in de omgeving van het Energielandgoed naar de Veenweg zijn de N 271 en de Wezerweg. Via deze route kan het Energielandgoed prima bereikt worden.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>

	sector en gemeentes op dit moment via de N 271 geregeld. Ook zullen de navigatiesystemen deze route blijven aangeven. Indiener adviseert die verkeerscirculatie te heroverwegen en het verkeer via de Wezerweg naar het Energielandgoed te verwijzen. De N271 als verkeersslagader vergroot daardoor een heldere en logische ontsluiting		
14	Indiener 14		
	Indiener heeft twee zienswijzen ingediend. Een zienswijze op het ontwerpbestemmingsplan Energielandgoed Wells Meer (zienswijze a) en een zienswijze op het ontwerpbesluit omgevingsvergunning wind (zienswijze b). Beide worden hieronder behandeld.		

<p>14.a.1</p>	<p>Het ontwerp bestemmingsplan biedt ruimte aan 4 windmolens met een maximale tiphoogte van 250 meter. Deze extreme hoogte is volgens indiener niet wenselijk en niet onderbouwd:</p> <p>De hoogte van 250 meter is pas in de laatste stap van de lopende procedure toegevoegd. In de laatste MER Energielandgoed Wellsmeer (hierna MER2) komt deze extreme hoogte voor het eerst in beeld.</p> <p>Voor de ambitie van het behalen van minimaal 0,87 PJ zijn windmolens met een vermogen van 8 MW ook niet nodig, wat ook uit de MER blijkt.</p> <p>Het is ontegenzeggelijk dat de negatieve effecten van windmolens toenemen met de omvang. Het is onduidelijk waarom dan toch is gekozen voor een maximum van 250 meter. In de MKBA wordt hier niet op ingegaan. De publicatiedatum van het rapport ligt dan ook ruim voor MER2.</p> <p>Dat pas laat in de lopende planvorming de stap is gezet naar de extreme omvang van de molens, is ook terug te zien in de onderliggende documenten. Sommige rapportages, zoals het Masterplan en de MKBA van Decisio, houden nog geen rekening met 250 meter tiphoogte. In andere rapportages, zoals het Akoestiek Onderzoek van Pondera en de Natuurtoets van Bureau Waardenburg, ontbreekt de informatie en ervaring voor een goede effectbeoordeling. Bureau Waardenburg geeft bijvoorbeeld aan dat: '...het rotoroppervlak van de windturbines die voorzien zijn voor Energielandgoed Wells Meer tot ruim tweemaal groter is dan de grootste turbines waarvan in Nederland en België tot nu toe resultaten van slachtofferonderzoek beschikbaar zijn.' Het bureau baseert het oordeel vervolgens op expert judgement. Gezien de grote stap naar een onbekend ervaringsgebied van extreme molens, mag je een grondige onderbouwing verwachten. Pondera kan zich in de akoestische berekenin-</p>	<p>Uit het MER blijkt dat op basis van de onderzoeksmodellen de windturbines met de grootste afmetingen en geplaatst in het midden van het Energielandgoed de meeste overlast veroorzaken ten aanzien van geluid en slagschaduw. Het verschil met de andere onderzoeksmodellen is echter gering. Daarnaast kan worden voldaan aan de wettelijke normen en zijn de effecten op ecologie (zij het gering) minder dan in de andere onderzoeksmodellen. Om deze reden is in het VKM gekozen voor grote windturbines in het midden van het Energielandgoed. De afmetingen van de windturbines in het VKM sluiten aan bij de afmetingen van het onderzoeksmodel 'innovatief', alleen de ashoogte is met 5 meter verhoogd.</p> <p>Wat betreft het gebruik van beschikbare data in de onderzoeken, is uitgegaan van een voor dat aspect relevante windturbine om de worst-case effecten van het voornemen inzichtelijk te krijgen. Ten aanzien van geluid is gebruik gemaakt van een turbine met het hoogste bronvermogen binnen nu bekende gegevens. Hiertoe behoren ook (al dan niet modelmatige) gegevens van de nu op de markt beschikbare windturbines die qua afmetingen bovenin in de vergunde bandbreedte behoren. Dit zijn niet per sé de luidste windturbines.</p> <p>Bureau Waardenburg heeft de analyse ten aanzien van aanvaringslactoffers niet alleen gebaseerd op bekende gegevens, maar gaat hierbij ook uit van vlieggedrag en vlieghoogtes van relevante soorten. Op basis hiervan kan een eerste analyse worden gemaakt ten aanzien van aanvaringslactoffers. indien er sprake is van relevantie (binding met het plangebied van windturbines en soorten die op relevantie hoogte vliegen) wordt gebruik gemaakt van de huidige kennis ten aanzien van aanvaringsgevoeligheid. Indien dit niet beschikbaar is, kunnen negatieve effecten niet worden uitgesloten en worden aanva-</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>
---------------	--	---	---

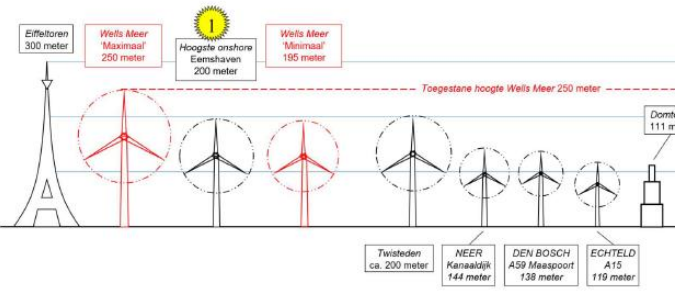
130

gen niet baseren op bekende gegevens van turbines van 8 MW en een rotordiameter 170 meter. De gebruikte ervaringsgrens daar is 5 MW met een rotordiameter van 142 meter.

ringsslachtoffers voorspeld. Op basis van deze redenering heeft Bureau Waardenburg uitgesloten dat aangewezen soorten van het Natura2000 gebied slachtoffer worden van aanvaring met een windturbine. Wel is er sprake van aanvaringslachtoffers onder vogels en vleermuizen, waarvoor ontheffing is aangevraagd.

14.a.2

Indiener pleit er voor om de huidige ondergrens in het bestemmingsplan te hanteren als bovengrens: een maximale ashoogte van 130 meter, een rotordiameter van 130 meter en een tiphoogte van dus maximaal 195 meter. Dit sluit aan bij de doorlopen planvorming tot dusver, bij de stand van huidige kennis en bij de bestaande windmolens bij Twiststeden. Onderstaande figuur verbeeldt de extreme afmetingen van de windmolens bij het Wells Meer. Te zien valt dat de molens bij Twiststeden al extreem groot zijn. In de bijlage is een overzichtskaart met afstanden opgenomen zodat iedereen dat ook persoonlijk kan ervaren.

Mede op basis van het antwoord op 14.a.1 deelt de gemeente de visie niet dat de ondergrens van de bandbreedte als bovengrens moet worden gehanteerd.

De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.

14.a.3

In de planvorming zijn tot op heden verschillende standpunten ingenomen t.a.v. de omvang van de molens:

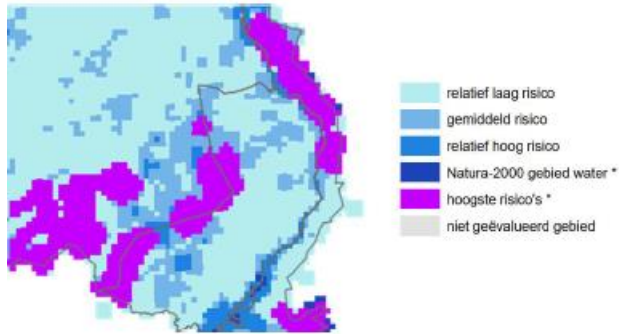
- In de eerste MER uit 2018 (MER1) wordt beschreven dat de molens een maximale tiphoogte hebben van 170 meter en een vermogen van 3 MW. Grotere molens zijn niet

De technologische en economische ontwikkelingen in de markt zijn de afgelopen jaren snel gegaan. Hierdoor was de stand der (economische) kennis en beschikbare turbintypes in 2018 anders dan in 2020. De besluitvorming is trager geweest dan deze vooruitgang en is derhalve verlopen zoals in de ter inzage

De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.

	<p>rendabel, wordt gesteld.</p> <ul style="list-style-type: none"> • In de aanvulling op de MER1 worden de molens vergroot naar een tiphoogte van 200 meter en een vermogen van 4,5 MW. • In het Masterplan worden deze uitgangspunten (tiphoogte 190 meter en vermogen 4,5 MW) als ambitie gezien. • In de volgende MER (MER2) – en niet eens in NRD – wordt ineens, zonder onderbouwing, de stap gezet naar het formaat offshore: een tiphoogte van 250 meter en een vermogen van 8 MW. <p>Indiener vraagt zich af of wanneer van begin af aan de extreem grote molens in beeld zouden zijn geweest, dit zou hebben geleid tot dezelfde besluiten in de procedure tot op heden.</p>	<p>gelegde documenten is gepresenteerd.</p>	
14.a.4	<p>MER2 laat geen twijfel over de grote negatieve landschappelijke impact bij de omvang van windmolens van zowel 200 (ondergrens) als 250 meter (bovengrens) hoog (zoals opgenomen in tabel 17.43). Om te voldoen aan de doelstelling van minimaal 0,87 PJ is de noodzaak van de extreme omvang niet aangetoond. De aantasting van het landschap is derhalve onnodig en onevenredig groot.</p> <p>Het is volgens indiener beter om aan te sluiten op de bestaande molens bij Twisteden. De aanvulling op MER1 zegt hierover (p. 8): 'Aan de oostzijde van het gebied staan windturbines nabij de Duitse grens. De windturbines zijn prominent in het landschap aanwezig, waardoor het landschapsbeeld daar reeds enigszins verstoord is. Het plaatsen van nieuwe windturbines sluit hierbij aan.'. Het is dus een logische gedachte om hier qua omvang van de molens bij</p>	<p>Dit wordt ter kennisneming aangenomen. In het MER zijn de effecten op het landschap beschouwd, waarbij tevens rekening is gehouden met de bestaande windturbines in Duitsland.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>

	aan te sluiten.		
14.a.5	<p>Bureau Waardenburg geeft aan dat er geen onderzoeksgegevens van vogelslachtoffers beschikbaar zijn bij windmolens met deze extreme omvang. Op basis van een deskundigenoordeel stelt ze vervolgens: 'Het is daarom waarschijnlijk dat het aantal slachtoffers van de windturbines op Energielandgoed Wells Meer ruim onder het voornoemde gemiddelde van 20 slachtoffers per windturbine per jaar zal liggen, in ordegrootte maximaal 10 slachtoffers per windturbine per jaar.'</p> <p>Het is echter onduidelijk hoe en met welke deskundigen dit oordeel tot stand is gekomen. De visie van de Vogelbescherming e.a. is dat de bewuste locatie juist een hoog risicogebied is vanwege de nabijheid van Natura2000 terrein ('De nationale windmolenrisicokaart', 2009). Zie ook onderstaande figuur uit het rapport.</p> <p>Het belang wordt ook onderschreven in de POL: 'Bij gebieden in de ruimere omgeving van vogelrichtlijngebieden of gebieden aangewezen voor vleermuizen dient altijd onderzoek plaats te vinden naar mogelijke aanvaringslachtoffers.'</p>	Zie tevens beantwoording vraag 14.a.1.	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.

	<p>MER1 geeft op (p. 37) aan dat gebied een belangrijke route is voor de vogeltrek: '...de Maas en de daaraan gekoppelde Maasplassen vormen een belangrijke route voor de vogeltrek. Ook voor foeragerende vogels kunnen windturbines nabij de Maas een barrière vormen.'</p> <p>Dat er veel ganzen overkomen tijdens de vogeltrek bleek ook afgelopen maanden maar weer. Het gebied is dus van groot belang voor (trek)vogels. Het belang van grondig onderzoek wordt in beleid en wetgeving beschreven. De diepgang van het onderzoek van Bureau Waardenburg is hiermee niet in overeenstemming.</p>		
14.a.6	<p>Windmolens groter dan 150 meter moeten altijd worden voorzien van signaalverlichting. Dergelijke verlichting heeft een negatief effect op de omgeving. Het Masterplan zegt hierover (p. 71): 'Verlichting op de turbines wordt waar mogelijk vermeden. Indien verlichting noodzakelijk is, gaat de voorkeur uit naar gedimd licht dat niet knippert. Straling naar beneden proberen we te voorkomen, eventueel door toepassing van 'kragen'.' Sinds halverwege dit jaar mag de verlichting ook worden gereguleerd. De website van de RVO (www.rvo.nl) zegt hierover:</p> <p>'Voor de vliegveiligheid moeten windturbines of -parken worden voorzien van obstakelverlichting. De Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) bepaalt welke verlichting een windpark moet hebben. Hier zijn internationale ICAO-richtlijnen voor.</p> <p>Sinds juni 2020 is het ook mogelijk om de obstakelverlichting te schakelen op basis van een radar naderingsdetectiesysteem. De zichtbare obstakelverlichting wordt alleen inge-</p>	<p>De gemeente wil graag gehoor geven aan dit verzoek en zal een verlichtingsplan opstellen voorafgaand aan de bouw van de windturbines. Hiervoor zal een voorschrift worden opgenomen in de omgevingsvergunning. Indien gewenst kan indiener hierin worden geconsulteerd.</p>	<p>De zienswijze leidt tot aanpassing van de omgevingsvergunning voor de windturbines.</p>

	<p>schakeld als er laagvliegende luchtvaartuigen in de buurt van windparken zijn. Denk hierbij bijvoorbeeld aan kleine vliegtuigen en helikopters. Dit zal resulteren dat de zichtbare verlichting 's nachts meestal uit is indien een dergelijk NDFP naderingsdetectiesysteem wordt toegepast.'</p> <p>Daarnaast toont onderzoek aan dat continu brandend licht minder overlast geeft knipperend licht.</p> <p>Indiener verzoekt in de regels eisen t.a.v. de verlichting op te nemen, zodat de beperking van de lichtoverlast ook geborgd is.</p>		
14.b.1	<p>In de notitie Reikwijdte en Detailniveau MER Bestemmingsplan (afgekort NRD2) wordt verwezen naar de POL (p. 11): Bij planning of de bouw worden afspraken gemaakt over de sloop. Hier ziet indiener in de ontwerpvergunning niets van terug.</p>	<p>In de vergunningen wordt inderdaad niet voorzien in de sloop van aanwezige bouwwerken.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>
14.b.2	<p>De aanvraag van de vergunning is voor een periode van 25 jaar. Hier ziet indiener in de ontwerpvergunning niets van terug.</p>	<p>Het Energielandgoed Wells Meer is geen tijdelijke ontwikkeling, derhalve is geen ontmantelingsverplichting noodzakelijk vanuit bestuursrechtelijk oogpunt. Wel acht de gemeente het wenselijk dat na de afschrijvingstermijn de installaties worden verwijderd. Hiervoor zal de gemeente zorg dragen en dit in privaatrechtelijke sfeer borgen.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>
14.b.3	<p>In de aanvraag zijn geen eisen voor de ruimtelijke kwaliteit en landschappelijke inpassing opgenomen. Het bestemmingsplan geeft daar ook geen zekerheid in. Het is volgens indiener wenselijk dit wel mee te nemen. Ook is de aanvraag niet getoetst aan welstand. Over kleurstelling en belettering is niets opgenomen. In dit verband wil indiener ook verwijzen naar de kaders uit het Masterplan (p. 72):</p>	<p>Welstand heeft de vergunningen getoetst. Ondanks enkele opmerkingen is het welstandsadvies over beide aanvragen positief. In het advies wordt ingegaan op de genoemde punten. Het advies is verwerkt in de omgevingsvergunningen.</p>	<p>De zienswijze leidt tot aanpassing van de omgevingsvergunningen voor de zonnepanelen en de windturbines.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • 'De mastvoet wordt met zorg in het landschap geplaatst. • De footprint van de windturbine wordt zo klein mogelijk gehouden. We willen grote verharde oppervlakten voorkomen. • We maken gebruik van tijdelijke opstelplaatsen, die na de bouw weer vergroend kunnen worden. • De fundering van de turbine steekt niet uit boven maaiveld. • We houden rekening met archeologische waarden. • Alle benodigde objecten, zoals een trafo, worden geïntegreerd in de mastvoet. • Er worden geen hekwerken toegepast bij de windturbines. • De turbines worden ontsloten vanaf de Energieboulevard middels de beheerstrook die ook voor de ontsluiting van de zonnevelden wordt gebruikt.' 		
14.b.4	<p>In de ontwerpvergunning zijn geen eisen t.a.v. de obstakelverlichting opgenomen. Het Masterplan zegt hierover (p. 71): 'Verlichting op de turbines wordt waar mogelijk vermeden. Indien verlichting noodzakelijk is, gaat de voorkeur uit naar gedimd licht dat niet knippert. Straling naar beneden proberen we te voorkomen, eventueel door toepassing van 'kragen'.'</p> <p>De overlast hiervan voor de omgeving is te minimaliseren door de inzet van een radarnaderingsdetectiesysteem. Per juni 2020 is het toegestaan om obstakelverlichting alleen in te schakelen als er laagvliegende luchtvaartuigen in de buurt van windparken zijn. Denk hierbij bijvoorbeeld aan kleine vliegtuigen en helikopters. Zie website: www.rvo.nl.</p>	De gemeente wil graag gehoor geven aan dit verzoek en zal een verlichtingsplan opstellen voorafgaand aan de bouw van de windturbines. Indien gewenst kan indiener hierin worden geconsulteerd. Hiervoor zal een voorschrift worden opgenomen in de omgevingsvergunning.	De zienswijze leidt tot aanpassing van de omgevingsvergunning voor de windturbines.

	Daarnaast toont onderzoek aan dat continu brandend licht minder overlast geeft dan knipperend licht.		
15	Indiener 15		
15.1	Is het u bekend dat er volop nieuwe alternatieve methoden voor handen zijn en dat deze vele malen goedkoper zijn dan het opzetten van een zonnepark? Welke alternatieven hebt u allemaal onderzocht om te komen tot deze keuze? En waarom leggen we, of faciliteren we, niet de zonnepanelen gewoon in de kernen van de dorpen? M.a.w. op alle huizen en bedrijven etc. Nu snap ik dat er daar particulieren bij zijn betrokken maar je zou toch die panelen kunnen laten betalen en het leggen laten vergoeden door de gemeente etc.	Voor de beantwoording van dit deel van de zienswijze verwijzen we naar de thematische beantwoording in hoofdstuk 3 van deze nota met betrekking tot de zonneladder.	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.
15.2	Het is al vaak genoemd, het park en opgesteld vermogen is te groot en te ruim voor Bergen. Dit wordt door de commissie MER Bevestigd. Waarom stellen we niet minder zonnepanelen op en laten we de windmolens helemaal weg? Het grote probleem is dat deze voorzieningen niet vraag gestuurd kunnen werken maar aanbod gestuurd zijn door de zon- en wind. Zouden we aanbod gestuurde stroomvoorzieningen niet op de lokale markt moeten afstemmen en daar benutten en voor het Hoogspanningsnet moeten kiezen voor vraag gestuurd aanbod van stroom? Gezien het feit dat wij niet zoveel inwoners en bedrijven hebben kan het park dan ook vele malen kleiner en zullen de kosten wel beheersbaar en overzichtelijk blijven.	Voor de beantwoording van dit deel van de zienswijze verwijzen we naar de thematische beantwoording in hoofdstuk 3 van deze nota met betrekking tot de meeropbrengsten van het energielandgoed.	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.
15.3	Kan het park modulair worden opgebouwd in de tijd en doen we dat? Kan ook het netwerk modulair worden aangepast? Het is namelijk zo dat we een zeer ruime netwerkcapaciteit nodig zullen hebben om de piekcapaciteit in de zomer op te kunnen vangen, maar gemiddeld in het jaar zal veelal deze	Het uitgangspunt is dat het Energielandgoed elektriciteit levert op het landelijke hoogspanningsnet. Met Enexis en TenneT zijn we de netaansluiting aan het voorbereiden. We kunnen het Energielandgoed modulair opbouwen, echter de netaansluiting zal in één keer gereed zijn. De netbeheerders kunnen de kabel	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.

	<p>overcapaciteit in netwerk onbenut worden gelaten. Dus is het relatief duur. Door te downsizen zouden we kosten kunnen besparen en hoeven we een minder ruime netwerkcapaciteit aan te leggen. Aangezien we niet rechtstreeks aan onze burgers en bedrijven etc. leveren moet dus alles via het hoogspanningsnetwerk. Kunnen we dit niet regionaal oplossen door een lokaal netwerk voor beleving erbij aan te leggen, zodat we kunnen besparen op aanleg capaciteit voor het hoogspanningsnetwerk? Je levert dus eerst lokaal en de rest aan het hoogspanningsnet.</p>	<p>uiteeraard niet modulair aanleggen. Wel zal de omvang van de netaansluiting (en overige dimensionering van het ontwerp van de zon- en windprojecten) afgestemd worden op het verwachte profiel van de elektriciteit-productie, zodat hoogte van de investering in de netaansluiting opportuun is vs. (potentiële) meeropbrengst van terug te leveren stroom. Bij exploitatie is uiteraard wel winst te boeken. Dit is deels door het ontwerp al ondervangen door de keuze voor wind en zon met verschillende opwekprofielen en door de zonnepanelen deels zuidgericht en deels oost-west te positioneren.</p> <p>Parallel aan dit proces houden we de ontwikkelingen en mogelijkheden voor energiemanagement goed in de gaten. We hebben begin 2020 bijvoorbeeld een verkennende studie laten uitvoeren naar de mogelijkheden en stand van zaken. In samenhang met de netcongestie kan het zinvol en wenselijk zijn, om bijvoorbeeld met batterijen of via waterstof, de elektriciteitsproductie af te stemmen op de capaciteit van het net. De ontwikkelingen in de techniek en de markt gaan snel en we houden de vinger aan de pols. Hierbij staan we ook open voor lokale benutting van energie op of nabij het Energielandgoed.</p>	
15.4	<p>Er is al sprake van dat het Hoogspanningsnetwerk overbelast raakt door alle zonneparken etc. Dat pleit er toch voor om de grote van het zonnepark te downsizen en/of lokaal uit te leveren. Waarom doen we dat niet? Bij winst zou kunnen zijn dat wij als burgers dan ook echt onze opgewekte stroom gaan gebruiken. Wat is nu de "winst" van de Bergense burgers?</p>	<p>Er is in Nederland inderdaad een probleem van netschaarste bij de diverse netbeheerders. Het Nederlandse energiesysteem zal de komende jaren fundamenteel moeten veranderen ten behoeve van de energietransitie. Het energienet is nog niet ingericht op het grootschalig opwekken van duurzame energie. Aanpassing van het netwerk is nodig om de energietransitie mogelijk te maken. Het realiseren van een kleiner zonnepark is hiervoor geen oplossing. Het Energielandgoed Wells Meer zien we als een deel van de oplossing en niet als een deel van het probleem.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>

		<p>Het Energielandgoed Wells Meer zal zijn stroom leveren aan het landelijke stroomnetwerk en hier maken onze inwoners ook gebruik van. Of deze opgewekt energie in de toekomst wellicht gelabeld kan worden aan het Energielandgoed is nog niet bekend en staat los van dit bestemmingsplan.</p> <p>De "winst" voor onze inwoners zit in de opbrengsten van het Energielandgoed die terugvloeien in de gemeentelijke begroting.</p>	
15.5	<p>Door dat dit grootschalige project er gaat komen is de kans aanwezig dat plannen van burgers en bedrijven minder snel op vergunningen en medewerking kunnen tellen omdat de netwerkcapaciteit beperkt is en dit dus veelal wordt opgeslokt door dit park? Hoe kijkt de gemeente hier tegen aan, want er dient toch juist een stimulatie plaats te vinden van burgerinitiatieven in deze?</p>	<p>Er is, door de manier waarop het Nederlandse netwerk is opgezet, op dit moment sprake van netwerkschaarste. Het netwerk is niet toegericht op grootschalige aanlevering van duurzame stroom. Dit is echter geen probleem voor particulieren die hun dak willen benutten voor eigen opwek. Die kunnen hun stroom nog steeds kwijt.</p> <p>Het Energielandgoed wordt voorzien van een eigen ontsluiting op het net en het is niet zo dat het Energielandgoed de capaciteit opslokt voor anderen.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>
15.6	<p>Bent u bekend met de recente uitspraak van het Europese Hof van 25 Juni 2020 waaruit blijkt dat zon en windparken onder de Europese Richtlijnen vallen? Het gaat hierbij om de zogenaamde smb-richtlijn, plan-MER richtlijn 2001/42EU en 2018/1999/EU en 2018/2001/EU? Kunt u mij vertellen of dit impact zou kunnen hebben op het project Wells Meer en op dit bestemmingsplan als geheel?</p>	<p>De gemeente is bekend met de recente uitspraak van het Europese Hof van Justitie. Dit betreft een uitspraak over Belgische wetgeving. In eerdere uitspraken heeft de Raad van State bevestigd dat het Activiteitenbesluit Milieubeheer niet als een plan onder de m.e.r.-richtlijn wordt aangemerkt. Tot een andere uitspraak van de Raad van State wordt van de huidige stand der wetgeving uitgegaan.</p> <p>De uitspraak van het Hof heeft geen gevolgen voor de realisering van het Energielandgoed Wells Meer. Het bedoelde arrest heeft de vraag opgeworpen of bij het vaststellen van het Activiteitenbesluit een milieueffectrapport had moeten worden opgesteld. Op basis van een uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State naar aanleiding van een eerder arrest van het Hof met een gelijke strekking zijn wij er</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>

		<p>van overtuigd dat dit niet het geval is. Achtergrondinformatie is bijvoorbeeld te vinden in de publicatie: "Activiteitenbesluit en regeling toch plan-MER-plichtig?". Daarenboven hebben wij verklaard dat wij voor het energielandgoed ook op projectniveau een milieueffectrapport zullen opstellen (en dit is ook daadwerkelijk gebeurd). Door deze verklaring is de inrichting waartoe de windturbines behoren vergunningsplichtig geworden. De inrichting valt niet geheel onder de werkingssfeer van het Activiteitenbesluit milieubeheer. Het is een inrichting type C en geen inrichting type B.</p>	
16	Indiener 16		
16.1	<p>Op de webpagina van project Wells Meer (https://www.energielandgoedwellsmeer.nl/energielandgoed-wells-meer/ambitie) geeft de Gemeente haar ambitie weer. In het kort komt het erop neer dat Gemeente Bergen in 2030 de eerste Limburgse gemeente zijn die Energieonafhankelijk is. Dit betekent zoveel dat de Gemeente ambieert om de volledige energieopwekking binnen de gemeentegrenzen plaats te laten vinden, ofwel: Wat is energieonafhankelijk? Dit betekent dat er binnen de gemeente altijd voldoende eigen opgewekte energie aanwezig is. Met eigen opgewekte energie bedoelen we energie van bronnen afkomstig uit de eigen gemeente. Het gaat dan om de energiebehoefte van zowel alle bedrijven als alle inwoners. (bron: Website Wellsmeer). De gemeente stelt hierbij dat project Wells Meer voor circa 50% in deze ambitie gaat voorzien.</p> <p>Indiener is het niet eens met deze stelling. Het Energielandgoed gaat dan wel een grote hoeveelheid elektrische energie opwekken, maar deze energie opwek komt niet ten goede aan de Gemeente Bergen of haar inwoners cq. bedrijven. De op het park opgewekte energie wordt namelijk voor de volle</p>	<p>Indiener geeft aan dat hij het niet eens is met de invulling die wij geven aan onze ambitie en de uitleg die we geven aan de term energieonafhankelijk.</p> <p>Wij herkennen dat er op verschillende manieren wordt gedacht over de term energieonafhankelijk. Ook zijn we ons er van bewust dat er "vele wegen naar Rome leiden". Wij hebben een ambitie geformuleerd en in onze Energievisie uitgewerkt hoe we die willen bereiken. Wij staan achter de keuze die wij hierin hebben gemaakt en de manier waarop wij onze ambitie te bereiken. Wij gaan dan ook niet mee in het voorstel om onze communicatie hierover naar de wens van de indiener aan te passen.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>

<p>100% aangeleverd aan het hoogspanningsnet via Enexis/Tennet, en daarmee dus ook direct verkocht aan een nader te bepalen energieleverancier. De gemeente Bergen noch de nieuw op te richten BV worden geen van beide een officiële Energieleverancier waar Gemeente of Burgers een energiecontract voor levering van elektriciteit mee af kunnen sluiten. Aldus is de opgewekte elektrische energie niet als zodanig beschikbaar of aanwezig voor de gemeente of haar inwoners.</p> <p>Wat beschikbaar komt voor de Gemeente, eventuele particuliere of bedrijfsmatige participanten en voor een groot deel (85%) voor de overige aanbrengrers van vreemd vermogen binnen de totale investering, zijn de opbrengsten van de verkoop van elektrische energie en de bijbehorende SDE+ subsidie die opgestreken wordt. Maar de financiële opbrengst van het park lever an sich dus geen bijdrage aan de ambitie Inergieonafhankelijk', want de energie zelf verlaat de gemeente direct. Ook als het energiepark energie op gaat wekken, blijft de Gemeente en haar inwoners volledig afhankelijk van de gevestigde energieleveranciers voor de levering van elektrische energie. Dit in tegenstelling to sommige burgers en bedrijven, welke met eigen opwek-installatie (o.a. zonnepanelen) gedeeltelijk of geheel in eigen energiebehoefte kunnen voorzien, en dus feitelijk energieonafhankelijk zijn.</p> <p>Indiener zou aldus graag zien dat de gemeente de stelling dat het energiepark de ambitie om energieonafhankelijk te worden volledig laat vallen van alle communicatie, en dat het energiepark nodig zou zijn om aan de betreffende ambitie cq. de vereisten van de energietransitie opgelegd vanuit het klimaatakkoord ook schrapt uit alle communicatie</p>		
---	--	--

	en documentatie. Dit omdat het energiepark uitsluitend een financiële bijdrage gaat leveren.		
16.2	<p>In de paragraaf over de economische uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan wordt afgesloten met: "In het Masterplan Energielandgoed Wells Meer is ook de economische haalbaarheid van het Energielandgoed beoordeeld (zie paragraaf 7.5 van het Masterplan (bijlage 1)). Op basis van het voorkeursmodel is een globale fiscale doorrekening gemaakt. Het resultaat van deze economische analyse laat zien dat het project economisch haalbaar is. Het berekende projectrendement over een periode van 16 jaar is 3,5%"</p> <p>Deze financiële onderbouwing van het plan is volgens indiener dermate summier, en incompleet, dat het op basis van de in het masterplan opgenomen gegevens volstrekt onmogelijk is de financiële, economische of fiscale haalbaarheid te onderbouwen, en nog minder om een langjarig projectrendement te bepalen. Indiener denkt niet dat er ook maar 1 financiële instelling of financieel controle-apparaat in Nederland bestaat dat op basis van de gegevens in het masterplan een groen licht zou geven, financiering zou verstrekken of anderszins kredieten zou voteren op deze schaal. Daarnaast worden in deze cijfers een aantal posten voor het gemak niet meegenomen in de uiteindelijke rendementsberekening, te weten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De reeds uitgegeven kosten van de gemeente voor het maken van de plannen en uitvoeren van de onderzoeken • De kosten voor aansluiting op het hoogspanningsnet (ca. 21 miljoen euro) • De kosten voor grondverwerving (28 miljoen euro) 	<p>Parallel aan de ruimtelijke planvorming (van structuurvisie, naar Masterplan, naar bestemmingsplan) wordt ook de business case verder aangescherpt. De onzekerheden worden kleiner en de berekeningen concreter. In het najaar van 2020 is een financiële marktconsultatie verricht bij potentiële financiers om bij hen te toetsen welke eisen zij stellen aan de financiering van het vreemd vermogen. Daarnaast is een technische marktconsultatie uitgevoerd bij potentiële toeleveranciers. De uitkomsten van de marktconsultaties, samen met andere recente informatie over marktontwikkelingen worden nu als basis gebruikt voor de aangescherpte business case. Op basis van recente marktindicaties zijn de beoogde zon en windprojecten goed financierbaar.</p> <p>Dit is geen juiste weergave van de feiten. De kosten die zijn gemaakt voor de planvormingsfase maken deel uit van de totale voorbereidingskosten die zijn opgenomen in de business case, evenals de aansluitkosten voor de zonnenvelden en windturbines op het nieuw te bouwen hoogspanningsstation. De kosten voor de hoogspanningsverbinding tussen station Venray en het Energielandgoed zullen voor rekening van Enexis komen, omdat zij dit beschouwen als een strategische netuitbreiding voor Noord-Limburg. De grondverwerving maakt geen deel uit van de business case voor de exploitatie van het Energielandgoed. De grond is aangekocht door de gemeente Bergen en niet door de exploitatie B.V. van het Energielandgoed. De exploitatie B.V. zal de gronden pachten van de gemeente Bergen, of een recht van opstal verkrijgen. In de business is uitgegaan van een marktconforme pachtvergoeding/ retributie.</p> <p>Het SDE-tarief (de vaste prijs waarvoor de duurzame stroom</p>	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.

<p>Het Masterplan gaat uit van een projectrendement van 3,5%. Dit rendement wordt volledig opgebracht uit de verkoop van opgewekte elektriciteit, minus de jaarlijkse operationele kosten. Men gaat hierbij uit van een totale opbrengst (kWh-tarief plus SDE++ Subsidie) van 88 euro per MWh. Echter, ondertussen is de voorlopig vastgestelde basis voor SDE++ voor 2021 momenteel slechts 63 euro/MWh. Dit is ongeveer 30% lager! Dus ook de opbrengsten zullen over de gehele periode circa 30% lager uitvallen dan waarmee in het masterplan rekening is gehouden. Daar komt dan nog de bijna 50 miljoen euro aan kosten voor grond en elektriciteitskabel bij. Naar mijn idee kan een rendementsverwachting van 3.5% dan ook nooit standhouden.</p> <p>Ook is er geen rekening gehouden met niet-subsidieerbare dagen (dat zijn dagen waarop de kWh prijs gedurende meer dan 6 uur negatief is, op dat moment wordt er voor die dag geen SDE++ subsidie uitbetaald), met de recent aangekondigde maximum afname van 75% van het totaalvermogen wegens overbelasting van het hoogspanningsnet (zie https://www.omropfryslan.nl/nieuws/981178-discussie-over-verlagen-maximale-stroomopbrengst-van-zonneparken). Hiermee zal het zonnepark dus ook gemaximeerd worden in de totaalopbrengst.</p> <p>Daarnaast heeft Enexis momenteel in de regio noord-limburg eigenlijk al in het geheel geen transportcapaciteit meer beschikbaar (zie https://www.enexis.nl/zakelijk/duurzaamteperkte-capaciteit/gebieden-met-schaarste) en zal er pas in de loop van 2024 weer capaciteit beschikbaar zijn.</p> <p>Aangezien de Gemeente momenteel geen nadere inzage in</p>	<p>wordt afgenomen ter compensatie van de fluctuerende dagprijzen) wordt jaarlijks vastgesteld de ECN en, na een marktconsultatie, gebaseerd op de kostprijsontwikkeling van de verschillende duurzame energietechnieken. Dat wil zeggen dat een lager subsidiebedrag samenhangt met een lagere kostprijs per kWh (efficiëntere panelen, grotere vermogens, betere logistiek). Een lager SDE-tarief betekent daarmee dus niet dat het rendement afneemt.</p> <p>Het is juist dat goed energiemanagement steeds belangrijk wordt voor zonneparken. We zijn ons hierop dan ook al aan het verkennen, overigens in nauwe afstemming met de netbeheerders en onze buurgemeenten. Overigens is de SDE zelf gemaximeerd op 950 zonne-uren per jaar, een aantal dat de afgelopen jaren telkens is overschreden. Bij de structurering de business case (en contracteren van de stroomlevering) zal rekening worden gehouden met het risico van negatieve stroomprijzen. Bij de structurering van het zon- en windproject zal daarnaast rekening gehouden worden met de mate waarin ELWM haar geproduceerde elektriciteit kan terugleveren. Voor nu is voorzien dat ELWM de verwachte stroomproductie volledig terug kan leveren op het elektriciteitsnet.</p> <p>Met Enexis, TenneT en de gemeente Venray bereiden we de plannen voor netaansluiting van het Energielandgoed voor. Hierbij is de beschikbaarheid van voldoende netcapaciteit op het moment van aansluiten een belangrijk aandachtspunt. Samen bekijken we hoe we de timing hiervan goed vormgeven. Overigens is de verwachting niet dat we voor 2024 de aansluiting van het Energielandgoed op hoogspanningsstation Venray hebben gerealiseerd.</p>	
---	---	--

	de financiële onderbouwing wenst te geven dan hetgeen er in Masterplan is opgesteld, kan indiener uit eigen berekeningen (met aannames omtrent rentepercentage op geleend geld, afloperiode van leningen, pachtopbrengsten van de grond en dergelijke) alleen maar concluderen dat dit project voor de Gemeente een financieel debacle zal gaan opleveren, met een te verwachten tekort op de exploitatie van circa 1 miljoen euro per jaar.		
16.3	Indiener verzoekt de gemeenteraad de bestemmingsplanwijziging af te wijzen, en de vergunningen niet te verlenen, op gronde van het feit dat het beoogde doel van dit energiepark niet gehaald wordt, en dat het een financiële molensteen voor de Gemeente en haar inwoners zal opleveren, welke voor de komende 15 jaar om de nek van de belastingbetaler zal hangen.	In tegenstelling tot wat indiener beweert zijn wij het niet eens met de stelling dat het beoogde doel van het Energielandgoed niet gehaald wordt en dat het een financiële molensteen voor de gemeente en haar inwoners wordt. Het Energielandgoed behaalt de doelstelling van 50% uit het programma VerduurSAMEN2030 en aan het Energielandgoed ligt een sluitende business case ten grondslag.	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.
17	Indiener 17		
17.1	<p>Indiener geeft aan dat er bij de beantwoording van de inspraakreacties in de inspraaknota sprake is van onzorgvuldige en/of onjuiste informatie aan de burgers. Hierbij noemt indiener als eerste de beantwoording onder inspraakreacties nr. 1.5 en 1.6.</p> <p>Onder 1.5 stelt de gemeente dat de opgewekte elektriciteit zal worden geleverd aan het landelijk hoogspanningsnet. Uiteraard begrijp ik best dat niet rechtstreeks aan inwoners c.a. uit Bergen zal worden geleverd. De vraag van indiener was gericht op een eventueel overschot aan energieopwekking uit het Landgoed. Indiener neemt aan dat die energie niet in rook opgaat maar wel degelijk zal worden gedistribueerd naar derden.</p>	<p>In de betreffende nota is bij punt 1.5. inderdaad opgenomen dat de opgewekte elektriciteit zal worden geleverd aan het landelijk hoogspanningsnet. Er is ons inziens geen sprake van een overschot aan energieopwekking vanuit het Energielandgoed. Wel is het zo dat is gebleken dat het Energielandgoed meer opbrengt dan de 50% die in het programma VerduurSAMEN2030 is opgenomen.</p> <p>De totale ambitie van het programma VerduurSAMEN2030 is echter niet gewijzigd.</p> <p>Voor een verdere toelichting verwijzen we naar de thematische beantwoording in hoofdstuk 3 van deze nota met betrekking tot de meeropbrengst van het energielandgoed.</p>	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.

<p>Het feit dat bij het opwekken van duurzame energie aan derden niet in de beleidsintenties is opgenomen (reactie onder 1.6) sluit de omvang van de opwekking dat niet uit. Dit laatste is niet met de burgers voldoende besproken. Sterker nog, de schijn is gewekt dat er een gelijke hoeveelheid energie zou worden opgewekt bij de besluitvorming d.d. 3 oktober 2017 van de raad om energie neutraal te zijn. Oftewel energieopwekking gelijk aan de behoefte (verbruik).</p> <p>Met het besluit van 5 juni 2018 heeft de raad op uw voorstel de maximale energieopwekking van 50% van het te verwachten gebruik opgerekt. (zie uw reactie onder 1.3) In feite werd een besluit genomen zonder maximering van het percentage, hetgeen blijkt uit de laatst door u verstrekte gegevens. Niet 50% van de energieopwekking zal worden gerealiseerd door het Energielandgoed, maar 60%.</p> <p>Sterker nog, met de verspreiding van een huis aan huis folder in het eerste kwartaal van 2020, anderhalf jaar na de besluitvorming van de raad over de aangescherpte beleidsintentie naar energie onafhankelijkheid, maakte u geen gewag van de aangescherpte ambitie door de Raad. U deed op de laatste pagina nog steeds alsof er strikt de hand zou worden gehouden aan de 50%/50% opwekking als volgt verdeeld: 50% grootschalige opwekking via Wells Meer en 30% kleinschalige opwekking en 20% energiebesparing door gebruikers. De alerte burger kon dus zien dat de terminologie was gewijzigd van energie neutraal naar energie onafhankelijk, maar werd niet via de dus misleidende folder gewezen op de gewijzigde beleidsintenties.</p>		
--	--	--

17.2	<p>Indiener vind de herhaalde opmerkingen omtrent de informatievoorziening aan burgers met een in aanvang nog geringe kennis van zaken een open deur. Thans mag worden verwacht dat er nauwkeurige ramingen kunnen worden gemaakt van behoefte en omvang van de energieopwekking. Uw opmerking onder 1.4 snijdt dan ook geen hout aangezien niet gevraagd is naar de exacte opwekking, maar naar een onderbouwde raming van opwekking en gebruik. Er is kennelijk ook door overige burgers meerdere keren om die onderbouwing gevraagd. Indiener verzoekt de gemeente die gegevens dan ook thans te leveren.</p>	<p>In onze reactie in de inspraaknota hebben wij toegelicht welke uitgangspunten wij gehanteerd hebben over de behoefte en omvang van de energieopwekking. De onderbouwing van de cijfers is terug te vinden in de Energievisie Gemeente Bergen. Indiener is op zoek naar nauwkeurigere ramingen van behoefte en omvang van de energieopwekking. Wij hebben deze ramingen echter niet beschikbaar en kunnen die dus ook niet leveren.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>
17.3	<p>Indiener constateert dat de gemeente bij de ramingen van opwekking en verbruik gebruik maakt van het energie dashboard 2012 van de provincie en deels cijfers uit 2015 (zie reactie 8.6 uit de inspraaknota). Indiener heeft bezwaar tegen het gebruik van het provinciale energie dashboard, aangezien de provincie op verschillende wijzen partij is in deze. Zowel in haar toezichthoudende rol in financieel opzicht, ruimtelijk opzicht en tevens als belanghebbende partij bij de zeer forse grond verkoop aan de gemeente Bergen.</p>	<p>De cijfers uit het energiedashboard geven inzicht in het energieverbruik en het potentieel voor duurzame energieopwekking in Limburg, in regio's en gemeenten. Deze cijfers staan totaal los van het Energielandgoed. Het betreft cijfers uit 2012 en 2015. Het Energielandgoed was toen nog niet in beeld.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>
17.4	<p>Op grond van de gegevens uit de bijlagen bij het ontwerpbestemmingsplan concludeert indiener dat er geen noodzaak bestaat tot het oprichten van 4 windmolens. Sterker nog volgens het toetsingsadvies van de commissie MER met projectnr. 3392 d.d. 15 oktober j.l. leidt het gekozen voorkeursmodel in relatie tot de op te wekken 0,87 PJ tot een overschrijding van maar liefst ca. 45 %.</p>	<p>Voor de beantwoording van dit onderdeel van de zienswijze verwijzen we naar de thematische beantwoording in hoofdstuk 3 van deze nota met betrekking tot de meeropbrengsten van het energielandgoed.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.</p>

	De eerder genoemde huis aan huis folder staat in schril contrast met de bevindingen van indiener, maar vooral met de bevindingen van de commissie MER.		
17.5	De door u zo geroemde informatievoorziening aan de burgers wordt overigens zelfs tijdens de thans nog lopende inspraakprocedure met voeten getreden. Zo las ik op de website van de gemeente op 4 november j.1., dus ruim-schoots na de start van de onderhavige bezwarenprocedure op 8 oktober j.l. geen melding van de rapportage van de Commissie MER.	Het is niet verplicht om het advies van de Commissie ter inzage te leggen met het ontwerp bestemmingplan. Het advies van de Commissie m.e.r. is uitgebracht op 15 oktober 2020. Dit was nog ruim binnen de inzagetermijn van het ontwerp bestemmingsplan en het bijbehorende MER. Op deze manier heeft eenieder nog tijdens de inzagetermijn kennis kunnen nemen van het advies van deze onafhankelijke commissie.	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.
17.6	Indiener vindt het schrijnend te moeten constateren dat de gemeente in de diverse media te kennen geeft dat de plannen echt doorgaan binnen de gestelde termijnen in de procedure. Opnieuw een bewijs dat de inspraak door de burger kennelijk een wassen neus is. Typisch een methode om de burger monddood te maken	Zoals wij al eerder in deze nota hebben aangegeven zien wij de inspraak op het voorontwerp en de zienswijzen op het ontwerp zeker niet als een wassen neus. Wij hebben hier de tijd voor genomen en de reacties hebben geleid en leiden ook nu weer tot diverse aanpassingen in het plan. Wij zijn het dan ook nadrukkelijk niet met de stelling van indiener eens.	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunningen.

5 OVERZICHT VAN DE WIJZIGINGEN

148

Zienswijzen

Regels en verbeelding

- De verbeelding en regels worden aangepast zodat de realisatie van de windturbines enkel op vaste coördinaten mogelijk is;
- toevoegen van een voorwaardelijke verplichting dat voldoende extra waterberging (4.000 m³) wordt gerealiseerd;
- het bedrijfsverzamelgebouw zal in de regels verder beperkt worden (5.1.1. en 5.2.1.);
  - Gebruik alleen mogelijk voor bedrijven t/m categorie 1 en 2 (en bedrijven die daarmee gelijk te stellen zijn);
  - Een bebouwingspercentage van maximaal 25 %;
  - Een bouwhoogte van maximaal 7,5 m;
- de algemene afwijkingsregel artikel 17.1 onder a wordt niet van toepassing verklaard voor zonnepanelen en windturbines;
- toevoegen van een borging dat de normen met betrekking tot slagschaduw niet worden overschreden;
- binnen de bestemming 'Energiegrond' wordt agrarisch medegebruik, beweiding en bemesting aangemerkt als strijdig gebruik. In afwijking hiervan worden agrarisch medegebruik, beweiding en bemesting bij omgevingsvergunning beperkt en onder voorwaarden mogelijk gemaakt.
- opnemen van de bestemming 'Natuur' ter plaatse van een deel van een houtwal in het zuidwesten van het plangebied in verband met de aanwezigheid van dassenburchten;
- de voorwaardelijke verplichting voor een gebiedsvisie wordt vervangen voor een voorwaardelijke verplichting voor een compensatieplan;
- de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijf - zonnevelden' wordt aan de zuidwestzijde van het plangebied deels vervangen door de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijf - zonnepark';

Toelichting

- De onderbouwing met betrekking tot akoestiek (industrielawaai) in paragraaf 4.4.3. wordt aangevuld;
- aanpassen onderbouwing ten aanzien van de ligging binnen de goudgroene natuurzone en zilvergroeene natuurzone in paragraaf 3.2.2.;
- de paragraaf economische uitvoerbaarheid (paragraaf 6.1) wordt aangevuld;
- de voorwaardelijke verplichtingen voor de landschappelijke inpassing van de Wezerweg 16a en het compensatieplan in verband met ligging binnen de goudgroene en zilvergroeene natuurzone worden benoemd;
- de onderbouwing van het aspect archeologie (paragraaf 4.11) wordt aangevuld;
- de onderbouwing van het aspect natuur wordt aangevuld en aangepast naar aanleiding van nieuwe stikstofberekeningen en de uitkomsten van de nadere natuuronderzoeken;
- de waterparagraaf (paragraaf 4.10) wordt aangevuld met de resultaten uit het geohydrologisch onderzoek

Vergunningen

- **Welstand:**
Het advies van welstand wordt verwerkt in de beide vergunningen.
Voor de zonnevelden is het advies positief zonder verdere opmerkingen. Voor de windturbines is aangegeven dat het advies positief is, maar dat de hoogte afwijkt van het masterplan. Geadviseerd wordt de hoogte van de turbines aan te laten sluiten bij het masterplan of de landschappelijke invloed te visualiseren en de hoogte vanuit landschappelijk oogpunt te onderbouwen. Voor dat laatste is gekozen.
- **Voorschrift geluid:**
Er wordt een maatwerkvoorschrift opgenomen voor de geluidsbelasting op één van de gevels.
- **Voorschrift slagschaduw:**
Er wordt een maatwerkvoorschrift opgenomen voor slagschaduw.
- **Archeologie:**
De conclusie voor de windturbines is onveranderd. De aanvraag is niet in strijd met de regels van de dubbelbestemming archeologie. Wel wordt de toetsing aan deze dubbelbestemming in de vergunning weergegeven, aangezien één van de windturbines wel in de dubbelbestemming is gelegen. De oppervlakte die binnen deze dubbelbestemming is gelegen, is echter kleiner dan 2500 m² en dan hoeft geen onderzoek plaats te vinden.
- De aanvraag voor de zonnevelden wordt aangepast naar aanleiding van verplaatsing van een deel van de zonnevelden in verband met de dassenburcht. Dit heeft voor de vergunning geen direct gevolg, maar de aanpassing van de aanvraag wordt er wel in genoemd.
- Aan de voorschriften van de vergunning wind wordt toegevoegd dat een verlichtingsplan zal worden opgesteld.
- Aan de voorschriften van de vergunning zon wordt toegevoegd dat geen omvormers of transformatoren zijn toegestaan binnen 25 m van één woning.

Ambtshalve

Regels en verbeelding

- Perceel N6 uit het inrichtingsplan wordt na mondeling verzoek van de eigenaar uit het plangebied verwijderd;
- in de regels wordt verder begrensd welke nutsvoorzieningen binnen de bestemming Energielandgoed zijn toegestaan;
- artikel 3.1.1 wordt aangevuld met een lid waarin het volgende is opgenomen: "landschappelijke inpassing en instandhouding voor de locatie Wezerweg 16a overeenkomstig het landschappelijk inpassingsplan zoals opgenomen in bijlage 3 van deze regels";
- aangepast wordt dat beperkt kwetsbare objecten niet zijn toegestaan binnen de rotordiameter van de windturbines in plaats van binnen 250 meter van de windturbines. De regeling voor kwetsbare objecten blijft ongewijzigd.

Toelichting

- Aanvullen beschrijving duurzame bedrijvigheid en actualiseren uitgangspunten bij de toets aan de ladder voor duurzame verstedelijking;
- uit de planomschrijving van het bestemmingsplan wordt verwijderd dat bij de ontwikkeling van natuur specifiek wordt ingezet op de ontwikkeling van natte natuur;
- de paragraaf milieueffectrapportage wordt geactualiseerd en aangepast naar aanleiding van het advies van de commissie m.e.r. Het advies en een reactienota naar aanleiding van het advies worden als bijlage aan het bestemmingsplan toegevoegd;
- ter verduidelijking worden enkele aanvullingen en aanpassingen in de planbeschrijving gedaan (paragraaf 2.2);
- paragraaf 3.1.1. wordt aangepast aangezien de Nationale Omgevingsvisie inmiddels is vastgesteld en de verwachte datum van inwerkingtreding van de Omgevingswet is veranderd;
- de onderbouwing met betrekking tot slagschaduw (paragraaf 4.7) wordt aangevuld;
- de omschrijving van de regels die in het plan zijn opgenomen met betrekking tot de ligging van (beperkt)kwetsbare objecten in paragraaf 4.13 aangepast naar aanleiding van aanpassingen in de regels;
- in de planbeschrijving wordt paragraaf 2.2.6 (netaansluiting) verder aangevuld met de meest recente gegevens;
- aan paragraaf 4.2 worden de resultaten van het bodemonderzoek toegevoegd. Het bodemonderzoek wordt als bijlage bij de toelichting gevoegd;
- de waterparagraaf (paragraaf 4.10) wordt geactualiseerd;
- hoofdstuk 5 (wijze van bestemmen) wordt geactualiseerd naar aanleiding van de aanpassingen in de regels;
- paragraaf 6.2.3. wordt geactualiseerd en de zienswijzennota wordt als bijlage bij het bestemmingsplan gevoegd;
- de resultaten van het TNO-onderzoek m.b.t. tot de radarverstoring worden opgenomen en het onderzoek wordt als bijlage bij de toelichting gevoegd;
- verder worden verschillende opmaak- en typefouten in het plan verwerkt.

Vergunningen

- In de vergunning voor de zonnevelden is een berekening van de reële verstoring van het projectgebied toegevoegd. In de vergunning van de windturbines is de uitleg toegevoegd waarom de aanvraag in overeenstemming is met de regels van de archeologische dubbelbestemming;
- in de ontwerpvergunningen zijn standaardvoorschriften opgenomen. Deze worden omgeschreven naar opmerkingen, omdat voorschriften niet de juiste juridische term is.